

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903

ΜΑΝΤΩΣ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ 23 - Τ.Κ. 542 49, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΤΕΥΧΟΣ 65ο • Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2025

ΠΑΝΡΩΜΕΙΟ
ΤΕΛΟΣ
Παγ. Γραφείο
Εισαγωγικής 16
Αριθμ. Αδείας
020160

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Περιοδική έκδοση
του Παγχάλκιδικού Συλλόγου «**Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ**»
Έδρα Θεσσαλονίκη - Έτος ιδρύσεως 1903
Μαντώ Μαυρογένους 23, Τ.Κ. 542 49, Θεσ/νίκη
Τηλ. 2310/323.839, κιν. 6936/950.188, φαξ 2310/326.108
Ηλεκτρ. δ/νση: www.panchalkidikos.gr
E-mail Συλλόγου: panchalkidikos@gmail.com
E-mail Προέδρου: ikotsanis@gmail.com

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2025
ISSN: 2585-3619

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Αυγολούπης Σταύρος, Ομότιμος Καθηγητής
Αστρονομίας του ΑΠΘ
Βενετσανάκη-Θασίτου Πηγή, τ. Εκπαιδευτικός
Ζαμπόκα-Κουτσιαντά, τ. Διευθύντρια Ν.Υ. του Π.Γ.Ν.Θ. ΑΧΕΠΑ
Καρτσιώτης Μιχαήλ, τ. Εκπαιδευτικός, Επίτιμος
Πρόεδρος του Παγχάλκιδικού Συλλόγου
Κοτσάνης Ιωάννης, τ. Τραπεζικός (συντονιστής)
Λυρτζής Αστέριος, τ. Διευθυντής Τ.Υ. 4ης Υγειονομικής
Περιφέρειας Μακεδονίας και Θράκης
Οικονόμου Τριαντάφυλλος, τ. Εκπαιδευτικός,
Δρ. Επιστήμης της Αγωγής
Παυλούδης Χρήστος, Υποναύαρχος Π.Ν. ε.α.
Στρατής Απόστολος, Αξιωματικός Π.Ν. ε.α – Οικονομολόγος
Τσίκουλας Ιωάννης, Ομότιμος Καθηγητής Παιδιατρικής του ΑΠΘ
Ιδιοκτήτης: Παγχάλκιδικός Σύλλογος "Ο Αριστοτέλης"
Εκδότης - Διευθυντής: Ιωάννης Τ. Κοτσάνης, Πρόεδρος
του Διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου

**Το περιοδικό εκδίδεται με χορηγίες συμπατριωτών,
φίλων και φορέων, και αποστέλλεται δωρεάν.**

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία: SKG PRESS
Ν. Ραιδεστός – Θεσσαλονίκη 2310 466776

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572
A.Φ.Μ.: 090145977 Δ.Ο.Υ.: Ζ' ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χορηγός της έκδοσης του παρόντος 65^{ου} τεύχους
είναι η **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ**

Εικόνα εξωφύλλου: *Η γέννηση του Χριστού. Εγκαυστική εικόνα
7ου αιώνα στην Ιερά Μονή Αγίας Αικατερίνης του όρους Σινά*
Εικόνα οπισθοφύλλου: *Η προσκύνηση των Μάγων.*
Ψηφιδωτό 11ου αιώνα στην Ιερά Μονή Δαφνίου Αθήνα

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: **Κοτσάνης Ιωάννης** (Αρναία)
Αντιπρόεδρος: **Ζαμπόκα-Κουτσιαντά Κοκόνη** (Αρναία)
Γεν. Γραμματέας: **Λυρτζής Αστέριος** (Ταξιάρχης)
Ταμίας: **Παπαδόπουλος Αβραάμ** (Βράσταμα)
Ειδ. Γραμματέας: **Αλεξάνδρου Βασίλειος** (Αρναία)
Μέλος: **Βενετσανάκη-Θασίτου Πηγή** (Παλαιοχώρι)
Μέλος: **Μπούφτας Νικόλαος** (Αρναία)
Μέλος: **Στρατής Απόστολος** (Κασσάνδρεια)
Μέλος: **Τσιούκα-Μητσιά Αγγέλα** (Δουμιά)

ΕΞΕΛΕΓΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος: **Ταλέας Φώτιος** (Νέα Ρόδα)
Μέλος: **Δάφφα-Σούστα Αναστασία** (Νεοχώρι)
Μέλος: **Κωστοπούλου-Μάνιου Ανδρομάχη** (Άθυτος)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Θασίτου-Βενετσανάκη Πηγή,
**Ο Παγχάλκιδικός Σύλλογος θεματοφύλακας
και φάρος της ιστορίας, της παράδοσης
και της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χαλκιδικής** 1
- Καραμπατάκη Μαρία,
**Χριστούγεννα και Ρωμανός ο Μελωδός.
Η Γέννηση του Θεανθρώπου μέσα
από τον ποιητικό λόγο της Εκκλησίας** 2
- Κανατάς Ιωάννης,
Τα Χριστούγεννα του Ντούε 4
- Καραμύχος Γιάννης,
Μη με περιμένεις (ποίημα) 5
- Σμάγας Αγγ. Δημήτρης,
Βαία βαία Κόντιλα κι πουλλά μιλίσσια... 6
- Μπουλάκη-Λυπηρίδη Μαρία,
Ο χρόνος! είναι μια σκιά που φεύγει 7
- Στρατής Απόστολος,
**Το ΟΧΙ της 28ης Οκτωβρίου μέσα από απόρρητη
ομιλία του Ι. Μεταξά στους αρχισυντάκτες
των αθηναϊκών εφημερίδων στις 30 Οκτωβρίου 1940** 9
- Μάντσιος Φ. Άγγελος,
**«... Αι ημέτεραι δυνάμεις αμύνονται
του Πατρίου εδάφους»** 12
- Λαζαρίδης Ν. Χαράλαμπος,
Ανδρών επιφανών... Άδοξον τέλος 17
- Αυγολούπης Ι. Σταύρος,
**Πώς μπορούμε να επαναλάβουμε τη μέθοδο
του Ερατοσθένη με πιο απλό τρόπο
και να υπολογίσουμε την ακτίνα της γης;** 20
- Καραστέργιος Θ. Αστέριος,
Γερογιανναίοι 22
- Παπαδημητρίου Π. Αγαπητός,
Τουρισμός. Σκέψεις-απόψεις 25
- Ραμανδάνη Δέσποινα,
Παναγία Κορυφινή. Μία ξαστεριά... 26
- Κοτσάνης Ιωάννης,
**Τιμητική διάκριση στον Παγχάλκιδικό Σύλλογο
από τον Υφυπουργό Εσωτερικών, Τομέας
Μακεδονίας-Θράκης κ. Κωνσταντίνο Γκιουλέκα** 35
- Θασίτου-Βενετσανάκη Πηγή,
Ανδαλουσία... ένα ζωντανό ταξίδι στο χρόνο! 43
- Κύρου Θ. Δημήτριος,
**Μακεδονομάχοι της Χαλκιδικής στα μακεδονικά
εδάφη έξω από τη Χαλκιδική** 47
- Τσίκουλας Ιωάννης,
Τα παιδιά πρέπει να παίζουν! 49
- Λυρτζής Αστέριος,
**Άναψε το 1ο Χριστουγεννιάτικο δέντρο
στην Ελλάδα, στον Ταξιάρχη Χαλκιδικής** 52
- Κουλουμπής Στέλιος,
Αγιορείτικα νέα. Εφύγαν δύο κορυφές 53
- Νέα μέλη του Συλλόγου μας 51
- Πένθη 51
- Η δράση του Συλλόγου μας 54
- Δράσεις άλλων φορέων 55
- Οι χορηγοί του περιοδικού μας 59
- Η χορηγία 60
- Πρόσκληση:
Σύγκλιση ετήσιας τακτικής γενικής συνέλευσης
Παγχάλκιδικού Συλλόγου 61

Φιλολογική επιμέλεια: **Σαροπούλου-Καϊάφα Μίνα**

Τα ενυπόγραφα άρθρα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους. Υπενθυμίζεται ότι αυτά δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 9.000 περίπου χαρακτήρες (χτυπήματα με τα κενά), κάτι που πρέπει να τηρείται πιστά. Όσα κείμενα δεν φέρουν υπογραφή, συντάσσονται από τον εκδότη.

«Ο ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΑΣ ΚΑΙ ΦΑΡΟΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ»

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος εδώ και περισσότερο από έναν αιώνα αποτελεί έναν από τους πλέον σταθερούς και δραστήριους φορείς διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χαλκιδικής.

Από την ίδρυσή του έως σήμερα λειτουργεί ως θεματοφύλακας της ιστορίας και της συλλογικής μνήμης, αναλαμβάνοντας συστηματικά τον ρόλο που ο Halbwachs (Γάλλος φιλόσοφος) περιγράφει ως «διατήρηση της κοινωνικής συνοχής μέσα από την κοινή μνημονική εμπειρία».

Στο έργο του Συλλόγου, η μνήμη δεν είναι απλώς διατηρημένη. Είναι ενεργοποιημένη, βιωματική και μεταδιδόμενη. Κάθε χορευτική ομάδα, κάθε μουσικό σύνολο, κάθε αναβίωση εθίμου συνιστά έκφραση μιας πολιτισμικής ρίζας, που όχι μόνο αντέχει στο χρόνο, αλλά διαμορφώνει την ταυτότητα της Κοινότητας.

Όπως σημείωνε ο Κουμφούκιος, «Η γνώση του παρελθόντος φωτίζει το μέλλον» και πράγματι, η δράση του Συλλόγου λειτουργεί ως φως που διαπερνά τις γενιές, δίνοντας στα νεότερα μέλη όχι απλώς πληροφορία, αλλά συνείδηση καταγωγής. Ο Πλάτωνας συμπλήρωνε ότι «Η ψυχή που γνωρίζει τη ρίζα της, γνωρίζει τη δύναμή της», ιδέα που αποτυπώνεται βαθιά στην ταυτότητα του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ο οποίος προσφέρει στους Χαλκιδικιώτες το έδαφος εκείνο που οι ρίζες και η δυναμική τους συνδέονται οργανικά. Η λειτουργία του δεν περιορίζεται στη «διατήρηση» της παράδοσης, αλλά εκτείνεται στη μετασχηματική της δυναμική, όπου η μνήμη γίνεται πρακτική και η παράδοση σύγχρονος πολιτισμός.

Εξίσου σημαντική είναι η συμβολή του Συλλόγου στην ενίσχυση της κοινής συνείδησης μεταξύ των απανταχού Χαλκιδικιωτών. Πέρα από γεωγραφικούς και κοινωνικούς διαχωρισμούς, ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος λειτουργεί ως κοινός τόπος αναφοράς, ένας χώρος όπου η πολιτιστική κληρονομιά, η ιστορική εμπειρία και η συναισθηματική μνήμη συνυφαίνονται σε ενιαία ταυτότητα.

Η διασπορά βρίσκει μέσα στο Σύλλογο τη δυνα-

τότητα να επανασυνδεθεί με τη γη των προγόνων της, σε ένα πλαίσιο που υπενθυμίζει την αριστοτελική αρχή πως «η κοινωνία δημιουργείται από ανθρώπους που αναζητούν το κοινό αγαθό». Σ' αυτή τη βάση η πολιτιστική δράση του Συλλόγου δεν είναι τοπική, αλλά μέσα στην πολιτιστική της συγκεκριμενότητα προσφέρει σημείο αναφοράς στους απανταχού Χαλκιδικιώτες, όσων ζουν μακριά και όσων μένουν στη Χαλκιδική.

Ο Υφυπουργός με το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού

Η πρόσφατη τιμητική διάκριση από τον υφυπουργό Εσωτερικών – Τομέας Μακεδονίας – Θράκης, κ. **Κωνσταντίνο Γκιουλέκα** δεν αποτελεί παρά την επίσημη αναγνώριση του ιστορικού και πολιτιστικού έργου. Είναι μια επιβεβαίωση ότι ο Σύλλογος δεν λειτουργεί ως απλός πολιτιστικός πυρήνας, αλλά ως θεσμικός φορέας μνήμης, είναι

ο πραγματικός «φάρος» - όπως θα έλεγε ο Σεφέρης - απέναντι στη λήθη και στη διάχυση της ταυτότητας στη σύγχρονη εποχή. Η διάκριση αυτή επιβεβαιώνει ότι ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος κινείται στον άξονα εκείνο που ορίζει η UNESCO για την «άυλη πολιτιστική κληρονομιά»: η παράδοση ως ζωντανός οργανισμός, ως μηχανισμός αναπαραγωγής αξιών, ως πυρήνας κοινωνικής συνοχής.

Έτσι, ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος δεν είναι απλώς μια πολιτιστική δομή αλλά φορέας ταυτότητας, κύτταρο συλλογικότητας και ενεργός δημιουργός πολιτισμού. Είναι το σημείο όπου η ιστορία συναντά το παρόν, όπου η μνήμη μετατρέπεται σε πράξη, όπου η παράδοση αποκτά νόημα στο σήμερα.

Είναι αυτό που ο Ελύτης περιέγραφε όταν μιλούσε για τις «κρυφές δυνάμεις που συγκροτούν έναν λαό».

Μ' αυτόν τον τρόπο ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος παραμένει ένας σταθερός φάρος πολιτισμού, φωτίζοντας όχι μόνο το δρόμο της Χαλκιδικής, αλλά και τον δρόμο όσων αναζητούν τη ρίζα και τη δύναμη της συλλογικής συνείδησης.

Πηγή Θασίτου-Βενετσανάκη
Εκπαιδευτικός – Μέλος του Δ.Σ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΚΑΙ ΡΩΜΑΝΟΣ Ο ΜΕΛΩΔΟΣ. Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΙΚΟ ΛΟΓΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΜΑΡΙΑ ΚΑΡΑΜΠΙΑΤΑΚΗ,

Δρ Φιλολογος

Τα Χριστούγεννα αποτελούν μια εορτή που ξεπερνά τα όρια της απλής θρησκευτικής μνήμης· είναι μια βαθιά υπαρξιακή πρόσκληση, ένα σταθερό σημείο αναφοράς μέσα στον χρόνο. Καθώς πλησιάζει η μεγάλη αυτή ημέρα, ολόκληρος ο κόσμος φωτίζεται —πραγματικά και συμβολικά. Οι δρόμοι λάμπουν, τα σπίτια στολίζονται, οι άνθρωποι ανταλλάσσουν δώρα και ευχές. Πίσω από αυτή τη λαμπρότητα, όμως, κρύβεται μια ακόμη μεγαλύτερη αλήθεια: ο Θεός γίνεται άνθρωπος, για να ξαναδώσει στον άνθρωπο τον χαμένο του προορισμό.

Η Γέννηση του Χριστού δεν είναι απλώς ένα συγκινητικό ιστορικό γεγονός. Είναι ένα μυστήριο που συνεχώς αναζωπυρώνεται στις καρδιές των πιστών. Το σπήλαιο της Βηθλεέμ γίνεται το σημείο, όπου ο ουρανός συναντά τη γη, όπου το άκτιστο αγγίζει το κτιστό. Η ταπεινότητα της θείας γέννησης υπενθυμίζει ότι ο Θεός δεν αποκαλύπτεται μέσα στη δύναμη και την επιβολή, αλλά μέσα στην απλότητα, τη σιωπή και την πραότητα.

Σε μια εποχή όπως η σημερινή —γεμάτη άγχος, αβεβαιότητες, θορύβους, βιασύνη— το μήνυμα των Χριστουγέννων απέχει πολύ από τα επιφανειακά φωτάκια και τις εορταστικές συνήθειες. Είναι κάλεσμα σε αναγέννηση. Κάλεσμα σε ειρήνη. Κάλεσμα σε βαθύτερη κατανόηση της ίδιας της ανθρώπινης ύπαρξης. Αυτό το άρρητο μυστήριο της Γέννησης του Θεανθρώπου βρήκε την πιο ποιητική, ζωντανή και θεολογικά ακριβή έκφρασή του στο έργο ενός μεγάλου υμνογράφου: του Ρωμανού του Μελωδού.

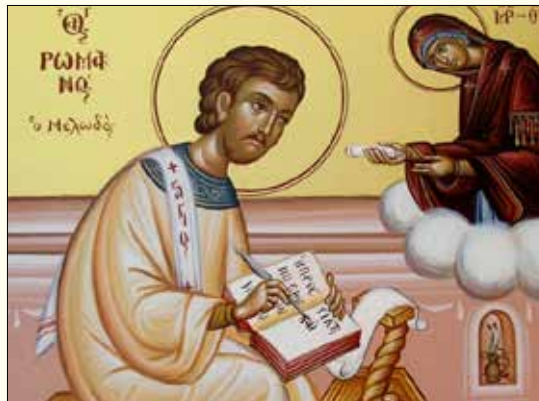
Ο Ρωμανός ο Μελωδός, ο «Πίνδαρος της Εκκλησίας», υπήρξε μία από τις σημαντικότερες μορφές της βυζαντινής υμνογραφίας. Γεννημένος πιθανότατα στη Συρία τον 6ο αιώνα, μετέβη στην Κωνσταντινούπολη, όπου η Εκκλησία τον ανέδειξε ως έναν από τους πιο χαρισματικούς ποιητές και υμνογράφους της. Η προσωπικότητά του συνδύαζε ταπεινότητα, βαθιά ευσέβεια και υψηλή πνευματικότητα. Αρχικά, ασκούσε τα καθήκοντα του διακόνου, όμως η φήμη του σύντομα μεγάλωσε χάρη στην ασύγκριτη ικανότητά του να μεταμορφώνει το θεολογικό

περιεχόμενο σε ποιητικό λόγο υψηλής αισθητικής.

Ο πιο όμορφος και συγκινητικός θρύλος που συνδέεται με τον Ρωμανό αναφέρεται στο θαύμα της έμπνευσής του. Κατά την αγρυπνία των Χριστουγέννων, η Παναγία του εμφανίστηκε και του έδωσε ένα ειλητάριο —ένα μικρό τυλιγμένο κείμενο— το οποίο εκείνος έφαγε, όπως λέει η παράδοση. Αμέσως, το πνεύμα του φωτίστηκε και η φωνή του γέμισε με έναν λόγο που δεν είχε ποτέ πριν ακουστεί. Έκανε τότε το βήμα στον άμβωνα και έψαλλε το θρυλικό κοντάκιο της Γεννήσεως. Από εκείνη τη στιγμή, ο Ρωμανός έγινε ο κορυφαίος δημιουργός του κοντακίου —μιας μορφής εκκλησιαστικού ποιήματος που συνδύαζε αφήγηση, δράμα, θεολογία, αισθητική και μουσική. Έγραψε εκατοντάδες κοντάκια, από τα οποία τα πιο γνωστά αφορούν μεγάλες εορτές της Εκκλησίας, όπως τα Χριστούγεννα, τα Θεοφάνεια, τη Μεγάλη Εβδομάδα.

Ο Ρωμανός ο Μελωδός δεν υπήρξε απλώς ένας υμνογράφος της Εκκλησίας· υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους δημιουργούς της βυζαντινής ποιητικής παράδοσης. Η συμβολή του στη διαμόρφωση της εκκλησιαστικής λογοτεχνίας είναι τεράστια, καθώς το έργο του σηματοδοτεί μια νέα εποχή στην εξέλιξη του λειτουργικού λόγου. Εισήγαγε μια δυναμική και πρωτότυπη δομή, το κοντάκιο. Με αυτή την καινοτόμο μορφή κατόρθωσε να δώσει ζωή στα ευαγγελικά γεγονότα, να εισάγει συναισθηματικό βάθος, να μεταδίδει θεολογικά νοήματα με απλότητα και να εμπλέκει τον ακροατή άμεσα στη μυσταγωγία.

Στην πραγματικότητα, ο Ρωμανός υπήρξε γεφυροποιός ανάμεσα στην αρχαία ελληνική παράδοση και τη χριστιανική θεολογία. Στους στίχους του μπορεί κανείς να ανιχνεύσει στοιχεία ρητορικής, αισθητικής και λιτής μεγαλοπρέπειας που θυμίζουν αρχαίους ποιητές — όχι από μίμηση αλλά από βαθιά αφομοίωση. Ο λόγος του είναι ζωντανός, δραματικός, γεμάτος εικόνες. Δεν περιορίζεται στην απλή περιγραφή· κάνει τον ακροατή κοινωνό των γεγονότων. Η ποίησή του είναι συγκινητική, βαθιά ανθρώπινη —και ταυτόχρονα θεολογικά ακατάβλητη. Γι' αυτό και πολύ συχνά χαρακτηρίζεται «Πίνδαρος της Ανα-

Ρωμανός ο Μελωδός

τολής» ή «Ορφείας της χριστιανικής υμνογραφίας». Το έργο του δεν περιορίζεται για λειτουργική χρήση· αποτελεί και υψηλό λογοτεχνικό επίτευγμα. Πολλοί σύγχρονοι φιλόλογοι μελετούν τη γλώσσα, τις εικόνες και τις αφηγηματικές του τεχνικές, αναγνωρίζοντας ότι ο Ρωμανός υπήρξε λαμπρός δημιουργός όχι μόνο για την Εκκλησία αλλά για ολόκληρη την ελληνική γραμματεία.

Το περίφημο κοντάκιο «Η Παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει» αποτελεί ίσως το διασημότερο έργο του Ρωμανού και ένα από τα λαμπρότερα κείμενα της χριστιανικής υμνογραφίας. Το κοντάκιο δεν είναι απλώς ύμνος· είναι λογοτεχνικό και θεολογικό αριστούργημα. Σε αυτό, ο Ρωμανός κατορθώνει να εκφράσει με μοναδική σαφήνεια το παράδοξο της Ενανθρώπισης: «Ο ἄχωρτος παντί, πῶς ἔχωρήθη ἐν γαστρί;» Πῶς ο Θεός, που είναι ἄπειρος και ἄχωρτος, μπορεί να χωρέσει στη μήτρα μιας Παρθένου; Με τέτοιες φράσεις ο Ρωμανός δεν επιδιώκει απλώς να συγκινήσει, αλλά να οδηγήσει τον πιστό μέσα στο ίδιο το μυστήριο. Οι εικόνες που χρησιμοποιεί είναι καθαρές, δυνατές και γεμάτες συμβολισμό:

- το σπήλαιο ως τόπος ταπείνωσης και δόξας,
- η Παρθένος ως γέφυρα ανάμεσα στον ουρανό και τη γη,
- ο Χριστός ως φως που διαλύει το σκοτάδι της ανθρωπίνης ἀγνοίας.

Το κοντάκιο λειτουργεί ως μια ζωντανή θεολογική διδασκαλία, όπου κάθε στίχος αποκαλύπτει ένα νέο επίπεδο νοήματος. Ο Ρωμανός χρησιμοποιεί διαλόγους, δραματικές σκηνές και ποιητικές μεταφορές, προκειμένου να παρουσιάσει το μυστήριο της Γέννησης όχι ως στατικό γεγονός αλλά ως ζωντανή εμπειρία. Για τον ποιητή, τα Χριστούγεννα δεν είναι απλώς μια ιστορική στιγμή· είναι η αρχή της σωτηρίας του κόσμου. Η κάθοδος του Θεού στη γη δεν είναι ένδειξη αδυναμίας αλλά πράξεις απόλυτης αγάπης. Και το κοντάκιο του Ρωμανού το κάνει αυτό βαθιά αισθητό σε κάθε καρδιά.

Το πιο αξιοθαύμαστο, όμως, είναι ότι μέσα από την ποιητικότητα και την τεχνική δεξιότητα, ο Ρωμανός δε

χάνει ποτέ τον βαθύ του σκοπό: να οδηγήσει τον άνθρωπο πιο κοντά στο θείο μυστήριο. Η τέχνη του δεν υπάρχει για την τέχνη· υπάρχει για τη σωτηρία. Παρότι έζησε πριν από δεκαπέντε αιώνες, ο λόγος του Ρωμανού εξακολουθεί να συγκινεί. Στον σύγχρονο κόσμο — με τις κοινωνικές αναταράξεις, τις οικονομικές δυσκολίες, τις πολιτισμικές αλλαγές, τη μοναξιά και την τεχνολογική υπερφόρτωση — το μήνυμα των Χριστουγέννων, όπως το αποδίδει ο Ρωμανός ο Μελωδός, έχει ίσως ακόμη μεγαλύτερη σημασία.

Ο Ρωμανός υπενθυμίζει με τον ποιητικό του λόγο ότι η ελπίδα δε σβήνει ποτέ, γιατί ο Θεός εισέρχεται διαρκώς στον κόσμο και στην καρδιά του ανθρώπου. Το Θείο Βρέφος της Βηθλεέμ δε γεννιέται απλώς μια φορά, αλλά «γεννιέται» κάθε φορά που ο άνθρωπος ανοίγει την ψυχή του στο φως. Το σπήλαιο δεν είναι μακρινό γεωγραφικό σημείο· είναι ο εσωτερικός χώρος του καθενός μας, όπου μπορεί να λάμψει η ειρήνη, η συγχώρεση, η συμφιλίωση.

Στις μέρες μας, κυριαρχεί συχνά η κόπωση, το άγχος, η βιασύνη, ο φόβος του μέλλοντος. Ο Ρωμανός, με την ηρεμία και την καθαρότητα του λόγου του, καλεί τον άνθρωπο να σταθεί για λίγο, να πάρει ανάσα, να ακούσει το «ψιθύρισμα» του Θεού μέσα στην καρδιά του. Μπορούμε να πούμε ότι στέλνει ένα μήνυμα βαθιά ανθρώπινο:

ότι η ζωή έχει νόημα, ότι η αγάπη είναι ισχυρότερη από το σκοτάδι,

ότι κάθε ανθρώπινη ύπαρξη αξίζει, γιατί ο Θεός την επισκέπτεται.

Αυτό το μήνυμα είναι ζωτικό για τον σύγχρονο κόσμο. Μέσα στην πολυφωνία των εντυπώσεων και των πληροφοριών ο λόγος του Ρωμανού λειτουργεί ως σημείο προσανατολισμού. Μας οδηγεί πίσω στην ουσία των πραγμάτων, στη σχέση με τον Θεό και τον άνθρωπο. Η ποίησή του δεν επιδιώκει μόνο να συγκινήσει· επιδιώκει να θεραπεύσει. Να απαλύνει τον πόνο της ύπαρξης, να ανανεώσει την ελπίδα, να φωτίσει το σκοτάδι. Γι' αυτό και, παρά τον χρόνο που έχει περάσει, ο λόγος του παραμένει επίκαιρος, ζωντανός, παρηγορητικός και διαχρονικός.

ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ – ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

Αξιότιμα μέλη του Παγχαλκιδικού,

Σας ενημερώνουμε ότι την **Κυριακή 25 Ιανουαρίου 2026** ώρα 11.00, θα πραγματοποιηθεί η **Τακτική Γενική Συνέλευση με εκλογές**, στην αίθουσα της **Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών** Εθνικής Αμύνης 4 απέναντι από την Στρατιωτική λέσχη.

Για την καλύτερη – ταχύτερη εξυπηρέτησή σας και την αποφυγή τυχόν ταλαιπωρίας την ημέρα της Συνέλευσης, προτείνουμε και σας παρακαλούμε να φροντίσετε για την εξόφληση της **ετήσιας συνδρομής έτους 2026** και **τυχόν συνδρομές προηγούμενων ετών** πριν την ημέρα της Γενικής Συνέλευσης.

Υπενθυμίζουμε ότι η συνδρομή 15 Ευρώ, τον χρόνο, μπορεί να καταβληθεί ηλεκτρονικά στον λογαριασμό της Τράπεζας Πειραιώς **IBAN GR 8001712330006233040032572**, ή σε οποιοδήποτε μέλος του Δ.Σ. (με συνεννόηση).

Επίσης στα γραφεία του Συλλόγου κάθε **Τετάρτη και Πέμπτη από ώρα 18.00-20.00** από 12/1/2026 και μετά.

Υπενθυμίζουμε ότι, σύμφωνα με διακανονισμό, που έκανε το Δ.Σ., με την καταβολή 30 ΕΥΡΩ των 2 τελευταίων ετών, 2025 και 2026, καλύπτονται όλες οι συνδρομές των προηγούμενων ετών.

Σημείωση: Δικαίωμα ψήφου έχουν όσοι έχουν πληρώσει την συνδρομή έτους 2026 μέχρι και την ημέρα της Γ.Σ. Η πρόσκληση της Γ.Σ. στην τελευταία σελίδα του τεύχους.

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΤΟΥ ΝΤΟΥΕ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΝΑΤΑΣ

Εκπαιδευτικός- Συγγραφέας

Δεκέμβριος του 200... στον Πολύγυρο της Χαλκιδικής.

Ο Ντούε ήταν μαθητής της Ε' τάξης του δημοτικού, Αλβανός την καταγωγή, αν και δεν έφερνε καθόλου σε Αλβανό! Ήταν πολύ συμπαθής, χοντρούλης, άσπρος σαν το γάλα και είχε κάτι μαγουλάκια που σε προκαλούσαν να τα τσιμπήσεις. Το ίδιο και τα αυτιά του: στρόγγυλα και πεταχτά σαν χριστουγεννιάτικοι λουκουμάδες!

Έμενε σ' ένα υπόγειο 2Χ3 στην "Παλιά Ψαραγορά", απ' όπου κάθε πρωί ξετρώπωνε για το σχολείο. Νωρίτερα – σχεδόν νύχτα – ο πατέρας του με τα δυο μεγαλύτερα αδέρφια του έφευγαν για τις ελιές ή όπου τους ήθελε το αφεντικό! Η μητέρα του, το ίδιο στρουμπουλή – σ' αυτήν φαίνεται "ρίχτηκε" – είχε παραμείνει στην Αλβανία για να φροντίζει τους παππούδες. Είχε μια γλυκιά αγκαλιά, ίδια φωλιά, στην οποία προσέτρεχε σε περίπτωση ανάγκης ή κάθε που ένιωθε μόνος.

Στο σχολείο ο Ντούε θα περνούσε υπέροχα, εάν δεν υπήρχαν στην τάξη δυο ζόρικοι μαθητές: ο Σκέρντι, συμπατριώτης του από το Πόγραδετς και ο Μητσάρας, ντόπιος, άγριος στην όψη και τους τρόπους, που δεν τον άφηναν σε χλωρό κλαρί. Συχνά πυκνά θα του έκρυβαν την τσάντα, θα τον κλείδωναν στην τάξη ή στην τουαλέτα, θα έλεγαν στα κορίτσια πως βρωμάει, θα τον κατηγορούσαν πως έκλεψε και στο σχολάσμα θα τον κυνηγούσαν μέχρι να βρει "γαλάζιο γάιδαρο" κι όταν τον πρόφταναν, θα τραβούσε τα πάθη του Χριστού! Όταν έφτανε στο σπίτι, κατέβαινε γρήγορα τα σκαλιά και τρώπωνε στο υπόγειο, διπλοκλειδώνοντας την πόρτα πίσω του.

Η δασκάλα του, η κ. Σμαρώ, παρά τη συμπάθεια που του έτρεφε, δεν μπορούσε να κάνει πολλά πράγματα! Κάλεσε επανειλημμένα τους γονείς των δύο «βασανιστών του», μάταια. Ένα μεσημέρι μόνο κατέφθασε ο μπαμπάς του Μητσάρα – ίδιος και χειρότερος του Μητσάρα – και ίσα που δεν της όρμησε που... έχασε το μεροκάματο, το καφενείο μάλλον ήθελε να πει! Έκτοτε αντιμετώπιζε το θέμα... συντηρητικά, έχοντας από κοντά τον Ντούε και υπό στενή επιτήρηση τους δυο ταραξίες!

Εκείνη τη μέρα, 23η Δεκεμβρίου, από το πρωί άρχισε να πέφτει ψιλό-ψιλό το χιόνι, στην αυλή σχεδόν το έστρωσε και το κρύο άρχισε να κατεβαίνει δριμύ από τα πλάγια του Πολυγύρου. Ήταν η τελευταία μέρα, πριν από τις χριστουγεννιάτικες διακοπές και σε λίγο θα άρχιζε η καθιερωμένη χριστουγεννιάτικη γιορτή του σχολείου. Ο Ντούε διάβαζε και ξαναδιάβαζε το ποίημα που του είχε δώσει η κυρία να απαγγείλει, αλλά το άγχος τον είχε καταβάλλει και φοβόταν πολύ!

Και όντως, όταν ήρθε η σειρά του κι ανέβηκε στη σκηνή, το αποτέλεσμα ήταν καταστροφικό:

Χειμωνιάτικο τοπίο στον Πολύγυρο

στην αρχή στάθηκε ευθυτενής σε στάση προσοχής, είδε τη γεμάτη αίθουσα και τρόμαξε, κάτι πήγε να πει, μισά αλβανικά μισά ελληνικά, ο κόσμος προσπαθούσε να καταλάβει τι συνέβαινε, συνέχισε για λίγο η κυρία, το ξαναέπιασε ο Ντούε από την αρχή, στη μέση περίπου έβαλε τα κλάματα, ο Μητσάρας κι ο Σκέρντι βρήκαν την ευκαιρία να χασκογελούν φωναχτά και να γιουχάρουν,

παρασύροντας και την υπόλοιπη πιτσιρικάρια. Το ποίημα το τελείωσε η κυρία κατακόκκινη από ντροπή και θυμό!

Ο Ντούε κατέβηκε από την άλλη πόρτα της σκηνής, ακούγοντας τα γέλια απ' όλη σχεδόν την αίθουσα, χώθηκε μέσα στη χορωδία, εισέπραξε ουκ ολίγες αδέσποτες, και τέλος κατάφερε να βρει την πόρτα της εξόδου και να βγει στην αυλή, όπου το χιόνι συνέχιζε να πλέκει το κατάλευκο πέπλο του! Κι ενώ η γιορτή συνεχιζόταν στην κατάμεστη αίθουσα και οι φωνές των πρωταγωνιστών και της χορωδίας ακούγονταν μέχρι έξω, ο Ντούε, μόνος-μόνος στη μέση της αυλής, γονάτισε κι έκλαψε με κλάμα πικρό, γοερό και μονότονο!

Όταν ηρέμησε λίγο, πήγε και κάθισε στο παγκάκι δίπλα στην μπασκέτα και προσπαθούσε να συνέλθει! Ξαφνικά ένιωσε το κινητό του να χτυπάει στην τσέπη του. Κοίταξε γύρω του και το άρπαξε μα λαχτάρα! Ήταν ο παππούς του που τον καλούσε από την Αλβανία!

-Μπρε Ντούε, πώς τα περνάς μπρε...

-Καλά παππού, καλά, μα δεν μπόρεσε να κρύψει το κλάμα που φούσκωνε ακόμα στο στήθος του.

-Κλαις μπρε, τι παλληκάρει είσαι συ μπρε;

-Τη μαμά, θέλω τη μαμά, παππού!

-Η μαμά έρχεται εκεί, όπου να 'ναι φτάνει, μπρε!... Χρόνια πολλά μπρε, αύριο είναι τα γενέθλιά σου, το ξέχασες μπρε; Άι-Άι! Μαζί με το Χριστό γεννήθηκες μπρε!...

-Καλά ρε Σκέρντι, έχουν μανάδες κι οι Αλβανοί; ακούστηκε ξαφνικά πίσω του. Ήταν ο Μητσάρας κι ο Σκέρντι, που τον ακολούθησαν έξω πριν ακόμα τελειώσει η γιορτή.

-Πατί μπρε κωλόπαιδο δεν έμαθες το ποίημα και μας έκανες ρεζίλι; ούρλιαξε και τον άρπαξε απ' το λαιμό....

Την ίδια στιγμή ακούστηκαν φωνές από την είσοδο του σχολείου και άρχισαν να βγαίνουν τα παιδιά και οι γονείς, κάποιοι να ανταλλάσσουν ευχές κι οι περισσότεροι να φεύγουν βιαστικά, καθώς το χιόνι όσο περνούσε η ώρα τόσο και δυνάμωνε. Ο Σκέρντι, στη θέα του κόσμου άφησε τον Ντούε, ο Μητσάρας έκανε τον ανήξερο κι έτσι ο Ντούε βρήκε την ευκαιρία να το σκάσει και να ανακατευτεί με τον κόσμο, ψάχνοντας δήθεν τους συμμαθητές του! Δεν έμεινε όμως για πολύ εκεί. Ένωθε εντελώς παρείσακτος και μόνος, καθώς οι συμμαθητές του τον απέφευγαν και ορισμένοι από τους γονείς τον έδειχναν με νόημα και τον παρατηρούσαν σχεδόν με απέχθεια!

Πήρε την ανηφόρα χωρίς να μιλήσει με κανέναν! Το χιόνι εξακολουθούσε αδιάπτωτο και παρά το μεσημεριανό της ώρας, θαρρείς πως σε λίγο θα νύχτωνε! Έφτασε στην κατηφορική σκάλα, που οδηγούσε στο υπόγειο και με έκπληξη είδε να φέγγει στα... τέσσερα το μοναδικό παράθυρο με την κουρτίνα και από

μέσα να διακρίνεται ένα τεράστιο χριστουγεννιάτικο δέντρο δίπλα στο αναμμένο τζάκι. Η καρδιά του σκίρτησε από χαρά! Χτύπησε με δύναμη την εξώπορτα και περίμενε! Μετά λίγο χρόνο αναμονής άνοιξε, πίσω της ήταν ο μπαμπάς και τα αδέρφια του με κάτι χαμόγελα μέχρι τα' αυτιά!

-Ντούε, ακούστηκε η φωνή της μάνας του πίσω τους, κι άρχισε να κλαίει!

-Μαμά!!!!, αναφώνησε ο Ντούε και χώθηκε στην αγκαλιά της! Σε λίγο πέρασαν στο μοναδικό δωμάτιο του σπιτιού και κάθισαν ανάμεσα στο τζάκι και το χριστουγεννιάτικο δέντρο με τη μικρή χάρτινη φάνη στη βάση του! Ο Ντούε ένιωσε λυτρωμένος μετά από πολύ καιρό, θαρρείς και ξαφνικά όσα πέρασε από την αρχή της χρονιάς στο σχολείο ήταν ένα κακό όνειρο που πάει, πέρασε και πως όλα θα γίνουν όπως πριν!

Τα δάκρυα στέγνωσαν μεμιάς, η ψυχή του γαλήνεψε και γρήγορα τον πήρε ο ύπνος στη ζεστή αγκαλιά της μάνας του, έτσι όπως ποτέ μέχρι σήμερα. Ένωσε προς στιγμήν σαν το μικρό Χριστό στη φάνη της Βηθλεέμ, υπό τη θεία σκέπη της Παναγίας και γύρω του να στέκονται οι τρεις μάγοι με τα δώρα, οι απλοί ποιμένες με τα ζώα τους και άγγελοι να ψάλλουν το "Δόξα εν υψίστοις Θεώ και επί γης ειρήνη..."

"...Καληνύχτα Ντούε, αυτός ο κόσμος δεν θα αλλάξει ποτέ..."

Εν τω μεταξύ έξω το χιόνι εξακολουθούσε να πέφτει ασταμάτητα, θαρρείς και σήμερα, παραμονές Χριστουγέννων, χάριν του νεογέννητου θείου βρέφους, βάλθηκε να σκεπάσει όλες τις ασχήμιες και τα κακά αυτού του κόσμου!

ΠΟΙΗΜΑ

ΜΗ ΜΕ ΠΕΡΙΜΕΝΕΙΣ

Γιάννης Καραμύχος
Φιλολόγος -Ποιητής

28 Φεβρουαρίου 2023. Ώρα 11:10 μ.μ.

Το τρένο για Θεσσαλονίκη δεν έφτασε ποτέ.
Ο χρόνος, τεθλασμένη γραμμή,
έστησε το εφιαλτικό σκηνικό του παραλόγου
που στοίχειωσε τα Τέμπη.

Ο Πηνειός, ένα ποτάμι δάκρυα, μοιρολογεί.

Λευκές πεταλούδες στις όχθες του
κάνουν περιέργους κύκλους.

57 ψυχές στο ίδιο καρτέρι του θανάτου.

57 φαμίλιες μετρήθηκαν και βρέθηκαν λειψές.

«Μάνα μη με περιμένεις, κοιμήσου.

Θα τα πούμε αύριο».

Κι έγινε σπαρακτική επωδός,
στα στεγνά χείλη της μάνας.

«Μη με περιμένεις... Μη με περιμένεις... Μη με περιμένεις».

Άσβηστο στην καρδιά της

το αγιοκέρι της Μνήμης.

Πικρός το μοιρολόι διάλογος:

«Της Μάνας ήσουν ακριβό, του γιασεμιού μεθύσι
που γέμιζες την κάμαρα, λουλουδιασμένη φύση.

Εύπνησε τώρα αστέρι μου, να δεις το φως του ήλιου,

να δεις και τη μανούλα σου χλωμόσκηνη του κρίνου.

Ήσουν μικρό, ήσουν λιγνό, ολόχλωρο βλαστάρι

που ανέμελα λικνιζότανε και με περίσσια χάρη.

Σε καρτερούν οι φίλοι σου στο στέκι στην Καμάρα

της λήθης να πιείτε το κρασί και της καρδιάς αντάρα».

ΒΑΪΑ ΒΑΪΑ ΚΟΝΤΙΛΑ ΚΙ ΠΟΥΛΛΑ ΜΙΛΙΣΣΙΑ...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΓ. ΣΜΑΓΑΣ

Εκπαιδευτικός – συγγραφέας

Ένα νοσταλγικό έθιμο στον Άγιο Νικό-
λαο Χαλκιδικής κατά τη διάρκεια του Δωδεκαημέ-
ρου, για όσους το ζήσαμε στη φυσική, την ανεπιτήδευ-
τη μορφή του είναι τα “Κόντιλα”. Σήμερα πασχίζουν
μαθητικές ομάδες και σύλλογοι να το αναβιώσουν,
να του δώσουν πνοή ζωής. Το μόνο που καταφέρνουν
όμως είναι να κάνουν μια φολκlorική αναπαράσταση
με επιδερμική και όχι ουσιαστική προσέγγιση.

Το δρώμενο ετελείτο από παιδιά σχολικής ηλικί-
ας με την πρόθυμη ή την αναγκαστική συμμετοχή των
νοικοκυρών κάθε σπιτιού. Ημέρα πραγμάτωσής του
ήταν η τελευταία ημέρα του χρόνου, δηλαδή η 31η του
Δεκέμβρη και ώρες -ακούστε και μην εκπλήττεσθε- οι
πρώτες μεταμεσονύχτιες! Ομάδες παιδιών, γειτονό-
πουλα αγόρια και κορίτσια έπρεπε να συνυπάρξουν
και να συνεργαστούν παρά την αντιπαλότητα των δύο
φύλων, γιατί έτσι επέβαλλε το έθιμο.

Ξεκινούσαμε μέσα στο απόλυτο σκοτάδι (αναφέ-
ρομαι σε εποχές προ ηλεκτροδότησης των χωριών),
τσαλαβουτούσαμε μέσα στις λάσπες, κάναμε φάρσες
στα κορίτσια και τα τρομάζαμε, για να κρύψουμε το
δικό μας καρδιοχτύπι που πολλαπλασίαζε το ερεβώ-
δες χειμωνιάτικο νυχτερινό σκηνικό. Κάθε παιδί κρα-
τούσε ένα κλαδί ελιάς. Παίρναμε σβάρνα όλα τα σπίτια
του χωριού και με το ελιόκλαδο χτυπούσαμε την πόρ-
τα της εισόδου κάθε σπιτιού απαγγέλοντας τραγουδι-
στά σαν προοίμιο το: «Σήκω, κυρά μου, κι άνοιξε/ την
πόρτα την καρένια/ έχω δυο λόγια να σου πω/ γλυ-
κά και ζαχαρένια/ Το καλαθάκι μ' θέλ' αυγά/ κι η τσέ-
πη μου καρύδια/ και το χρυσό μαντίλι μου/ θέλει λε-
πτοκαρύδια».

Συνεχίζαμε τραγουδώντας ευχές σε αυτοσχέδι-
ους στίχους. Αρχίζαμε πάντα με το «Βαία-βαία Κόν-
τιλα». Τότε με την κρίση του παιδικού μου μυαλού
είχα την αίσθηση ότι κάτι γινόταν λάθος. Θα έπρε-
πε ή ν' αλλάξουμε τον εναρκτήριο στίχο ή να κρα-
τούμε κλώνους βάγιας αντί ελιάς. Τα κορίτσια μάλι-
στα, πιο εκλεπτισμένα στους τρόπους και στη γλώσσα
έλεγαν ««Βάγια-βάγια Κόντιλα». Σήμερα όμως μετά
από σύντομη έρευνα είμαι σχεδόν βέβαιος ότι δεν κά-
ναμε τίποτε περισσότερο από το να επαναλαμβάνου-
με τον πρώτο στίχο των Καλάντων πολλών περιο-
χών της Μακεδονίας «Βάβω-βάβω Κόλιντα», ο οποίος
μετά από παράφραση μετατράπηκε σε «Βά(γ)ια βά(γ)
ια Κόντιλα». Και σαν να μην αρκούσε αυτή η παρα-
ποίηση, κολλούσαμε πίσω από τον αγγελτήριο στίχο
«κι πουλλά μιλίσσια», μια ευχή που έπρεπε να πούμε
μόνο σε σπίτι μελισσοτρόφων. Ήταν όμως τόσο συχνή
η ενασχόληση των κατοίκων του Αγίου Νικολάου με

τα μελίσσια, οπότε σπάνια αστοχούσαμε.

Στη συνέχεια αραδιάζαμε μια σειρά ευχών που ήταν
σχετικές με την παραγωγική δραστηριότητα της οι-
κογένειας «.....κι πουλύ στάρ', κι πουλύ λάδ', κι που-
λύ κρασί». Αν η οικογένεια είχε τέκνα της παντρεί-
ας δεν παραλείπαμε στο ευχτήριο στιχούργημά μας
να συμπεριλάβουμε και την ευχή «.....κι καλές νύφες
κι καλνοί γαμπροί....». Αν και το πλείστο των χωρια-
νών ήταν γεωργοί, κτηνοτρόφοι και ψαράδες, κάποιες
φορές άλλαζε το ευχτήριο τραγούδι, όπως για παρά-
δειγμα στο σπίτι του δασκάλου που ευχόμασταν «...κι
πουλλά γράμματα κι πουλλά σπουδάματα...». Τότε με
τη στεντόρεια φωνή μας, προσπαθούσαμε να τον ξυ-
πνήσουμε, εκδικούμενοι για τις τιμωρίες που μας επέ-
βαλλε όσο ήταν ανοιχτά τα σχολεία.

Σε όλα τα σπίτια ανεξαιρέτως καταλήγαμε με την
αναφορά στο μετάξι, γιατί η εκτροφή του μεταξοσκώ-
ληκα πραγματοποιείτο από το σύνολο των νοικοκυ-
ριών. Τα κουκούλια ήταν η μοναδική παραγωγή για
την οποία πληρώνονταν σε μετρητά. Όλες οι άλλες
συναλλαγές γίνονταν με την ανταλλαγή προϊόντων.
«...Όσου είνι βαριά η πόρτα να βαρύν' κι του μιτάξ',
ένα δάχτυλου μιτάξ' ως τουν ουρανό να στάξ'».

Τότε μια φωτεινή ανταύγεια από το γαζιρό (λυχνά-
ρι) ή τη λάμπα πετρελαίου, που φώτιζε το γυάλινο υπέρ-
θυρο, τον φεγγίτη της στιβαρής ξύλινης εξώπορτας, μας
διαβεβαίωνε ότι η νοικοκυρά ήταν σε εγρήγορση, έτοι-
μη να συμβάλει στην εξέλιξη και περάτωση του μετα-
μεσονύκτιου εθίμου. Άνοιγε διάπλατα τη δίφυλλη εξώ-
πορτα ξεμανταλώνοντας τον περάτη και το παιδομάνι
της κάθε παρέας εισορμούσε στον προθάλαμο του σπι-
τιού. Σε όλα τα σπίτια ακούγαμε από την σπιτονοικο-
κυρά σχεδόν επιτακτική την ίδια εντολή «...Πρώτα οι
πλάδες, ύστιρα τα πιτνάρια». Δηλαδή πρώτα οι πουλά-
δες, τα κορίτσια και ύστερα τα πετεινάρια, τα αγόρια.
Αυτή η απαίτηση των νοικοκυράδων ήταν και η αιτία
που έβγαιναν μεικτές ομάδες αγοριών-κοριτσιών εκεί-
νη τη ζοφερή νύχτα, να κοντιλήσουν, για να αναφέρω
και το ρήμα που χρησιμοποιούσαμε για την τέλεση του
εθίμου. Η νοικοκυρά έριχνε σιτάρι στο δάπεδο φωνά-
ζοντας «πουλ-πουλ-πουλ» και τα παιδιά, με τα κορί-
τσια να προηγούνται, αφού ανακάτευαν το σιτάρι με τα
ελιόκλαδα, ανταπαντούσαν μιμούμενα τις κλώσες «κλ-
ου-κλου-κλου». Αυτή η επιμέρους διαδικασία απέβλεπε
στο να έχει ένα ανθηρό και πολυπληθές σε πτηνά κοτέ-
τσι κάθε σπιτικό, απαραίτητο για το συμπλήρωμα στη
διατροφή κάθε οικογένειας.

Ακολουθούσε το κέρασμα που μπορεί να ήταν: κα-
ρύδια, αμύγδαλα, φουντούκια, καραμέλες, σύκα lia-

στά, σταφίδες, ξυλοκέρατα, καθώς και λουκουμάδες ή τηγανίτες. Τα τελευταία που πολύ μας άρεζαν, δημιουργούσαν ένα σοβαρό πρόβλημα. Επειδή χώρος αποθήκευσης και μεταφοράς των κερασμάτων ήταν για κάθε παιδί η πάνινη σχολική τσάντα, η οποία λαδωνόταν αναγκαστικά από την εξωσχολική χρήση εκείνης της νύχτας, οι μανάδες μας ήταν αναγκασμένες να μας ράβουν καινούριες. Έτσι κάθε παιδί είχε καινούρια τσάντα με το ξεκίνημα του νέου έτους και όχι στην αρχή της νέας σχολικής χρονιάς.

Μετά το φίλημα με κάποιο από τα παραπάνω καλούδια αποζημιωνόταν η νοικοκυρά με το τραγούδι επίλογο των νυχτερινών καλάντων. «Σ' αυτό το σπίτι που 'ρθαμε/ πέτρα να μη ραγίσει/ κι ο νοικοκύρης του σπιτιού/ χρόνια πολλά να ζήσει». Σπάνια για κάποιες νοικοκυρές, που ολιγώρησαν και δεν άνοιξαν το σπίτι τους στους νυχτερινούς καλαντιστές, ακουγόταν τα «Καλιακούδια». Τα παιδιά με την άγνοια της ηλικίας τους δεν δίσταζαν να εκστομίσουν την κατάρα: «Σ' αυτό του σπιτί που 'ρθαμε γιουμάτου καλιακούδια. Τα μ'σά γιννούν, τα μ'σά ψουφούν, τα μ'σά σας βγάζν

τα μάτια». Ο φόβος μην ακουστούν τα «Καλιακούδια» κρατούσε ξάγρυπνες τις γυναίκες εκείνο το βράδυ, για να υποδεχτούν τα παιδιά και να μπει στο σπίτι τους η ευλογία των ευχών που αυτοσχεδίαζαν και τραγουδούσαν.

Στο σπίτι δείχναμε με καμάρι την αμοιβή των κόπων μας που αποθησαυρίζαμε κατά τη νυχτερινή συγκομιδή. Το όλο δρώμενο έκλεινε στο αναμμένο τζάκι του σπιτιού μας, όπου οι γονείς μας έκαιγαν τα μαδημένα από τη χρήση κλωνάρια ελιάς και ανάλογα με τον ήχο που παρήγαγαν τα φύλλα την ώρα της καύσης, μάντευαν ποια παραγωγή, του λαδιού ή του σταριού θα ευνοηθεί τη νέα χρονιά.

Σήμερα οι νέοι που αποπειρώνται να αναπαραστήσουν τα «Κόντιλα» βρίσκονται σε μια εντελώς καινούρια εποχή με εντελώς διαφορετικές ανάγκες και ασχολίες των κατοίκων. Έχουν εκλείψει η φτώχεια και οι δυσκολίες εκείνης της εποχής, καθώς και το ανάλογο συναισθηματικό υπόβαθρο. Παρόλα αυτά δεν μπορούμε να μην τους αναγνωρίσουμε την καλή τους πρόθεση και τον σεβασμό στα πατροπαράδοτα έθιμα.

* * *

Ο ΧΡΟΝΟΣ! ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΣΚΙΑ ΠΟΥ ΦΕΥΓΕΙ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ

«Αλήθεια! Κανένα πράγμα δεν φεύγει τόσο γοργά, βιαστικά όσο ο χρόνος», μονολόγησα όταν ξεφύλλισα και το τελευταίο φύλλο του ημερολογίου. Πάει και το έτος 2025. Σαν λουλούδι, που "ξεπερνάει" μέσα σε λίγες μέρες, σαν σκιά που την κυνηγάει το φως, σαν την ομίχλη που την διαλύει ο ήλιος.

Ο χρόνος τρέχει και κάθε στιγμή του, χάνεται στην άβυσσο του παρελθόντος. Εναποτίθεται σ' έναν απύθμενο ωκεανό. Στο βυθό του κρύβει ομορφιές, νεότητες, πόθους, όνειρα, χαρές και ανθρώπινα μεγαλεία. Γλυκά, θελκτικά, μας νανουρίζει με όνειρα και τάματα, για το μέλλον μας. Μα στην πραγματικότητα μας κλέβει της ωραίες στιγμές της ζωής μας, μας κλέβει την νιότη, και τρέχει χωρίς να τον προλαβαίνουμε.

Βυθίστηκα μέσα σε αυτόν τον απύθμενο ωκεανό των χρόνων μου, τον έψαξα, αναπόλησα, οι σκέψεις μου πήραν μορφή. Με συντροφιότα το παρελθόν μου αποφάσισα να περάσω αυτή την τελευταία εορταστική νύχτα του χρόνου, θα παραδώσω τις ελπίδες μου στο νέο και δεν θα κλάψω.

Όλη η ζωή μου παρούσα στο προσκλητήριο μου. Άκουσα ψιθύρους υπόκοσμους που με καταδίκαζαν. Επαινετικά λόγια. Ωρες σκληρές. Σκέψεις επιτιμητικές για ανόητα σχέδια. Λόγια αγάπης. Εδώ ο νους μου σταμάτησε. Κάθε στιγμή και... αιωνιότητα. Δεν ήθελα να φύγω απ' εδώ. Πόσο εύκολα αποπλανιέται ο ανθρώπινος νους! Πώς ξεχνάει ότι η ζωή είναι μία και δεν επα-

ναλαμβάνεται; Από στιγμή - σε στιγμή η πραγματικότητα μ' εστρέψε εναντίον του ονείρου. «Άντε!» Είπα, «γέρε χρόνε μάζεψε όλα τα περασμένα κάλλη "μέσ το τρύπιο σου τσουβάλι" και φεύγε».

Ήδη, απ' έξω ακούγονταν φωνές, ευχές τραγούδια. «Γέρε χρόνε, φύγε τώρα / πάει η δικιά σου η σειρά / ήλθε ο νέος με τα δώρα / με τραγούδια με χαρά».

Τα φώτα αναβόσβησαν. Η πρώτη ώρα του χρόνου. Μια νέα ώρα. Η ώρα της νιότης. «Και εγώ είχα τέτοια ώρα», είπα, σαν κάποιος να μ' άκουγε. «Εδώ, θα σταθώ! Δεν θα σπαταλήσω άλλο το χρόνο μου, με δύσκολες σκέψεις γεράματα και τέτοια, πρέπει να τρέξω γιατί έχω ραντεβού, χαράματα στις "έξι βρύσες"».

Ήταν τότε! Το έτος 1953 παρέδιδε τη σκυτάλη στο 1954. Ξάστερη νύχτα, ένα τσουχερό κρύο, όλη η πλάση ήταν παγωμένη. "Αχάραγα". Πριν λαλήσει ο πετεινός να φέρει την πρώτη μέρα του νέου χρόνου. «Πού πάς τέτοια ώρα»; ρώτησε η μητέρα μου, «για κάλαντα; πρόσεχε, έχει κρύο και γλίστρα!» «Όχι! "για Εωθινό"». Δεν διαφωτίστηκε, άλλα παρά τη συνήθεια της, δεν είπε τίποτα.

Μόλις η νύχτα άρχισε να μαζεύει τα μαύρα της πέπλα και ο ουρανός έπαιρνε εκείνα τα μαγευτικά χρώματα του γκρι και του μωβ. Ακόμα η χρυσή κονδυλιά του ήλιου δεν είχε ξεπροβάλλει από την υψηλή κορυφή "του Τσουκάλα". Αυτή τη μαγευτική ώρα ομάδες νέων είχαμε ραντεβού στις έξι βρύσες με προορισμό να ψάλουμε

το Εωθινό να ξυπνήσουμε όλους με τις ευχές μας. Πρώτοι έφτασαν οι πρόσκοποι με το "σάλπισμα τους". Πρόσκοπος θα πει γενναίος / με όψη χαρωπή σαν νέος / που έχει φλόγα στην καρδιά / ζήτω εμάς ω ρε παιδιά.

Δεύτεροι οι οδηγοί με την κραυγή τους "Χου κι μπίρου, οδηγοί του Πολυγύρου. Είμαστε οδηγοί έως την ψυχή και φορούμε το τριφύλλι με τιμή..."

Τρίτη ομάδα του κατηχητικού με το μήνυμα "Τα χριστιανόπουλα θα πάμε με φτερά / να πούμε μήνυμα που δίνει τη χαρά / μας περιμένει με λαχτάρα όλη η γη / και εμείς κινήσαμε πρωί με την αυγή".

Αγόρια και κορίτσια από 15 έως 19 ετών, σε ηλικία που δεν λέγαμε πλέον τα κάλαντα. Αρχηγός όλων μαζί ο Γαρόφυλλος, δάσκαλος γνωστός και φίλος με όλους. Μας καλημέρισε, μας ευχήθηκε και μας είπε: Μπροστά μας ανοίγεται από σήμερα ένα νέο βιβλίο χρυσόδετο, που το συνοδεύουν, οι καλύτερες ελπίδες. Έχει 365 άγραφες, ολόλευκες σελίδες. Είναι το νέο έτος.

Τι θα γράψουμε σε αυτές; την αγάπη που δείξαμε, την αλήθεια, τα αγνά, τα δίκαια, τα ενάρετα αισθήματα μας προς τους άλλους. Και θα ζητήσουμε τη βοήθεια του θεού να μας δίνει υγεία και δύναμη για τη πραγματοποίησή τους. Να διατηρήσουμε την ειρήνη που με τόσες θυσίες πρόσφατα αποκτήσαμε. Και τώρα ξεκινάμε να ψάλλουμε "το εωθινό" το "καλωσόρισες" στο νέο αυτό χρόνο και να ξυπνήσουμε χαρούμενα τον κόσμο πριν ακόμα αρχίσουν τα "κάλανταρίσματα" από τα παιδιά.

Αλλά και για αυτά είχαν αρχίσει πολλά παιδιά με τις μαγκούρες τους να χτυπούν, για να ανοίξουν οι πόρτες να κάνουν ποδαρικό στους νοικοκύρηδες και να τους ευχηθούν "... πετρα να μην ραίσει" από το σπίτι τους "Θειά καλημ'καλημέρα, δομ'θεια του κλικ 'να μη συ

φαν οι λύκ'". Του "Κλικ" ήταν παραδοσιακό τηγανισμένο στο λάδι κουλούρι σε σχήμα κρίκου το περνούσαν στις μαγκούρες τους, ελάχιστη προσφορά, μαζί με καρύδια, ξυλοκέρατα και καμιά δραχμούλα, μπροστά στις τόσες ευχές που δέχονταν, για υγεία και «καλή σοδειά». Ναι, τόσο μικρά χαρίσματα, μα με πόση λαχτάρα και ευχαρίστηση τα δέχονταν.

Εμείς βαδίζαμε προς το λόφο "Πουρνάρες" για να έχουμε μπροστά μας όλη την πόλη. Οι καπνοί των τζακιών μας μαρτυρούσαν ότι ο κόσμος άρχισε να ξυπνάει.

Τα πρόσωπα μας μελανιασμένα από το κρύο μα η φωνή δυνατή. Μας ήλθε η πρωτοχρονιά / με ελευθερίας αγέρι και ο Άγιος Βασίλης έρχεται / με δώρα εις το χέρι. Ο νέος χρόνος που έρχεται ας είναι ευτυχισμένος και με τη χάρη του Θεού / ας είναι ευλογημένος...

Γυρίζαμε όλες τις γειτονιές και πιστεύαμε ότι εκτελούσαμε καθήκον και νιώθαμε μεγάλη χαρά. Κάπου εκεί στο "Ηρώων" ήταν το τέλος. Αφού μας φίλησαν όλους, οι αρχηγοί της κάθε ομάδας, συνοδοί μας πάντα οι αείμνηστές Αύρα Τσολοδήμου, Καίτη Ζαμπούνη και Γαρόφυλλος που είχαν σύνθημα στη ζωή τους "Το πάντα πρόθυμα, δώσε χέρι, βοήθα όλους" διαλυθήκαμε.

Με τη σειρά της η καμπάνα του Αγίου Νικολάου, που την χτυπούσε ο Περικλής με όλη του

τη δύναμη, καλούσε τους πιστούς για τη δοξολογία.

Έτσι βλέποντας τους χρόνους της ζωής μου να περνούν σαν στρατιά πολυπληθή μπροστά μου, ούτε κατάλαβα πως ξημέρωσε η πρώτη μέρα του 2026. Και σκέφτηκα, στα παιδιά αφήνει ο χρόνος ίχνη σήμερα;

Χρόνια πολλά σε όλους και ας τρέχουν, σαν την βαρκούλα σε ήρεμα νερά.

Θεσσαλονίκη Νοέμβριος 2025

Πρόσκοποι Πολυγύρου, έτος 1953

ΔΙΕΘΝΗΣ ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΣΗΜΕΡΑ:

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΗΘΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ, ΠΑΙΔΕΙΑ, ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ, ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ»

Στο πλαίσιο του εορτασμού για τη συμπλήρωση των 100 χρόνων από την ίδρυση και λειτουργία του ΑΠΘ, "100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΘ", την Δευτέρα 22 Σεπτεμβρίου 2025 και ώρες 17.00-21.00, στο Φουαγιέ Πλατείας της Αίθουσας Φίλων της Μουσικής, στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης (κτίριο Μ1) το Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών του Α.Π.Θ. (ΔΙ.Κ.Α.Μ.) διοργανώνει, Διεθνή Ημερίδα με τη συμμετοχή καταξιωμένων φιλοσόφων και επιστημόνων από την Ελλάδα και το εξωτερικό με τίτλο:

"Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΣΗΜΕΡΑ : Πολιτική και Ηθική Φιλο-

σοφία, Παιδεία, Επιστήμες, Τεχνητή Νοημοσύνη"

Η είσοδος για το κοινό ήταν ελεύθερη.

Στην ημερίδα ομιλητής ήταν και το μέλος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, πρώην Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και μέλος της επιτροπής σύνταξης του Περιοδικού, Ομότιμος Καθηγητής Αστρονομίας του Α.Π.Θ. κ. Σταύρος Αυγολούπης, με θέμα: **Η Αριστοτελική Κοσμολογική Φιλοσοφική εικόνα του Σύμπαντος.**

Το Δ.Σ. τον συγχαίρει θερμά

Περισσότερες πληροφορίες για το Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών: <https://dikam.auth.gr/>

ΤΟ ΟΧΙ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΑΠΟΡΡΗΤΗ ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ Ι. ΜΕΤΑΞΑ ΣΤΟΥΣ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΕΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΪΚΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ ΣΤΙΣ 30 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΣΤΡΑΤΗΣ

Πλοίαρχος Π.Ν. εα - Οικονομολόγος

Μεγαλώνουμε ακούγοντας για πολλά χρόνια αν το ΟΧΙ το είπε ο Μεταξάς ή αναγκάστηκε, αν ο λαός είπε το ΟΧΙ, και τόσες άλλες ανούσιες κουβέντες για τον «φιλογερμανό;» δικτάτορα, και επειδή μέχρι σήμερα δεν είχα την τύχη να διαβάσω μία ανάλυση σαν αυτή, την **απόρρητη ομιλία** του Ιωάννη Μεταξά **το πρωί της Τετάρτης 30 Οκτωβρίου 1940**, προς τους διευθυντές και τους αρχισυντάκτες των αθηναϊκών εφημερίδων στο ξενοδοχείο Μεγάλη Βρετανία, που αναλύει με τεκμηριωμένο τρόπο την απόφασή του για το ΟΧΙ, θεώρησα σκόπιμο να τη παραθέσω αυτούσια, χωρίς σχόλια γιατί νομίζω ότι δίνει απαντήσεις σε όλα τα πιθανά ερωτηματικά σε κάθε καλόπιστο Έλληνα.

Η αληθινή ιστορία γράφεται από τις πράξεις αυτών που παίρνουν τις αποφάσεις αναλύοντας τα πραγματικά γεγονότα της εποχής και είναι οι ίδιοι που κρίνονται στη συνέχεια. Η περίπτωση του δικτάτορα Ι. Μεταξά είναι μοναδική, μέσα στη λαίλαπα του φασισμού και του ναζισμού που κυριαρχούσε στην Ευρώπη. Η ευθυκρισία του, η καθαρή του σκέψη στα μακροπρόθεσμα συμφέροντα του έθνους, τον οδήγησε σε σωστές αποφάσεις μακριά από προκαταλήψεις και ρευστές ιδεολογίες. Ακολουθεί το κείμενο της ομιλίας του Ι. Μεταξά και τα συμπεράσματα δικά σας. Οι υπογραμμίσεις στην ομιλία του είναι δικές μου.

«Κύριοι έχω λογοκρισίαν και ημπορώ να σας υποχρεώσω να γράφετε μόνον ό,τι θέλω. Αυτήν τήν ώραν όμως δεν θέλω μόνον την πέννα σας. Θέλω και την ψυχήν σας. Γι' αυτό σας εκάλεσα σήμερα για να σας μιλήσω με χαρτιά ανοιχτά. Θα σας ειπώ τα πάντα. Θα σας ειπώ ακόμη και τα μεγάλα μου πολιτικά μυστικά. Θέλω να ξέρετε και σεις όλα τα σχετικά με την εθνικήν μας περιπέτειαν ώστε να γράφετε, όχι συμμορφούμενοι προς τας οδηγίας μου, αλλά εμπνεόμενοι εις την προσωπικήν σας πίστιν από την γνώσιν των πραγμάτων.

Σας απαγορεύω να ανακοινώσητε σχετικά το παραμικρόν σ' οποιονδήποτε απολύτως και για οιονδήποτε λόγον. Κάθε παράβασις αυτής της εντολής μου θα έχει διά τον υπεύθυνον – και να είσθε βέβαιοι ότι θα ευρεθί ο υπεύθυνος – τας συνεπειάς τας οποίας πρέπει να έχει σε πόλεμο ζωής ή θανάτου του Έθνους, η προδοσία ενός μεγάλου μυστικού, έστω και αυτό αν έγινε από αφέλεια, χωρίς την παραμικρή κακή πρόθεση. Φυσικά έχω τον λόγον σας...

Μη νομίζετε ότι η απόφασις του ΟΧΙ πάρθηκε έτσι, σε μια στιγμή. Μη φαντασθήτε ότι εμπήκαμε στον πόλε-

μο αιφνιδιαστικά. 'Η ότι δεν έγινε παν ό,τι επιτρέπεται και μπορούσε να γίνει διά να τον αποφύγωμε.

Από την εποχήν της καταλήψεως της Αλβανίας το Πάσχα πέρυσι το πράγμα άρχισε να φαίνεται. Από τον περασμένο Μάιο είπα καθαρά στον κ. Γκράτσι ότι αν προσεβαλλόμεθα εις τα εθνικά κυριαρχικά μας δικαιώματα, θα ανθιστάμεθα αντί πάσης θυσίας και δι' όλων των μέσων. Συγχρόνως όμως μου ήρχοντο από την Ρώμην, από την Βουδαπέστην, από τα Τίρανα, από παντού πληροφορίαί αντίθετοι.

Εις τας 16 Αυγούστου έγινε ο τορπιλλισμός της «ΕΛΛΗΣ». Γνωρίζετε ότι από την πρώτην στιγμήν διεπιστώθη ότι το έγκλημα ήτο Ιταλικόν. Εν τούτοις δεν επιτρέψαμεν να γνωσθή ότι είχομεν και τας υλικάς πλέον αποδείξεις περί της εθνικότητος του εγκληματίου. Συγχρόνως όμως διέταξα τα αντιτορπιλλικά τα οποία συνώδευον τα πλοία που μετέφερον τους προσκυνητάς από τήν Τήνον μετά το έγκλημα, αν προσβληθούν από αεροπλάνα ή οπωσδήποτε άλλως τε να κάμουν αμέσως χρήσιν των όπλων των. **Διά να αποφύγωμεν τον πόλεμον θα έπρεπε να γίνωμεν εθελονταί δούλοι!**

Θα σας αποκαλύψω τώρα, ότι τότε διέταξα να βολιδοσκοπηθή καταλλήλως το Βερολίνον. Μου διεμηνύθη εκ μέρους του Χίτλερ, η σύστασις να αποφύγω οιονδήποτε μέτρον δυνάμενον να θεωρηθή από την Ιταλίαν πρόκλησις. Έκαμα το παν διά να μη μπορούν οι Ιταλοί να εμφανισθούν ως δυνάμενοι να έχουν όχι αφορμάς ευλόγους, αλλ' ούτε ευλογοφανές παράπονον εκ μέρους μας, αν και από την πρώτην στιγμήν αντελήφθην τι πράγματι εσήμαινεν η όλως αόριστος σύστασις του Βερολίνου. Σεις καλύτερον παντός άλλου γνωρίζετε ότι έκαμα το παν διά να μη δώσωμεν αφορμήν εμφανίσεως της Ιταλίας ως δυναμένης να έχει ευλογοφανείς καν αφορμάς αιτιάσεων. Λόγω του επαγγέλματός σας έχετε παρακολουθήσει εις όλες τις λεπτομέρειες την ιστορίαν των ατελειώτων ιταλικών προκλήσεων δημοσιογραφικών και άλλων, αλλά και την χριστιανικήν υπομονήν την οποίαν ετηρήσαμεν, προσποιούμενοι ότι δεν τις καταλαβαίνουμαι, περιοριζόμενοι μόνον σε δημοσιογραφικάς ανασκευάς των ιταλικών εναντίον μας κατηγοριών.

Ομολογώ ότι εμπρός εις την φοβερήν ευθύνην της αναμίξεως της Ελλάδος εις τέτοιον μάλιστα πόλεμον, έκρινα πως καθήκον μου ήτο να δω εάν θα ήτο δυνατόν να προφυλάξω τον τόπον από αυτόν έστω και διά παντός τρόπον, ο οποίος όμως θα συμβιβάζετο με τα γενικότερα συμφέροντα του Έθνους. Εις σχετικές βολιδοσκοπή-

σεις προς την κατεύθυνσιν του Άξονος μου εδόθη να εννοήσω σαφώς ότι μόνη λύσις θα μπορούσε να είναι μία εκουσία προσχώρησις της Ελλάδος εις την «Νέαν Τάξιν». Προσχώρησις που θα εγένετο λίαν ευχαρίστως δεκτή από τον Χίτλερ ως «εραστήν του ελληνικού πνεύματος».

Συγχρόνως όμως μου εδόθη να εννοήσω ότι η ένταξις εις την Νέαν Τάξιν προϋποθέτει προκαταρκτικήν άρσιν όλων των παλαιών διαφορών με τους γείτονάς μας, και ναι μεν αυτό θα συνεπήγετο φυσικά θυσίας τινάς διά την Ελλάδα, αλλά αι θυσίαι θα έπρεπε να θεωρηθούν απολύτως «ασήμαντοι» εμπρός εις τα «οικονομικά και άλλα πλεονεκτήματα» τα οποία θα είχεν διά την Ελλάδα η Νέα Τάξις εις την Ευρώπην και εις την Βαλκανικήν. Φυσικά, με πάσαν περίσκεψιν και ανεπισίμως επεδίωξα δι' όλων των μέσων να κατατοπισθώ συγκεκριμένως ποίαι θα ήσαν οι θυσίαι αυταί, με τας οποίας η Ελλάς θα έπρεπε να πληρώση την ατίμωσίν της εξ ιδίας θελήσεως προσφοράς της, να υπαχθή υπό την Νέαν Τάξιν. Με καταφανή προσπάθειαν αποφυγής σαφούς καθορισμού μου εδόθη να καταλάβω ότι η προς τους Έλληνας στοργή του Χίτλερ ήτο η εγγύησις ότι αι θυσίαι αυταί θα περιορίζοντο εις το ελάχιστον δυνατόν.

Όταν επέμεινα να κατατοπισθώ, πόσον επί τέλους θα μπορούσε να είναι αυτό το «ελάχιστον» τελικώς, μας εδόθη να καταλάβωμεν ότι τούτο συνίστατο εις μερικές ικανοποιήσεις προς την Ιταλίαν δυτικώς μέχρι Πρεβέζης, ίσως και προς την Βουλγαρίαν ανατολικώς μέχρι Δεδεαγάτς (Αλεξανδρούπολη).

Δηλαδή θα έπρεπε διά να αποφύγωμεν τον πόλεμον, να γίνωμεν εθελονταί δούλοι και να πληρώσωμεν αυτήν την τιμήν... (!) με το άπλωμα του δεξιού χεριού της Ελλάδος προς ακρωτηριασμόν από την Ιταλίαν και του αριστερού προς ακρωτηριασμόν από την Βουλγαρίαν. Φυσικά δεν ήτο δύσκολον να προβλέψη κανείς ότι εις μίαν τοιαύτην περίπτωσιν οι Άγγλοι θα έκοβαν και αυτοί τα πόδια της Ελλάδος. Και με το δίκαιόν των. Κυρίαρχοι πάντοτε της θαλάσσης δεν θα παρέλειπον, υπερασπίζοντες πλέον τον εαυτόν των, έπειτα από μίαν τοιαύτην αυτοδούλωσιν της Ελλάδος εις τους εχθρούς των, να καταλάβουν την Κρήτην και τας άλλας νήσους μας τουλάχιστον.

Το συμπέρασμα αυτό δεν προέκυπτεν μόνον από την πλέον απλήν λογικήν, αλλά και από ασφαλείς και βεβαίως πληροφορίας εξ Αιγύπτου, καθ' ας είχεν ήδη προμελετηθή και αντιμετωπισθή η ενέργεια που θα έπρεπε να γίνη ως φυσικόν επακόλουθον πάσης τυχόν εκουσίας ή ακουσίας συνεργασίας της Ελλάδος με τον Άξονα, εις τας

ελληνικάς νήσους και προς παρεμπόδισιν εν περιπτώσει της δυνατότητος διά τον άξονα να τας χρησιμοποιήση. Ο ελληνικός λαός θα εστρέφετο εναντίον της κυβερνήσεως αν τον είχε καταδικάσει εις εθελουσίαν υποδούλωσιν.

Δεν δύναμαι αφ' ετέρου να μη παραδεχθώ ότι εις μίαν τοιαύτην περίπτωσιν το δίκαιον δεν θα ευρίσκετο με το μέρος της Κυβερνήσεως των Αθηνών και να μη αναγνώρισω, ότι όταν ένας λαός, όπως ο αγγλικός, αμύνεται διά την ζωήν του, θα ήτο πλήρως δικαιολογημένος να κάνη τα ανωτέρω. Αλλά τότε ο ελληνικός λαός δικαίως θα ετάσσετο εναντίον της κυβερνήσεως η οποία διά να τον προφυλάξη από τον πόλεμον θα τον κατεδίκασε εις εθελουσίαν υποδούλωσιν μετ' εθνικού ακρωτηριασμού.

Αυτή η δήθεν προφύλαξις θα ήτο διά την τύχην της εις το μέλλον ελληνικής φυλής, πλέον ολεθρία και από τας χειροτέρας έστω συνεπείας οποιουδήποτε πολέμου.

Το δίκαιον, λοιπόν, δεν θα ήτο με το μέρος της Κυβερνήσεως των Αθηνών, εάν η τελευταία ενήργει κατά τας υποδείξεις του Βερολίνου που ανέφερα. Το δίκαιον θα ήτο με το μέρος του ελληνικού λαού, ο οποίος θα κατεδίκασεν αυτήν, και των Αγγλων οι οποίοι υπερασπίζοντες την ύπαρξιν των, επίσης δικαίως θα ελάμβανον τα μέτρα που εφέροντο έχοντες μελετήσει, εισακούοντες άλλωστε τας δικαίας

αιτιάσεις των Ελλήνων, οίαι θα προέκυπτον εν καιρώ αν εδίδετο η εύλογος αυτή αφορμή.

Θα δημιουργούντο έτσι όχι δύο, όπως το 1916, αλλά τρεις αυτήν την φοράν Ελλάδες. Πρώτη θα ήτο η επίσημος των Αθηνών η οποία είχε φθάσει εις την πόρωσιν και το κατάντημα διά να αποφύγη τον πόλεμον, να δεχθή να γίνη εθελοντής δούλος, πληρώνουσα μάλιστα την τιμήν αυτήν και με την συγκατάθεσιν της να αυτοακρωτηριασθή τραγικώτατα, παραδίδουσα εις την δουλείαν πληθυσμούς αμιγώς ελληνικούς και μάλιστα δύναμαι να είπω τους ελληνικώτερος των ελληνικών τοιούτους. Δευτέρα θα ήτο η πραγματική Ελλάς. Δηλαδή η παμψηφία της κοινής γνώμης του Έθνους, το οποίον ποτέ δεν θα απεδέχετο την εκουσίαν του υποδούλωσιν πληρωνομένην μάλιστα με εθνικόν ακρωτηριασμόν αφόρητον και ισοδυναμούσαν με οριστικήν ατίμωσιν και μελλοντικήν βεβαίαν εκμηδένισιν του Ελληνισμού ως εννοίας και οντότητος, εκμηδένισιν πρώτον ηθικήν, και δεύτερον εν συνεχεία της ηθικής και υλικήν. Το Έθνος ουδέποτε θα συνεχώρει εις τον Βασιλέα και την Εθνικήν Κυβέρνησιν της 4ης Αυγούστου, τοιαύτην πολιτικήν. Τρίτη τέλος θα προέκυπτε μία ακόμη Ελλάς, η Ελλάς την οποίαν δεν θα παρέλειπον να δημιουργή-

σουν, φυσικά με την επίκλησιν του δημοκρατισμού οι δημοκρατικοί Έλληνες υπό την κάλυψιν του βρετανικού Στόλου εις τας νήσους, Κρήτην και εις τας άλλας. Η τρίτη αυτή Ελλάς, η «Δημοκρατική» θα είχε με το μέρος της όχι μόνον την πρόθυμον υποστήριξιν της Αγγλίας εις την οποίαν θα έδιδε το δικαίωμα να καλύψη τας νήσους μας, καλυπτομένη και η ίδια εις την Βόρειον Αφρικήν, αλλά θα είχε με το μέρος της και το Εθνικόν δίκαιον. Η ηθική της δύναμις λοιπόν θα απερρόφα μοιραίως την επίσημον Ελλάδα, διότι θα διέθετεν η τρίτη αυτή Ελλάς, την ανεπιφύλακτον έγκρισιν και ενίσχυσιν της ανεπισήμου της «Δευτέρας» Ελλάδος, της Εθνικής Δημοσίας γνώμης εν τη παμψηφία της.

Έζησα κύριοι την περίοδον του Εθνικού Διχασμού, που εδημιουργήθη το 1916 όταν από την κατάστασιν εκείνην προέκυψαν δύο Ελλάδες, η των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης. Τον κίνδυνον από μίαν νέαν διαίρεσιν της Ελλάδος προκύπτουσιν συνεπεία του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, όπως η διαίρεσις του 1916 προέκυψε συνεπεία του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, μίαν νέαν διαίρεσιν μάλιστα, πολύ τραγικωτέραν, διότι όπως την εσκιαγράφησα δεν θα είναι καν διχασμός, αλλά τριχοτομισμός.

Τον κίνδυνον αυτόν τον θεωρώ κύριοι, διά το Έθνος και το μέλλον του ασυγκρίτως χειρότερον από τον πόλεμον, έστω και αυτόν τον πόλεμον, από τον οποίον είναι δυνατόν και δουλωμένη ακόμη να βγύη προσωρινώς η Ελλάς. Λέγω προσωρινώς, διότι πιστεύω ακράδαντα ότι τελικώς η νίκη θα είναι με το μέρος μας. Γιατί οι Γερμανοί δεν θα νικήσουν. Δεν μπορεί να νικήσουν. Υπάρχουν πολλά εμπόδια.

Η Ελλάς είναι αποφασισμένη να μην προκαλέση μεν, με κανέναν τρόπο κανένα, αλλά και με κανέναν τρόπο να μην υποκύψη. Προ παντός είναι αποφασισμένη να υπερασπίση τα εδάφη της, έστω και αν πρόκειται να πέση. Ήδη, δε, η απόφασίς της αυτή και η πολιτική της αυτή, χάρις εις την οποίαν απρόκλητα προσεβλήθη, χάρισαν στον τόπο και στον λαό μας το πλέον ανεκτίμητον των αγαθών και το μεγαλύτερον στοιχείον της δυνάμεώς του: **Αυτή η πολιτική έδωσεν εις τον λαόν την απόλυτη ψυχική και πανεθνική ένωσί του.**

Σήμερα, όμως επί πλέον υπάρχουν και μερικοί άλλοι παράγοντες που προδικάζουν την τελική μας νίκη. Η Τουρκία δεν είναι όπως το 1916 σύμμαχος των Γερμανών. Είναι σύμμαχος των Άγγλων. Η Βουλγαρία βέβαια ενεδρεύει και τώρα, όπως και τότε, αλλ' εν πάση περιπτώσει αυτήν την εποχήν τουλάχιστον προς το παρόν δεν τολμά. Ο καιρός όμως δεν δουλεύει για τον άξονα. Δουλεύει για τους αντιπάλους του. Τέλος, διά την Γερμανίαν η νίκη θα ήτο εν πάση περιπτώσει δυνατή μόνο με κοσμοκρατορίαν.

Ακολουθώ την πολιτική του αιμνήστου Βενιζέλου και όχι του αιμνήστου βασιλέως Κωνσταντίνου.

Αλλά η κοσμοκρατορία διά την Γερμανίαν κατέστη

οριστικά αδύνατος στη Δουνκέρκη. Ο πόλεμος διά τον άξονα έχει χαθή, από την στιγμήν που η Αγγλία διεκήρυξε: Θα πολεμήσωμεν έστω και μόνον εις το νησί μας και πέραν των θαλασσών, θα πολεμήσωμεν μέχρι της νίκης. Αλλά επί πλέον και ημείς οι Έλληνες πρέπει να γνωρίζωμεν ότι δεν πολεμούμεν μόνον διά την νίκην, αλλά και διά την δόξαν. Δεν ξέρω αν κανείς αντιβενιζελικός από σας είναι πάντοτε και αδιάλλακτος.

....Λοιπόν ακούτε για να συνεννοηθούμε. Εγώ, κύριοι, όπως επαρκώς σας εξήγησα, ετήρησα μέχρι σήμερα την πολιτικήν του αιμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου, δηλαδή την πολιτικήν της αυστηράς ουδετερότητος. Έκαμα το παν διά να κρατήσω την Ελλάδα μακράν της συγκρούσεως των μεγάλων κολοσσών. Να πάρετε μαζί σας τη δική μου βεβαιότητα ότι τελικώς θα νικήσωμεν. Ήδη μετά την άδικον επίθεσιν της Ιταλίας, η πολιτική την οποίαν ακολουθώ είναι η πολιτική του αιμνήστου Βενιζέλου. Διότι είναι η πολιτική του συντακτισμού της Ελλάδος με την τύχην της δυνάμεως, διά την οποίαν η θάλασσα είναι ανέκαθεν όπως είναι και διά την Ελλάδα, όχι το εμπόδιον που χωρίζει, αλλά η υγρά λεωφόρος που συνδέει. Βέβαια εις την ιστορίαν μας την νεωτέραν δεν είχομεν μόνο ευγνωμοσύνης λόγους και αφορμάς διά την Αγγλίαν, της οποίας άλλως τε η μεταπολεμική πολιτική των τελευταίων ιδίως ετών, είναι πολιτική μεγίστων και ιστορικών αγγλικών ευθυνών. Αλλά τας ευθύνας της αυτώς η Αγγλία τας αποδίδει σήμερα με την υπερήφανον αποφασιστικότητα λαού μεγάλου, σώζοντος την ελευθερίαν του κόσμου και του πολιτισμού. Διά την Ελλάδα η Αγγλία είναι η φυσική φίλη και επανειλημμένως εδείχθη προστάτρια, ενίοτε δε η μόνη προστάτρια. Η νίκη θα είναι και δεν ημπορεί παρά να είναι δική μας. Θα είναι νίκη του αγγλοσαξωνικού κόσμου, απέναντι του οποίου η Γερμανία η οποία αφού έως τώρα δεν ηδυνήθη να επιτύχη οριστικόν αποτέλεσμα, είναι καταδικασμένη να συντριβή.

Διότι από τώρα και πέρα ο ορίζων δεν πρέπει να θεωρείται διά τον άξονα ανέφελος ούτε προς Ανατολάς και η Ανατολή είναι πάντοτε μυστηριώδης. Πάντοτε ήτο, αλλά σήμεραν ειπέρποτε είναι γεμάτη απρόοπτα και μυστήριο. Τελικώς λοιπόν θα νικήσωμεν. Και θέλω φεύγοντες από την αίθουσαν αυτήν να πάρετε μαζί σας όλην την δική μου απόλυτη βεβαιότητα, ότι θα νικήσωμεν. Εν τούτοις πρέπει να σας επαναλάβω ό,τι επισημότερον διεκήρυξα από την πρώτην στιγμήν. Η Ελλάς δεν πολεμά διά την νίκην. Πολεμά διά την Δόξαν. Και διά την τιμήν της. Έχει υποχρέωσιν προς τον εαυτόν της να μείνει αξία της ιστορίας της.

Η Ιταλία είναι μεγάλη δύναμις, όταν δε προχθές έγινε η πρώτη αεροπορική επιδρομή, ομολογώ ότι με έκπληξιν ήκουσα εις σχετικήν ερώτησίν μου την απάντησιν, ότι τα επιδραμόντα αεροπλάνα ήσαν μόνον ιταλικά. Αυτό φθάνει να σας δώση να καταλάβετε με ποιες ιδέες μπήκα στον πόλεμο. Αλλά υπάρχουν στιγμές κατά τις

οποίες ένας λαός οφείλει, αν θέλει να μείνει μεγάλος, να είναι ικανός να πολεμήση, έστω και χωρίς καμιάν ελπίδα νίκης. Μόνον διότι πρέπει.

Γνωρίζω ότι ο ελληνικός λαός θα ήτο αδύνατον να δεχθή άλλο τι αυτήν την στιγμήν. Διότι είναι ελεύθερος και απερίσπαστος εις την φυσικήν ευθικρίσιαν και υπερηφάνειαν, εφ' όσον δεν εδόθη ευκαιρία να θολωθή η κρίσις του δι' αγοραίων θορύβων και παραπλανητικών εκστρατειών. Εκάμαμεν ό,τι ήτο δυνατόν διά να μη έχωμεν το παραμικρόν άδίκον. Και θα εξακολουθήσωμεν την ιδίαν τακτικήν μέχρι τέλους. Σας έχω στο τραπέζι μερικά έγγραφα. Είναι όλαι οι αποδείξεις της ιταλικής ενέδρας εκ προμελέτης. Όταν τελειώσω μπορείτε να τα δήτε. Περιττόν να πάρετε σημειώσεις. Συντομότατα θα δημοσιευθούν εις την λευκήν βίβλον, η οποία διάταξα να εκδοθή το ταχύτερον.

Δεν σας κρύβω, κύριοι, ότι η κατάστασις είναι εξαιρετικά δύσκολη. Μας περιμένουν μάλιστα δοκιμασίαι μεγάλαι. Διά να μη δώσω ευκαιρίαν προς την επιζητουμένην διά παντός τρόπον αφορμήν κατασυκοφαντήσεώς μας ευρέθην υποχρεωμένος να πάρω μίαν απόφασιν εξόχως σοβαράν. Να μη κάμω την επιστράτευσιν όταν από καιρού την εξήτησε και εξηκολούθησεν επανειλημμένως να μου την ζητά το Επιτελείον...

Ο ιταλικός όγκος λοιπόν ευρήκεν απέναντί του δυνά-

μεις πάρα πολύ ασθενείς, τουλάχιστον διά την κρούσιν των πρώτων ημερών. Ο ρόλος σας είναι σήμεραν μεγάλος και επισημότατος. Μη χάνετε το θάρρος σας, οτιδήποτε κι αν γίνη, διότι άλλως αδύνατον να φανήτε άξιοι του λαού σας και του λαού σας και του καθήκοντός σας, το οποίον είναι να συντηρήσετε την ιερή φλόγα του ελληνικού λαού, να βοηθήσετε τον μαχόμενον Στρατόν, να υπάρξητε συνεργάται της Κυβερνήσεως, ότι και αν αισθάνεσθε δι' αυτήν. Πρέπει να πιστεύσητε σεις για να μπορέσετε να μεταδώσετε την πίστην εις το κοινόν σας, μολονότι αυτήν την φοράν έχομεν όλοι μας να πάρωμεν από τον ελληνικόν λαόν, και από το απερίγραπτον θάρρος του και όχι να του δώσωμεν.

Θέλω ακόμη να σας ειπώ κάτι. Ξέρω με βεβαιότητα, ότι από την φοβεράν αυτήν δοκιμασίαν η Ελλάς θα υποφέρει. Ξέρω όμως επίσης με βεβαιότητα, ότι τελικώς θα εξέλθη όχι μόνον ένδοξος, αλλά και μεγαλύτερη. Θα προσέξατε το τηλεγράφημα του κ. Τσώρτσιλ το οποίον εδημοσιεύθη σήμεραν στις εφημερίδας, ανακοινωθέν από το Υπουργείον Εξωτερικών. Λοιπόν επιθυμώ να σας τονίσω τούτο: Εκείνοι οι οποίοι εις το τηλεγράφημα αυτό δεν βλέπουν γραπτήν την επιβεβαίωσιν αγράφου συμφωνίας διά τα Δωδεκάνησα, δεν ξέρουν να διαβάσουν μέσα από τις γραμμές... Και κάτι άλλο ακόμη. Τα Δωδεκάνησα προδικάζουν...».

* * *

«.... ΑΙ ΗΜΕΤΕΡΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΜΥΝΟΝΤΑΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΟΥ ΕΛΑΦΟΥΣ»

ΑΓΓΕΛΟΣ Φ. ΜΑΝΤΣΙΟΣ

Υπομηχανικός

Γιορτάσαμε την 85η επέτειο του ΟΧΙ.

Ας δούμε με τα μάτια της Ιστορίας τα σπουδαιότερα γεγονότα εκείνων των πρώτων ημερών και των άλλων που ακολούθησαν.

Ας δούμε στη συνέχεια και τη Χαλκιδική μας να αγωνίζεται και να ματώνει στα πεδία των μαχών.

28η Οκτωβρίου 1940, ώρα 03.00' (3η πρωινή), ο Πρεσβευτής της Ιταλίας στην Αθήνα Γκράτσι (Emmanouelle Grazzi) επιδίδει στον Πρωθυπουργό - δικτάτορα της Ελλάδας Ιωάννη Μεταξά το «ιταλικό τελεσίγραφο». Αφού ολοκλήρωσε την ανάγνωση του μακροσκελούς εγγράφου ο Μεταξάς ανασήκωσε το βλέμμα του, αντίκρισε κατάματα τον Γκράτσι και του είπε: «Alors, c' est la guerre» (Όστε έχομεν πόλεμον).

Να δούμε τον διάλογο μεταξύ τους όπως ο ίδιος ο Γκράτσι τον καταγράφει στο «Em. Grassi "Il Principio della fine", σελ. 241 - 245».

«Ο Έλλην Πρωθυπουργός όταν ετελείωσε την ανάγνωσιν του κειμένου, με προσέβλεψε και με φωνήν συγκεκριμένην, αλλά σταθεράν μου είπεν:

-Όστε έχομεν πόλεμον;

Εδόθη η απάντησις ότι τούτο δεν ήτο απαραίτητον και ότι η ιταλική Κυβέρνησις ήλπιζεν, ότι η ελληνική θα εδέχετο την αξίωσίν της και θα άφινε τα ιταλικά στρατεύματα να διέλθουν δια να καταλάβουν τα στρατηγικά σημεία της χώρας.

-Και πού είναι τα στρατηγικά σημεία, περί των οποίων ομιλεί η διακοίνωσις; ηρώτησεν ο Έλλην Πρωθυπουργός.

-Δεν δύναμαι να σας είπω, Εξοχώτατε. Η Κυβέρνησίς μου δεν με επληροφόρησε. Εκείνο το οποίον γνωρίζω είναι ότι το τελεσίγραφον εκπνέει την βην ώραν.

-Εν τοιαύτη περιπτώσει η διακοίνωσις αύτη αποτελεί κήρυξιν πολέμου της Ιταλίας κατά της Ελλάδος.

-Οχι εξοχώτατε, είναι τελεσίγραφον.

-Είναι ισοδύναμον προς κήρυξιν πολέμου.

-Αλλά θα παράσχετε βέβαια τας ευκολίας τας οποίας ζητεί η κυβέρνησίς μου.

-«ΟΧΙ» απήντησεν ο Έλλην Πρωθυπουργός ...»

Επιβεβαιώνει έτσι μια ιστορική αλήθεια: Το ΟΧΙ το

είπε ο Μεταξάς. Λίγες ώρες αργότερα το βροντοφώναξε ο ελληνικός λαός στους δρόμους όλων των πόλεων και χωριών της Ελληνικής Επικράτειας με την αθρόα και ενθουσιώδη προσέλευσή του κατά την διάρκεια της επιστράτευσης.

Το ΟΧΙ το καθιέρωσε και το έκανε ευρέως γνωστό ο δημοσιογράφος – εκδότης της εφημερίδας ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΕΛΛΟΝ, Νίκος Π. Ευσταθίου, με το ομότιτλο άρθρο του, στην εφημερίδα του, δυο μέρες αργότερα, την 30ην Οκτωβρίου του 1940.

Στη συνέχεια ο Μεταξάς αφού ενημέρωσε τηλεφωνικά τον Βασιλιά Γεώργιο Β', τον Αρχηγό του ΓΕΣ (Γενικό Επιτελείο Στρατού) Αντιστράτηγο Α. Παπάγο, τον Αρχηγό του ΓΕΝ (Γενικό Επιτελείο Ναυτικού) Αντιναύαρχο Σακελλαρίου και τον Άγγλο Πρεσβευτή στην Αθήνα Πάλαιρετ (Sir Michael Palairer), συγκάλεσε το Υπουργικό Συμβούλιο. Ώρα 05.30. Ενημερώθηκαν για τη συνάντηση με τον Γκράτσι, για την απάντηση στο τηλεσίγραφο, συμφώνησαν ομόφωνα, και υπέγραψαν τα διατάγματα της επιστράτευσης και της κήρυξης της χώρας σε κατάσταση πολιορκίας. Αρχηγός του Γενικού Στρατηγείου (ΓΣ), το οποίο εγκαταστάθηκε στο ξενοδοχείο «Μεγάλη Βρετανία», ορίστηκε ο Αντιστράτηγος Αλέξανδρος Παπάγος.

Εκδόθηκαν στη συνέχεια τα διαγγέλματα του Πρωθυπουργού, του Βασιλιά και του Αρχιεπισκόπου.

28η Οκτωβρίου 1940 ώρα 03.45 πρωινή, το τηλέφωνο στο σπίτι του διοικητή της VIII Μεραρχίας, του Υποστράτηγου Χαράλαμπου Κατσιμήτρου, στα Ιωάννινα, κουνουνίζει ακατάπαυστα. Ο Αντισυνταγματάρχης Κορώζης Αθ., εκπρόσωπος του Γενικού Επιτελείου από την Αθήνα, ζητά από τη μικρή κόρη του Κατσιμήτρου που ξύπνησε και σήκωσε το ακουστικό:

«Ξυπνήσατε επείγοντως τον Στρατηγόν».

Σε λίγο ο Κατσιμήτρος ενημερώνεται από τον Κορώζη για το ιταλικό τηλεσίγραφο, για την απάντηση του Μεταξά, καθώς και για την ανάθεση της Αρχιστρατηγίας του Ελληνικού Στρατού στον Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου Αλέξανδρο Παπάγο, και με τη σειρά του διατάσσει την VIII Μεραρχία να αποκρούσει δια των όπλων την εισβολή των Ιταλικών Στρατευμάτων. Ο Κατσιμήτρος απαντά:

«Αναφέρατε παρακαλώ εις τον κ. Αρχιστράτηγον, ότι η Μεραρχία θα εκτελέσει το καθήκον της προς την

πατρίδα, όπως επιβάλλει η εθνική τιμή, καθ' όν τρόπον αυτή γνωρίζει»

28η Οκτωβρίου 1940, ώρα 5η πρωινή, ο πολεμιστής Κατσιμήτρος, αφού έχει σημάνει συναγερμό και έχει ενημερώσει και εκδώσει διαταγές προς όλες τις δυνάμεις της Μεραρχίας του, συντάσσει και αποστέλλει σ' αυτές την πρώτη Πολεμική Διαταγή.

28 Οκτωβρίου 1940, μεταμεσημβρινές ώρες, εκδίδεται από το ΓΣ (Γενικό Στρατηγείο) το πρώτο πολεμικό ανακοινωθέν:

«Αι Ιταλικαί στρατιωτικαί δυνάμεις προσβάλλουσιν από τις 05.30 ώρας της σήμερον τα ημέτερα τμήματα προκαλύψεως της Ελληνοαλβανικής Μεθορίου. Αι ημέτεροι δυνάμεις αμύνονται του Πατρίου εδάφους».

Το λιτό αυτό πολεμικό ανακοινωθέν, το μεταδίδει πάραυτα ο Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών:

«Εδώ Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών, εδώ Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών...

.... Αι ημέτεροι δυνάμεις αμύνονται του Πατρίου εδάφους»

Συγκλονίζει με εκείνη την καθαρία φωνή του ο εκφωνητής του Ραδιοφωνικού Σταθμού Αθηνών, ο ανεπανάληπτος Κώστας Σταυρόπουλος. Θα την ακούμε αυτή τη φωνή, μαγνητοφωνημένη, με ανείπωτη συγκίνηση για πολλά χρόνια, στις παρελάσεις στις επετείους της 28ης Οκτωβρίου 1940.

Στο χωριό μας, στη Νικήτη, τον «ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΟΝ» φάκελο με το Διάταγμα της Επιστράτευσης και το Διάταγμα της κήρυξης της χώρας σε Κατάσταση Πολιορκίας, άνοιξε και ανέγνωσε το περιεχόμενο του στους κατοίκους, που είχαν συγκεντρωθεί στην Αγορά, από τον εξώστη του Γραφείου της Κοινότητας, στον πάνω όροφο του σπιτιού του Δ. Καραγκιοζά, ο Πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής της Κοινότητας, Αθανάσιος Α. Δεληθανάσης (1901 - 1983).

Η προώθηση των επιστρατευμένων, από την Νικήτη καθώς και αρκετών από τα γειτονικά χωριά προς τη Θεσσαλονίκη, άρχισε πάραυτα.

«Στις 28 Οκτωβρίου 1940, ημέρα κήρυξης του ελληνο – ιταλικού πολέμου, τα Νικητιανά καϊκία και οι καρaboκύρηδες – καπετάνιοι τους, ο Σαραφιανός Ν. Καλλέας, ο Ιωακείμ Ι. Ζαφειρούδης, ο Πώργης Ι. Ζαφειρούδης ο «Ψηλός, ο Γιώργης Δ. Ζαφειρούδης ο «Κάτσουλας» και ο Χρήστος Δ. Ζαφειρούδης ο «Χρηστάκος», επιβίβασαν από την Παραλία της Νικήτης τους επίστρατους του Αγίου Νικολάου, του Μεταγγιτισίου, της Μεταμόρφωσης

Ταγματάρχης Αθανάσιος Καραλής του Δημητρίου (1896-1940) από τη Νικήτη Χαλκιδικής. Φονεύτηκε υπερασπιζόμενος την γέφυρα του Μπόρσι (Χειμάρας) την 19η Δεκεμβρίου 1940. (αρχείο Νικολάου Σ. Καλλέα Αντιστρατήγου ε.α)

και αρκετούς της Νικήτης και, μέσω Ποτίδαιας (Πόρτες), τους έφεραν στη Θεσσαλονίκη... Αρκετοί Νικητιανοί επίστρατοι έφυγαν για Θεσσαλονίκη και οδικώς με την «χαμάλα», την «Ντερμπεντέρα», - φορτηγό αυτοκίνητο -, του Χαράλαμπου Κασπαριάν, γαμπρού Νικητιανού» (Αγγελος Φ. Μάντσιος. «Νικητιανών Θαλασσινές Διαδρομές», 2010)

Ο 33χρονος στρατιώτης Παυλούδης Γεώργιος του Κωνσταντίνου (1907 - 1947), από τον Άγιο Νικόλαο Χαλκιδικής, στην πρώτη σελίδα του Ημερολογίου του περιγράφει την αναχώρηση των επιστρατευμένων του Αγίου Νικολάου από την Παραλία της Νικήτης την 28η Οκτωβρίου 1940 και την άφιξή τους στη Θεσσαλονίκη την 29η Οκτωβρίου 1940.

«28 / 10 / 40 ...[δυσανάγνωστη λέξη] δια της κυρήξεως εις πόλεμον μετά της Ιταλίας 28 / 10 / 40 φεύγω από το χωριό μου πιγένω εις την Νικήτην. Από την Νικήτη ατμοπλοϊκώς εις Ν. Μουδανιά. Όλη τη νύχτα εις το καφενέιον.

29 / 10 / 40. Από τα Νέα Μουδανιά φεύγωμεν... [δυσανάγνωστη λέξη] φθάνωμεν εις την Θεσ/νίκη. Μας υποδεχθήκανε με ζητωκραυγάς "Ζήτω ο Στρατός"... [δυσανάγνωστες λέξεις] πηγένωμεν εις τους Στρατώνας του Στρατοπέδου Παύλος Μελάς. Συντεταχθήκαμεν το βράδυ κοιμηθήκαμεν εις τους Στρατώνας.

30 / 10 / 40. Ντυθήκαμεν το χακί ετοποθετήθη εις την ΙΙ Πυροβολαρχίαν του λοχαγού Βασιλείου Νασίκα»

Ο Νικητιανός δάσκαλος Πέτρος Σάλιαρης του Χριστοδουλάκη, απλός στρατιώτης στον πόλεμο του 1940 - 1941, γράφει στο Ημερολόγιό του:

«28 / 10 / 40. Εκπρύχθη επιστράτευση,, ώρα 09.30' [βραδυνή] στη Θεσ/νίκη. Την επαύριον... στο Ασβεστοχώρι ώρα 5.30' [απογευματινή] ντυθήκαμε Στρατιώτες»

Ο 31χρονος Ηρακλής Πολυζώης του Βασιλείου από τον Βάβδο Χαλκιδικής, Δεκανέας στον πόλεμο του 1940 - 1941, στο ημερολόγιό του, το "ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΕΚΣΡΑΤΕΙΑΣ", όπως ο ίδιος το αποκαλούσε και που το διατήρησε με ευλάβεια σε όλη τη διάρκεια του πολέμου (183 μέρες), γράφει με την δική του χαρακτηριστική γραφή για εκείνες τις πρώτες ώρες της κήρυξης:

«Θα ήτο η ώρα 2 μ.μ της 28ης, καθήν μοι ανηγγέλθη η επιστράτευσις από την Κατίνα του Ηλία Φωτισινού, εις την θέσιν του Πρ. Ηλιού, προερχόμενος εκ του πατατώνος. Εκείνο το οποίο ώφειλα να κάνω μόλις έμαθα, ευρέθην αμέσως έμπροσθεν του Κοινोट. Γραφείου, τόπος συγκεντρώσεως και εκκινήσεως. Πλην τους μη εγκαίρως ειδοποιηθέντες εκτός του χωριού, άπαντες οι άλλοι επί ποδός ευρισκόμενοι, συν γυναιζι και τέκνοις, περιεστοίχιζον με βλέμματα περίλυπα τους προς στιγμην μέλλοντας ν' αναχωρήσουν υπερασπιστάς της πατρίδος...»

Την ίδια μέρα, 28η Οκτωβρίου 1940, μόλις έγινε γνωστή η Ελληνική απάντηση στο ιταλικό τηλεσίγραφο, η οποία κατέπληξε όλον τον ελεύθερο κό-

σμο, ο Πρωθυπουργός του Καναδά, Μακένζι Κίνγκ (Mackenzie - King), (1874 - 1950), απέστειλε το κάτωθι τηλεγράφημα:

«Καθ' ήν στιγμην η κοιτίς του ευγενεστέρου πολιτισμού, που εγνώρισεν η ανθρωπότης, η χώρα εις την οποίαν ωφείλωμεν ό,τι κάμνει την ζωήν ανωτέραν και ωραιότεραν, υφίσταται τοιαύτην άδίκον επίθεσιν, όλων των αληθινών ανθρώπων η θέσις είναι παρά το πλευρόν της και υποχρέωσις των είναι να της παράσχουν κάθε βοήθειαν».

Τρεις μέρες αργότερα, την 31η Οκτωβρίου και, ενώ η συγκίνηση είναι διάχυτη παντού, ο εγγονός του Λόρδου Βύρωνα, Robert Byron, διακεκριμένος συγγραφέας και τεχνοκριτικός περίφημων έργων Βυζαντινής Τέχνης, απευθυνόμενος από τον ραδιοφωνικό σταθμό του Λονδίνου προς τους ακροατάς του, αφού τόνισε την ευψυχία και την ευγένεια των αισθημάτων των Ελλήνων, τους οποίους γνώρισε από κοντά κατά τα ταξίδια του στην Ελλάδα, κατέληξε:

«Η ψυχή του Λόρδου Βύρωνα θα εσκίρτησεν από χαράν και ευφροσύνην δια την γενναιότητα των σημερινών Ελλήνων και θα εγνώρισεν ασφαλώς την αγαλλίασιν εκείνων, που βλέπουν ότι η θυσία των δεν απέβη ματαία»

28η Οκτωβρίου 1940. Ο υποψιασμένος από καιρό Μεταξάς έχει προετοιμάσει το στράτευμα. Ο χαρισματικός Κατσιμήτρος, ο υπεύθυνος του αγώνα της Προκάλυψης της VIII Μεραρχίας Συνταγματάρχης Παναγιώτης Μαυρογιάννης, ο ηρωικός διοικητής του τομέα της Πίνδου Συνταγματάρχης Κωνσταντίνος Δαβάκης, και οι μαχητές της Προκάλυψης είναι πανέτοιμοι και τους περιμένουν τους Ιταλούς.

Σε μήνυμά του προς το Γ.Σ (Γενικό Στρατηγείο), ο ανυποχώρητος Κατσιμήτρος τονίζει:

«Μπορώ να βεβαιώσω υπευθύνως τον κύριο Αρχηγό του Γενικού Επιτελείου, και το τονίζω ιδιαίτέρως, πως οι Ιταλοί **δεν θα περάσουν το Καλπάκι**».

Δεν θα περάσουν το Καλπάκι, διαβεβαιώνει ο ακατάβλητος Κατσιμήτρος και θα το αποδείξει στο Καλπάκι αλλά και σε όλο το εύρος του μετώπου, σε λίγο.

Σε λίγες μέρες θα εμπλακούν στα πεδία των μαχών με τις μονάδες τους ο ηρωικός Αντισυνταγματάρχης Μαρδοχαίος Φρζής και ο Διοικητής του ΙΙΙ / 12 Τάγματος Πεζικού του 12ου Συντάγματος της Μεραρχίας του Κατσιμήτρου, ο δικός μας, ο Χαλκιδικιώτης, ο Νικητιανός, ο Ταγματάρχης Αθανάσιος Καραλής του Δημητρίου.

Την 5η Νοεμβρίου 1940 το ΙΙ / 66 Τάγμα Πεζικού όπου υπηρετεί μεγάλος αριθμός οπλιτών καταγόμενων από τη Χαλκιδική, βρίσκεται και μάχεται στην περιοχή των Γρεβενών. Σε αεροπορική επιδρομή που δέχεται το Τάγμα από την ανενόχλητη ιταλική πολεμική αεροπορία, φονεύεται ο Στρατιώτης Αφράντης Θεόδωρος του Δημοσθένη από την Νέα Τένεδο της Χαλκιδικής, του

66ου Συντάγματος Πεζικού. Να σημειωθεί πως Διοικητής του III / 66 Τάγματος Πεζικού είναι ο Ταγματάρχης Κώνστας Ιωάννης από την Κασσάνδρα της Χαλκιδικής

Ο Στρατιώτης Αφράντης είναι ο πρώτος χρονικά νεκρός με καταγωγή από τη Χαλκιδική

Μέχρι την 13η Νοεμβρίου 1940, στα μέτωπα της Ηπείρου και της βορειοδυτικής Μακεδονίας διαμορφώθηκαν ευνοϊκές συνθήκες ώστε το Γενικό Στρατηγείο (ΓΣ) να εφαρμόσει το σχέδιο το οποίο είχε ήδη επεξεργασθεί και το οποίο προέβλεπε την προώθηση των δυνάμεων και την μετακίνηση όλης της διάταξης ακόμα δυτικότερα.

Η δεύτερη αυτή περίοδος, που αρχίζει από την 14η Νοεμβρίου 1940 και λήγει την 6η Ιανουαρίου 1941, χαρακτηρίζεται ως η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ.

Οι Βρετανοί είναι έγκαιρα και έγκυρα πληροφορημένοι για τις επιτυχίες των ελληνικών στρατευμάτων.

Ο Βρετανός υπουργός Φίλιπ Νόελ - Μπέικερ (Philip Noel - Baker), (1889 - 1982), φιλέλληνας διακεκριμένος πολιτικός, διπλωμάτης και ακαδημαϊκός, κατά την διάρκεια οικογενειακού δείπνου των Μπέικερ, είπε στον καλεσμένο του Ουίνστον Τσώρτσιλ (Winston Churchill):

«Οι ήρωες πολεμούν σαν Έλληνες»

Στη συνέχεια ο ευφυέστατος Τσώρτσιλ, καθιέρωσε και έκανε ευρέως γνωστή αυτή την... διαπίστωση.

Η αντεπίθεση συντονισμένη και αιφνίδια έχει επιτυχή αποτελέσματα σ' όλα τα μέτωπα. Οι Ιταλοί υποχωρούν. Νύχτα της 19 - 20 Νοεμβρίου 1940 το III / 12 Τάγμα, το Τάγμα του Χαλκιδικιώτη Καραλή διαβαίνει τον Καλαμά και την 20η δίνει μόνο του τη μάχη της Αχλαδιάς. Το πολεμικό ανακοινωθέν του Συντάγματος μας πληροφορεί:

«...στην Αχλαδιά, ο Ταγ/χης Καραλής επικεφαλής μιας διμοιρίας έκανε νυχτερινή τρομοκρατική επιδρομή μες το χωριό και αναστάτωσε και έδιωξε τους Ιταλούς»

Έκανε νυχτερινή **καταδρομική** επιδρομή, **κυνήγησε** και **«ξετόπιασε»** τους Ιταλούς, όπως λέμε κι εμείς οι συγχωριανοί του Καραλή, καλύτερα να έλεγε. Άξιος.

Την επομένη, 21η Νοεμβρίου, απογευματινές ώρες, το III/12 Τάγμα (Καραλή), μόνο του, καταλαμβάνει τον αυχένα Αραχώβης.

3 Δεκεμβρίου, το Απόσπασμα Ραυτοπούλου με το III/12 Τάγμα Πεζικού [Καραλή] σε πρωταγωνιστικό ρόλο, κατέλαβε την Κάτω Ντρόβιανη, μετά από σκληρό αγώνα και αφού αιχμαλώτισε έναν λόχο Μελανοχίτωνες.

Σ' όλες τις επιχειρήσεις του Αποσπάσματος Ραυτοπούλου μετέχει και το III/12 Τάγμα του Ταγματάρχη Θανάση Καραλή. Κατάληψη του Δέλβινου (5 Δεκεμβρίου), των Αγίων Σαράντα (6 Δεκεμβρίου), κατάληψη του 631 Ψώματος...

Εδώ πρέπει να σημειωθεί πως ο Ταγματάρχης Πεζικού Αθανάσιος Δ. Καραλής αυτές τις κρίσιμες ώρες,

πέραν από διοικητής του III/12 Τάγματος Πεζικού είναι ταυτόχρονα και υποδιοικητής του 12ου Συντάγματος Πεζικού καθώς και πρόεδρος του Στρατοδικείου, όπως από έγγραφα του 12ου Συντάγματος, διαπιστώνεται.

19 Δεκεμβρίου 1940, ο ηρωικός Ταγματάρχης, ο Νικητιανός Αθανάσιος Καραλής του Δημητρίου, άφησε την τελευταία του πνοή υπερασπιζόμενος την γέφυρα του Μπόρσι (σπουδαίο συγκοινωνιακό κόμβο απ' όπου θα περνούσαν τα ελληνικά στρατεύματα), ελάχιστα χιλιόμετρα από τη Χιμάρα, όπου έσπευσε μαζί με τις άλλες δυνάμεις για την απελευθέρωση της. Τον έπληξε βόμβα της ιταλικής πολεμικής αεροπορίας όταν έφιππος, αψηφώντας τον κίνδυνο, περιέτρεχε τις γραμμές του μετώπου,, καθοδηγούσε και έδινε θάρρος στους άνδρες του..

Η σορός του αείμνηστου Ταγματάρχου Αθανασίου Καραλή μεταφέρθηκε και ετάφη στο χωριό Πικέρνη (σημερινό Πίκερατς).

9 Δεκεμβρίου 1940 το 31ο Σύνταγμα Πεζικού στο οποίο υπηρετεί ο μεγαλύτερος αριθμός οπλιτών καταγόμενων από τη Χαλκιδική, δίνει την καθοριστική μάχη στο Πόγραδετς. Αυτή τη μέρα η Χαλκιδική πληρώνει βαρύ φόρο αίματος, Νεκροί: Ένας (1) Αξιωματικός, ο Ανθυποσπιστής Τσιφούτης Εμμανουήλ του Αγγέλου από τη Γαλάτιστα και είκοσι πέντε (25) οπλίτες από διάφορα χωριά της Χαλκιδικής μας.

23 Δεκεμβρίου 1940 η XV Μεραρχία εξορμά για την κατάληψη της γραμμής Κλεισούρας - Σεβρανίν και ιδιαίτερα του Ψώματος 1220. Σε λόχο του 28ου Συντάγματος που εφορμά για την κατάληψη του 1220 Διοικητής είναι ο Χαλκιδικιώτης Λοχαγός Βασιλικός Γεώργιος του Ιωάννη από την Κασσάνδρα [Καλάνδρα]. Στις σκληρές μάχες που ακολούθησαν για την κατάληψη και ανακατάληψη του 1220, ο ηρωικός Λοχαγός Βασιλικός θα κτυπηθεί θανάσιμα από εχθρικά πυρά.

Εδώ να αναφέρω τιμώντας τη μνήμη τους, τους ηρωικούς Χαλκιδικιώτες Αεροπόρους, οι οποίοι έπεσαν με τα αεροσκάφη τους σε διατεταγμένες αποστολές βομβαρδισμού.

Δαραβιγγίδης [Δαραβίγγας] Γεώργιος του Γαρυφάλλου, Ανθυποσημναγός από την Κασσάνδρα Χαλκιδικής. Σκοτώθηκε στις 15 Νοεμβρίου 1940 (Αεροσκάφος Faire Batle της 33ης Μοίρας Βομβαρδισμού), στο όρος Ιβάν.

Λιάπης Αστέριος του Δημητρίου, Ανθυποσημναγός, από τη Φούρκα Χαλκιδικής. Σκοτώθηκε στις 27 Νοεμβρίου 1940, (Αεροσκάφος Blenheim με τον κωδικό B256, της 32ας Μοίρας Βομβαρδισμού), στην περιοχή Πόγραδετς - Λυν - Ελμπασάν.

Φιλίππιδης Χριστόδουλος του Ιωάννου, Ανθυποσημναγός, από τη Νικήτη Χαλκιδικής. Σκοτώθηκε στις 27 Νοεμβρίου 1940, (Αεροσκάφος Blenheim με τον κωδικό B256, της 32ας Μοίρας Βομβαρδισμού), στην περιοχή Πόγραδετς - Λυν - Ελμπασάν.

Η αποτυχία της ιταλικής εισβολής στην Ελλάδα και στη συνέχεια οι αλληπάλληλες ήττες των ιταλικών στρατευμάτων από τα προελαύνοντα ελληνικά στρατεύματα και κυρίως η πλήρης αποτυχία της ιταλικής επιχείρησης του Μαρτίου του 1941, καλά οργανωμένη από την πλευρά των Ιταλών, η οποία αποκλήθηκε και «Εαρινή Επίθεση» (*“Offensiva Primavera”*), ανάγκασαν τον Χίτλερ (Adolf Hitler) να αναβάλει την επιχείρηση BARBAROSSA, επιχείρηση εναντίον της Ρωσίας και να εξαγγείλει εσπευσμένα την εφαρμογή της επιχείρησης MARITA, πόλεμο εναντίον της Ελλάδας (6 Απριλίου 1941). Αποτέλεσμα ήταν να δεσμεύσει επίλεκτα στρατεύματα, να χάσει πολύτιμο χρόνο να καθυστερήσει έτσι για πέντε ολόκληρες εβδομάδες, να τον προλάβει ο βαρύν ρωσικός χειμώνας, βασικός παράγοντας της βαριάς ήττας που υπέστη από τα ηρωικώς και με αυταπάρνηση μαχόμενα ρωσικά στρατεύματα.

6 Απριλίου 1941. Η κύρια προσπάθεια των Γερμανών εκδηλώθηκε ιδιαίτερα κατά του Οχυρού Ρούπελ. Οι υπερασπιστές του Οχυρού αντιστέκονται.

7 Απριλίου 1941. Σφοδρές μάχες γύρω από το Οχυρό. Οι Γερμανοί έχουν μεγάλες απώλειες. Ανάμεσα στους ηρωικούς μαχητές που δέχονται το βάρος των συντριπτικών γερμανικών πυρών, ανάμεσα σ' αυτούς που συλλαμβάνουν αιχμαλώτους Γερμανούς στρατιώτες, που τσακίζουν την επίθεση των γερμανικών μηχανοκινήτων δυνάμεων και του πεζικού της 12ης Στρατιάς του Στρατάρχου Λίστ (Wilhelm List), ανάμεσα σ' αυτούς που δέχονται τα πυρά των γερμανικών Στούκας του γνωστού τότε αλαζόνα Αντιπτεράρχου Ριχτχόφεν (Wolfram von Richthofen), είναι και ο Χαλκιδικιώτης

στρατιώτης Νικόλαος Καραβάνας από τη Νέα Όλυνθο. Ο 24χρονος μαχητής Νίκος θα δεχθεί τα φονικά γερμανικά πυρά και θα υποκύψει:

«**Καραβάνας** Νικόλαος του Φωτίου, Στρατιώτης: Γεννήθηκε στη Νέα Όλυνθο Χαλκιδικής το 1917, του V18 Συνοριακού Τομέως. Φονεύτηκε στο Ρούπελ στις 7 Απριλίου 1941».

Άσημος, αφανής, άγνωστος ακόμα και στις μέρες μας, ξεχασμένος απ' όλους μας, ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ, ο στρατιώτης από τη Νέα Όλυνθο της Χαλκιδικής μας, ο Νίκος Καραβάνας, που άφησε τα κόκκαλα του στα χώματα της Στενωπού του Ρούπελ.

Ο κύκλος του αίματος για τους πεσόντες μαχητές με καταγωγή από τη Χαλκιδική, που άρχισε με τον θάνατο (5 Νοεμβρίου 1940) του Στρατιώτη Αφράντη Θεόδωρου από τη Νέα Τένεδο έκλεισε με τον θάνατο του Στρατιώτη Ζορμπά Τριαντάφυλλου του Κοσμά από τη Νικήτη την 25η Μαΐου 1941.

Στο τέλος του πολέμου 1940 – 1941 η πληγωμένη πατρίδα μας, η Ελλάδα, αυτή που κατατρόπωσε τις Μεραρχίες του μεγαλομανούς Μουσολίνι (Benito Mussolini), μέτρησε με πόνο ψυχής **13.325** νεκρούς, **1.278** εξαφανισθέντες και **62.663** τραυματίες.

Η ιδιαίτερη πατρίδα μας, η παρούσα σ' όλα τα μέτωπα Χαλκιδική, έκλαψε **144** νεκρούς καθώς και **12** εξαφανισμένους, υποδέχτηκε δε με πόνο, στοργή και φροντίδα περί τους **600** τραυματίες

Χρέος όλων μας, να δώσουμε τον λόγο μας να μείνει η μνήμη των πεσόντων συμπατριωτών μας στον πόλεμο του 1940 – 1941 ζωντανή «εις τους αιώνες των αιώνων»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΤΥΠΟΥ ΓΙΑ ΤΑ 15 ΧΡΟΝΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΔΙΚΑΜ) ΤΟΥ ΑΠΘ

ΑΥΤΟΛΟΥΠΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ,

Γεν. Γραμματέας του ΔΙΚΑΜ

Τα 15 ΧΡΟΝΙΑ λειτουργίας του γιόρτασε το Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών (ΔΙΚΑΜ) του ΑΠΘ, με μία Συνέντευξη Τύπου στις 26 Νοεμβρίου 2025, στο πλαίσιο του Εορτασμού των 100 ΧΡΟΝΩΝ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, που φέρει το όνομα του Αριστοτέλη. Η παρουσία των εκπροσώπων του Τύπου της χώρας μας ήταν πολυπληθής στην αίθουσα της Συγκλήτου του ΑΠΘ με την παρουσία και του Αντιπρύτανη Διεθνών Σχέσεων Ιάκωβου Μιχαηλίδη.

Τονίσθηκε η προβολή σε παγκόσμια κλίμακα, εδώ και δεκαπέντε χρόνια, του έργου του αρχαίου Φιλοσόφου Αριστοτέλη μέσω του Διεπιστημονικού Κέντρου Αριστο-

τελικών Μελετών και η πολυεπίπεδη σειρά δράσεων και σημαντικών συνεργασιών με επιστημονικά ιδρύματα και κέντρα του εξωτερικού. Κύρια συνεργασία, που σηματοδοτεί τη συνέχιση της δυναμικής πορείας του ΔΙΚΑΜ, αποτελεί η υπογραφή μνημονίου συνεργασίας με το κέντρο Μελετών της Κίνας Κομφούκιος.

Σε επιστολή του ο Πρέσβης της Λαϊκής Δημοκρατίας της Κίνας στην Αθήνα, επισημαίνει ότι η συνεργασία θα συνδράμει στην αντιμετώπιση των επιτακτικών προκλήσεων της εποχής μας. Ορόσημο και για τα δύο επιστημονικά ιδρύματα χαρακτηρίζει την υπογραφή του μνημονίου ο Γεν. Γραμματέας του Ινστιτούτου Κομφούκιος.

ΑΝΔΡΩΝ ΕΠΙΦΑΝΩΝ...ΑΔΟΞΟΝ ΤΕΛΟΣ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Ν. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.*

Εισαγωγή

Από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα, η Ελλάδα πορεύεται πάνω στις θυσίες ηρώων, με οδηγό τα διδάγματα σοφών και τις αξίες του Ελληνοχριστιανικού μας πολιτισμού. Ενώ όμως **τιμάμε** και **δοξάζουμε** τους μεγάλους άνδρες **μετά θάνατον**, αγνοούμε ή αντιπαρερχόμαστε με αδιαφορία την άδικη και σκληρή αντιμετώπιση πολλών απ' αυτούς, όταν βρισκόταν «εν ζωή». Και επειδή ο μέσος άνθρωπος αρνείται να διδαχθεί από τα λάθη του, η ιστορία επαναλαμβάνεται. Μια σύντομη αναδρομή σε περιπτώσεις του άδοξου τέλους μεγάλων ανδρών της Ελληνικής ιστορίας, βεβαιώνει «του λόγου το αφαλές» και εγείρει εύλογα ερωτήματα:

Πατί σε επιφανείς άνδρες συχνά επιφυλάσσεται ένα σκληρό και άδοξο τέλος;

Πατί αντί τιμής και ευγνωμοσύνης, εισπράττουν μια απάνθρωπη, βάνουσα τιμωρητική συμπεριφορά;

Στο κείμενο που ακολουθεί, γίνεται αναφορά στο άδοξο τέλος επιφανών αρχαίων Ελλήνων και πρωτεργατών της Ελληνικής Επανάστασης, που κυριολεκτικά τιμωρήθηκαν για την ιδιαίτερα σημαντική προσφορά τους στο Έθνος και στην ανθρωπότητα. Στο σύνολό τους, οι εν λόγω αναφορές αναδεικνύουν ένα ανησυχητικό Ελληνικό φαινόμενο: ότι, από αρχαιότατων χρόνων μέχρι και σήμερα, η Ελλάδα «τρώει» τα καλύτερα, τα επιφανέστερα παιδιά της. Ακούγεται αντιφατικό και παράλογο. Μοιάζει σαν να μας λείπει η κοινή λογική. Κι αυτό δικαιώνει τον ακαδημαϊκό Μενέλαο Παλλάντιο (1914 - 2012), όταν γράφει: «οι Έλληνες μπορεί να είναι οι **γεννήτορες της λογικής**, χωρίς αυτό να τους εμποδίζει να είναι και οι **παιδοκτόνοι της**»¹.

Επιφανείς Αρχαίοι Έλληνες με άδοξο τέλος

Αισχύλος (525 - 456 π.Χ.), **Σοφοκλής** (496 - 406 π.Χ.), **Ευριπίδης** (480 - 406 π.Χ.): Και οι τρεις κορυφαίοι τραγικοί ποιητές της Αρχαιότητας, των οποίων τα έργα θαυμάζει όλη η ανθρωπότητα, πέθαναν στην **εξορία**.

Αλκιβιάδης (450 - 404 π.Χ.): Αθηναίος πολιτικός, ρήτορας και στρατηγός. Έπαιξε σημαντικό ρόλο στο δεύτερο μισό του Πελοποννησιακού πολέμου, αλλά απέκτησε πολλούς εχθρούς και **εξορίστηκε** επανειλημμένα.

Αναξαγόρας (500 - 428 π.Χ.): Αρχαίος Έλληνας φιλόσοφος, μαθηματικός και αστρονόμος από τις Κλαζομενές της Ιωνίας. Πέθανε στην **εξορία**.

Αριστείδης ο Δίκαιος (550 - 468 π.Χ.): Αθηναίος στρατιωτικός, πολιτικός και διπλωμάτης, γνωστός για την τιμιότητά του. Στρατηγός στις νικηφόρες μάχες

του Μαραθώνα και των Πλαταιών, κυριότερος αντίπαλος του Θεμιστοκλή. Πέθανε **εξόριστος**.

Αριστοτέλης ο Σταγειρίτης (384 - 322 π.Χ.): Ο μέγιστος των φιλοσόφων, μαθητής του Πλάτωνα και δάσκαλος - μέντορας του Μ. Αλεξάνδρου. Με την είδηση του θανάτου του Μ. Αλεξάνδρου (323 π.Χ.), οι αντίπαλοι του Μακεδόνα βασιλιά βρήκαν την ευκαιρία να εκδικηθούν τους Μακεδόνες στο πρόσωπο του Αριστοτέλη, κατηγορώντας τον για ασέβεια. **Αυτοεξόριστος** στη Χαλκίδα, απεβίωσε τον επόμενο χρόνο (322 π.Χ.) μέσα σε **θλίψη** και **μελαγχολία**.

Δημοσθένης (384 - 322 π.Χ.): Ο σημαντικότερος ρήτορας της αρχαιότητας και όλων των εποχών, μαθητής του Ισοκράτη και του Ισαίου. Ήπιε δηλητήριο και **αυτοκτόνησε**, απογοητευμένος από τους συνδημότες του.

Θεμιστοκλής (527 - 459 π.Χ.): Αθηναίος πολιτικός και στρατηγός, ήταν ο κυριότερος συντελεστής της καθοριστικής νίκης κατά των Περσών στη Ναυμαχία της Σαλαμίνας (480 π.Χ.). Πέθανε στην **εξορία**.

Θουκυδίδης (455 - 399 π.Χ.): Αθηναίος ιστορικός και στρατηγός, γνωστός για τη συγγραφή της Ιστορίας του Πελοποννησιακού Πολέμου. Πέρασε 20 χρόνια της ζωής του στην **εξορία**.

Μιλτιάδης (554 - 489 π.Χ.): Αθηναίος πολιτικός και στρατηγός, που οδήγησε τους Αθηναίους στη νικηφόρα μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.). Κατηγορήθηκε για προδοσία και πέθανε στη **φυλακή**.

Περικλής (495 - 429 π.Χ.): Αθηναίος πολιτικός, ρήτορας και στρατηγός, γνωστός ως θεμελιωτής της Δημοκρατίας και δημιουργός του «Χρυσού Αιώνα» της Αθήνας. Πέθανε **εγκαταλειμμένος** στον μεγάλο λοιμό της Αθήνας.

Πυθαγόρας ο Σάμιος (580 - 496 π.Χ.): Φιλόσοφος, μαθηματικός, γεωμέτρης και θεωρητικός της μουσικής. Γνωστός για το Πυθαγόρειο θεώρημα, πέθανε από **πείνα, εξόριστος**.

Σωκράτης (470 - 399 π.Χ.): Αθηναίος ηθικός φιλόσοφος, θεωρείται ιδρυτής της Δυτικής φιλοσοφίας. Κατηγορήθηκε για ασέβεια προς τους θεούς και **καταδικάστηκε σε θάνατο**. Σεβόμενος τους νόμους, αρνήθηκε να δραπετεύσει από τη **φυλακή** και «δραπέτευσε» από τη ζωή πίνοντας κώνειο.

Φειδίας (496 - 430 π.Χ.): Αθηναίος γλύπτης, ζωγράφος και αρχιτέκτονας, φιλοτέχνησε το χρυσελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς Παρθένου (στον Παρθενώνα) και το γιγάντιο άγαλμα του Ολυμπίου Διός (στην Ολυμπία), ένα από τα 7 θαύματα του κόσμου. Καταδικάστηκε άδικα και πέθανε στη **φυλακή**.

Ἡρώες της Ελληνικής Επανάστασης με άδοξο τέλος

Ανδρούτσος Οδυσσέας (1790 – 1825): γενναίος οπλαρχηγός της Επανάστασης του 1821, κατηγορήθηκε για συνεργασία με τους Τούρκους και **φυλακίστηκε** στην Ακρόπολη των Αθηνών, όπου **δολοφονήθηκε** από τον Γκούρα, πριν δικαστεί.

Καποδίστριας Ιωάννης (1776 – 1831): διπλωμάτης, πολιτικός και γιατρός, πρώτος κυβερνήτης του νέου Ελληνικού κράτους, ήρθε σε προστριβές με αξιωματούχους, που επεδίωκαν διατήρηση προνομίων και συμμετοχή στη νομή της εξουσίας, με αποτέλεσμα τη **δολοφονία** του στις 27 Σεπτεμβρίου 1831.

Κολοκοτρώνης Θεόδωρος (1770 - 1843): Ο μεγάλος Αρχιστράτηγος, το μυαλό της Επανάστασης του 1821, γνωστός ως «Γέρος του Μοριά», **φυλακίστηκε**, καταδικάστηκε σε **θάνατο** και πέθανε από συμφόρηση παραμελημένος και παραγκωνισμένος.

Κολοκοτρώνης Πάνος (1800 - 1824): πρωτότοκος γιος του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, έλαβε μέρος στην πολιορκία της Τριπολιτσάς, στο Βαλτέτσι και στα Δερβενάκια. **Δολοφονήθηκε** σε ηλικία 24 ετών!

Λόντος Ανδρέας (1786 - 1845): Πλούσιος πρόκριτος των Καλαβρύτων, συμπρωταγωνιστής της 3ης Σεπτεμβρη, με σημαντική στρατιωτική και πολιτική δράση στην Επανάσταση του 1821. **Αυτοκτόνησε** το 1845 *"μη δυνάμενος να ανεχτεί την ένδοιάν του"*.

Μακρυγιάννης Πάννης (1797 - 1864): Σπουδαίος στρατιωτικός, πολιτικός και συγγραφέας, οπλαρχηγός της Ελληνικής Επανάστασης. Ήταν πρωταγωνιστής στην εξέγερση της 3ης Σεπτεμβρη 1843 για παραχώρηση Συντάγματος από τον Όθωνα. Καταδικάστηκε σε **θάνατο** για εσχάτη προδοσία και πέθανε από τις κακουχίες, την απομόνωση και τη **φυλάκισή** του.

Μαυρογένους Μαντώ (1796 – 1840): Η πλούσια αρχόντισσα της Μυκόνου διέθεσε όλη της την περιουσία για τον μεγάλο Αγώνα. Για την προσφορά της στον Αγώνα τιμήθηκε από τον Καποδίστρια με τον βαθμό της Αντιστρατήγου. **Εξορίστηκε** από τον Κωλέττη και πέθανε **πάμφτωχη** σε ηλικία 44 ετών!

Μιαούλης Ανδρέας (1769 – 1835): Καραβοκύρης, πολιτικός και ναύαρχος, με πρωταγωνιστικό ρόλο στην Επανάσταση του 1821 και στην πολιτική ζωή του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους. Διετέλεσε αρχηγός του Ελληνικού στόλου. Πέθανε σε **κακουχία** από φυματίωση.

Νικηταράς ο «Τουρκοφάγος» (1781 - 1849): Σπου-

δαίος οπλαρχηγός και ηγετική μορφή της Ελληνικής Επανάστασης. Πέθανε άρρωστος, **τυφλός** και **πάμφτωχος** σ' ένα ημιυπόγειο στον Πειραιά, ενώ η οικογένειά του *"απέθνησκει της πείνης"*.

Σέκερης Παναγιώτης (1785 – 1846). Μέγας χρηματοδότης της Φιλικής Εταιρίας, πέθανε πάμφτωχος στο Ναύπλιο, όπου διορίστηκε τελώνης.

Υψηλάντης Αλέξανδρος (1792 - 1828): Έλληνας ευγενής της Ρωσικής αριστοκρατίας, υποστράτηγος του Ρωσικού στρατού και αρχηγός της Φιλικής Εταιρείας. Στις 17 Μαρτίου 1821 ύψωσε τη σημαία της Επανάστασης στο Βουκουρέστι. Μετά τη μάχη του Δραγατσανίου (7 Ιουνίου 1821) **φυλακίστηκε** και καταβεβλημένος πέθανε το 1828 δύο μήνες μετά την αποφυλάκισή του.

Ανάμεσα στις παραπάνω περιπτώσεις, την χειρότερη μοίρα την είχαν οι Ανδρούτσος, Καποδίστριας και Πάνος Κολοκοτρώνης. Και οι τρεις δολοφονήθηκαν από επιφανείς Έλληνες, που πρωτοστάτησαν στο μεγάλο Αγώνα (βλ. Γκούρας και Μαυρομιχάλης). Με τις δολοφονίες αυτές, οι δράστες «κατάφεραν» να ακυρώσουν την ηρωική τους συμμετοχή στον Αγώνα και να αμαυρώσουν την υστεροφημία τους!

Προβληματισμοί και διδάγματα

Θα μπορούσαμε να αναφερθούμε σε εκατοντάδες παραδείγματα ευεργετών του Έθνους, σε φωτεινές Εθνικές προσωπικότητες, που διώχθηκαν, κακοποιήθηκαν με ασύλληπτη σκληρότητα και εξοντώθηκαν, για να μείνουν στην Ιστορία ως θύματα εμπάθειας, κακεντρέχειας και άφατης αγνωμοσύνης.

Αναφερόμενος σ' αυτή την Ελληνική κακοδαιμονία, ο Νομπελίστας ποιητής μας Οδυσσέας Ελύτης (Νόμπελ Λογοτεχνίας 1979) μίλησε για δύο Ελάδες²: «Υπάρχουν δύο Ελλάδες. Αυτή που και τους ίδιους τους υπηκόους της καταπονεί και σε έναν διεθνή χορό μεταμφιεσμένων με το φόρεμα της Ευρωπαϊας μετέχει. Και υπάρχει η άλλη, που εξακολουθεί να υπακούει στον Ηράκλειτο και στον Μακρυγιάννη. Η πρώτη μπορεί να καταλυθεί μια μέρα. Η δεύτερη, ακόμη και αν μείνει χωρίς υπόσταση, ποτέ. **Τουλάχιστον εγώ, γι' αυτήν υπάρχω**». Και συνεχίζει σε συνέντευξή του 9 χρόνια μετά τη βράβευσή του: «Για μένα υπάρχει **η Ελλάδα η δική μου**. Δεν είναι η Ελλάδα η τρέχουσα. Και το έργο μου έρχεται σαν βράχος στο κύμα που τη χτυπά. **Αντιστέκεται**. Και η αντίσταση είναι ουσιαστική. Βγαίνει έμμεσα με κάτι που διαρκεί – αυτό είναι και το ουσιώδες του δημιουργού. Διότι η Ελλάδα

Εικ. 1. Οδ. Ελύτης (1912-1996),
Νόμπελ Λογοτεχνίας 1979

μπορεί να είναι και εκατό χρόνια σε πτώση κι εγώ γράφω ένα ποίημα που έχει αντίκρισμα στην **Ελλάδα την παντοτινή**. Ο Ελύτης, με την ποίησή του, προσπαθεί να αναδείξει την αντίφαση ανάμεσα στην καθημερινή, σκληρή πραγματικότητα της Ελλάδας και στην ιδανική, ονειρική εικόνα που έχει η πατρίδα μας στη συνείδηση των ανθρώπων.

Υπάρχουν λοιπόν **δύο Ελλάδες**.

Η μια είναι η Ελλάδα που εξορίζει, φυλακίζει, εξοντώνει, δολοφονεί τους επιφανείς Εθνικούς ευεργέτες της. Είναι η Ελλάδα που «*τρώει τα παιδιά της*» ή τα εξαναγκάζει να ξενιτευτούν και να δουλεύουν για «*ξένα αφεντικά*», αφήνοντας πίσω τους μια πατρίδα που αιμορραγεί ακατάσχετα. Είναι η Ελλάδα, που αντί να διεκδικεί διεθνώς τη θέση που της ανήκει ως γενέτειρα του Πολιτισμού, των Γραμμάτων, της Φιλοσοφίας, της Δημοκρατίας, αντί να προβάλλεται ως παγκόσμιο παράδειγμα προς μίμηση, προσπαθεί να μεταμφιεστεί σε Ευρωπαϊά και να μετέχει «*σε έναν διεθνή χορό μεταμφιεσμένων*». Θρηνώντας για την κατάντια της πατρίδας του, ο πρώτος Νομπελίστας ποιητής μας Γ. Σεφέρης (Νόμπελ Λογοτεχνίας 1963) έγραψε: «*όπου και να ταξιδέψω, η Ελλάδα με πληγώνει*» («*Με τον τρόπο του Γ.Σ.*», 1936). Αυτή είναι δυστυχώς η Ελλάδα από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Είναι η Ελλάδα που διαχρονικά ζει και πορεύεται πολύ κάτω από την ιστορία της και τις δυνατότητές της, βιώνοντας το «*Ελληνικό παράδοξο*», στο οποίο αναφερθήκαμε σε προηγούμενο δημοσίευσμά μας³.

Υπάρχει βέβαια και η άλλη Ελλάδα, η «*Ελλάδα η παντοτινή*», η **Ελλάδα του Ελύτη**. Αυτή που αντιστέκεται σαν «*βράχος στο κύμα*» και ελπίζει να βρει κάποτε τον σωστό βηματισμό της, για να ανακτήσει το χαμένο ιστορικό μεγαλείο της. Πώς αλήθεια γεφυρώνεις αυτές τις δύο Ελλάδες που, ενώ συνυπάρχουν, δεν συναντιούνται πουθενά; Μια τέτοια συνάντηση προφανώς προϋποθέτει Εθνική και ατομική **αυτογνωσία**. Προϋποθέτει ιστορικά ενημερωμένους, ηθικά αkéραιους, ενεργούς και ανήσυχους πολίτες με διάθεση συνεργασίας και ανιδιοτελούς προσφοράς για το καλό του τόπου και της πατρίδας τους.

Δυστυχώς, το έλλειμα ανθρωπιστικής Παιδείας

μέσα στην προσφερόμενη προβληματική εκπαίδευση⁴ και η ραγδαία εκτροπή της κοινωνίας μας σε έναν ξενόφερτο τρόπο ζωής με επίκεντρο το «*εγώ*» και την προσωπική μας καλοπέραση, οδηγούν σε μια φθίνουσα προσήλωση σε αρχές και αξίες, στα Εθνικά ιδεώδη, στα ιερά και όσια του Γένους μας. Κι αυτά δεν προοιωνίζουν ένα καλύτερο μέλλον. Αν δεν αλλάξουμε πορεία, δεν θα αναδείξουμε άξιους ηγέτες με όραμα και δεν θα αλλάξουμε το μέλλον μας. Το είπε ξεκάθαρα ο Πλάτωνας στην «*Πολιτεία*» του: «*Κάθε λαός είναι άξιος των ανθρώπων που τον κυβερνούν*» και «*όσοι αδιαφορούν για τα κοινά, είναι καταδικασμένοι να εξουσιάζονται πάντα από ανθρώπους πολύ κατώτερους τους*».

Χρειαζόμαστε επειγόντως μια νέα «*Φιλική Εταιρεία*» εμπνευσμένων Ελλήνων οραματιστών, για μια νέα Εθνική Παλιγγενεσία, που θα ανακόψει την ξέφρενη σημερινή πορεία Εθνικής αλλοτρίωσης και αφανισμού της πατρίδας μας!

Επίλογος

Η ιστορία ενός λαού περιέχει θετικά παραδείγματα προς μίμηση και αρνητικά προς αποφυγή. Αρνούμενοι να αναφερθούμε στα αρνητικά, στρουθοκαμηλίζουμε και οδηγούμαστε σε μια στείρα, ανούσια και επιζήμια προγονολατρεία. Χάνουμε τον δρόμο προς την αναγκαία Εθνική αυτογνωσία, που συνιστά προϋπόθεση σφυρηλάτησης Εθνικής ομοψυχίας. Απεναντίας, μελετώντας την Ιστορία μας χωρίς ωραιοποιήσεις, με αναφορά σε γεγονότα που δεν μας τιμούν, αναδεικνύουμε τα ελαττώματα της φυλής μας, διδασκόμαστε από τα λάθη μας και μπο-

ρούμε να εργαστούμε για μια καλύτερη Εθνική προοπτική! Πατί, όπως επισήμανε ο Δανός φιλόσοφος Σόρεν Κίρκεγκαρντ (1813 - 1855): «*τη ζωή τη ζει κανείς βλέποντας μπροστά, την καταλαβαίνει όμως βλέποντας πίσω*».

Η στοχευμένη απαξίωση και εξόντωση επιφανών Ελλήνων από τους ανταγωνιστές τους, καταδεικνύει ένα σημαντικό έλλειμα ηθικής και προσήλωσης στα Ελληνοχριστιανικά ιδεώδη. Ηχεί καθαρά στ' αυτιά μας η πάντα επίκαιρη προτροπή του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού: «*Χριστός και Ελλάδα μας χρειάζονται*». Έχουμε τη μοναδική ευλογία να γεννηθούμε Ορθόδοξοι Χριστιανοί και να ζούμε **μέσα στην Ελλάδα. Άραγε ζουν ο Χριστός και η Ελλάδα μέσα μας;**

Εικ. 2. Γ. Σεφέρης
(1900 - 1971),
Νόμπελ Λογοτεχνίας 1963

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ

1 Παλλάντιου, Αρ. 1998. Προβληματισμοί 17. Εκδόσεις των φίλων. Αθήνα 1998.

2 Ελύτη, Ο. 2011. Συν τοις άλλοις. Εκδόσεις Ψυλόν/Βιβλία. Σελ. 352

3 Λαζαρίδη, Χ. Ν. 2025. Αναξιοκρατία και «Ελληνικό Παράδοξο». Παγχαλκιδικός Λόγος, Τεύχος 63ο, σελ. 4 - 6.

4 Λαζαρίδη, Χ. Ν. 2021. Αναζητώντας τη χαμένη Αριστοτέλεια Ευδαιμονία σε μια προβληματική εκπαίδευση. Παγχαλκιδικός Λόγος, Τεύχος 49ο, σελ. 31 - 33.

*Δ/νση επικοινωνίας: Lazaride@agro.auth.gr

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΕΠΑΝΑΛΑΒΟΥΜΕ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΟΥ ΕΡΑΤΟΣΘΕΝΗ ΜΕ ΠΙΟ ΑΠΛΟ ΤΡΟΠΟ ΚΑΙ ΝΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΑΚΤΙΝΑ ΤΗΣ ΓΗΣ ;

ΣΤΑΥΡΟΣ Ι. ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ
Ομότιμος καθηγητής Αστρονομίας
του Τμήματος Φυσικής του Α.Π.Θ.

Οι Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι σε αντίθεση με τους άλλους λαούς (Σουμέριους, Βαβυλώνιους, Αιγύπτιους, Ινδούς, Κινέζους κ.α.) δεν αρκέστηκαν στην απλή καταγραφή των αστρονομικών παρατηρήσεων, αλλά αναζητήσαν κοσμολογικά μοντέλα που να ερμηνεύουν τα παρατηρησιακά δεδομένα τους. Επομένως ενδιαφέρθηκαν για το σχήμα και το μέγεθος της Γης, την περιφορά των πλανητών, τη φύση των άστρων και τη διαφορετική κλίση των ακτίνων του Ήλιου στις ισημερίες και στα ηλιοστάσια, ερμηνεύοντας έτσι την αρμονική εναλλαγή των εποχών του έτους.

Ο Ερατοσθένης (276 – 194 π.Χ.), σύγχρονος και φίλος του μεγαλοφυούς Αρχιμήδη, υπολόγισε με μεγάλη ακρίβεια την ακτίνα της Γης χρησιμοποιώντας την διαφορετική κλίση των ακτίνων του Ήλιου κατά τη στιγμή της μεσουράνισής του σε τόπους του ίδιου μεσημβρινού.

Γνώριζε ότι μια συγκεκριμένη ημέρα του έτους ο Ήλιος κατά τη μεσουράνισή του βρισκόταν ακριβώς στο Ζενίθ της πόλης Συήνη (Syene) της Αιγύπτου. Αυτό το είχε διαπιστώσει τόσο από το γεγονός ότι εκείνη τη στιγμή το μήκος της σκιάς μιας κατακόρυφης ράβδου μηδενιζόταν, όσο και από το γεγονός ότι ο Ήλιος εκείνη τη στιγμή καθρεπτιζόταν στα νερά ενός πηγαδιού πολύ μεγάλου βάθους. Γνώριζε, επίσης, ότι η Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου βρισκόταν **στον ίδιο γήινο μεσημβρινό** με τη Συήνη, καθώς ο Ήλιος μεσουρανούσε την ίδια στιγμή στις δύο πόλεις, και γνώριζε, επίσης, ότι η μεταξύ τους απόσταση ήταν περίπου 800 ημερινά χιλιόμετρα (την εποχή εκείνη βέβαια δεν χρησιμοποιούσαν τα χιλιόμετρα ως μονάδα μέτρησης της απόστασης).

Επομένως, τη στιγμή που οι ακτίνες του Ήλιου έπεφταν κάθετα στη Συήνη (Εικ.1), με τη βοήθεια της σκιάς μιας κατακόρυφης ράβδου υπολόγισε ότι στην Αλεξάνδρεια είχαν απόκλιση 7,5 μοιρών από την κατα-

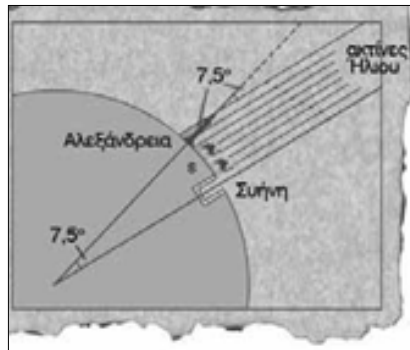
κόρυφη διεύθυνση. Θεωρώντας τη Γη σφαιρική αντιστοιχίσε το τόξο των 800 χιλιομέτρων στη γωνία των 7,5 μοιρών και κάνοντας αναγωγή στις 360 μοίρες βρήκε το μήκος της περιφέρειας της Γης, άρα και την ακτίνα της. Επειδή στη χώρα μας δεν υπάρχει τόπος για τον οποίο ο Ήλιος να μεσουρανή στο Ζενίθ κάποια ημέρα του χρόνου, διότι είμαστε σε γε-

ωγραφικό πλάτος μεγαλύτερο από 23,5 μοίρες, διαλέγουμε δύο τόπους που να βρίσκονται στον ίδιο μεσημβρινό της Γης, δηλαδή ο ένας τόπος να βρίσκεται ακριβώς βορειότερα του άλλου, που αυτό σημαίνει ότι ο Ήλιος μεσουρανή ταυτόχρονα στους δύο αυτούς τόπους και επιπλέον να γνωρίζουμε με ακρίβεια τη μεταξύ τους απόσταση, έστω S .

Μια οποιαδήποτε ημέρα του χρόνου και τη στιγμή που ο Ήλιος μεσουρανή ταυτόχρονα στους δύο

αυτούς τόπους (μια και βρίσκονται στον ίδιο μεσημβρινό της Γης), με τη βοήθεια της σκιάς μιας κατακόρυφης ράβδου, βρίσκουμε πόσο αποκλίνουν οι ακτίνες του Ήλιου από την κατακόρυφη διεύθυνση στους δύο αυτούς τόπους. Η διαφορά των δύο αυτών αποκλίσεων, που έστω ότι είναι μ μοίρες, αντιστοιχεί σε γήινο τόξο μήκους S και έτσι βρίσκουμε το μήκος Π της περιφέρειας της Γης, που είναι $\Pi = S \cdot 360 / \mu$ και, επομένως, και την ακτίνα της a , διότι $\Pi = 2\pi a$, όπου $\pi = 3.14$, (Αυγολούπης Σταύρος, 2018)*.

Την ίδια μέθοδο για τους δύο αυτούς τόπους του ίδιου γήινου μεσημβρινού μπορούμε να επαναλάβουμε τώρα και μάλιστα οποιαδήποτε ώρα μιας ανέφελης νύχτας, προκειμένου να βρούμε ξανά την ακτίνα της Γης, αρκεί να μετρήσουμε το ύψος του Πολικού αστέρα (του πιο λαμπρού αστέρα του αστερισμού της Μικρής Άρκτου, που είναι και ακίνητος). Στη διαφορά του ύψους του Πολικού αστέρα στους δύο αυτούς τόπους να αντιστοιχίσουμε το γήινο τόξο μήκους S , που είναι η απόσταση των δύο αυτών τόπων και έτσι να βρούμε πάλι την ακτίνα της Γης, όπως και προηγουμένως.

Εικόνα 1: Υπολογισμός της ακτίνας της Γης από τον Ερατοσθένη

* Αυγολούπης Σταύρος: Στοιχεία Αστρονομίας – για μαθητές και εκπαιδευτικούς, κατάλληλο και για σχολικές δραστηριότητες, Εκδόσεις Πλανητάριο Θεσσαλονίκης, Β΄ Έκδοση 2018.

Είναι πολύ σημαντικό να ενθαρρύνονται, αλλά κυρίως να επιδιώκει το Εκπαιδευτικό Σύστημα, να ασχολούνται οι μαθητές και οι μαθήτριες της Α/θμιας και της Β/θμιας Εκπαίδευσης με την ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ, διότι από τη στιγμή που αρχίζουν να παρατηρούν και να καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους από εκείνη τη στιγμή εισέρχονται στο χώρο της έρευνας. Η Αστρονομία είναι μια επιστήμη που δίνει πολλά ερεθίσματα για παρατήρηση διαφόρων φαινομένων, επομένως και για την καταγραφή τους και για την ατομική ή συλλογική προσπάθεια για την ερμηνεία τους. Τα εργαστήρια Αστρονομίας των Πανεπιστημίων έχουν τονίσει στο Υπουργείο Παιδείας επανειλημμένα την απουσία του μαθήματος της Αστρονομίας από τα προγράμματα εκπαίδευσης της χώρας μας.

Τον φετινό Μάιο είχα την χαρά, ως Πρόεδρος του 1ου Πανελλήνιου Διαγωνισμού Πειραμάτων Φυσικής μαθητών της Α/θμιας Εκπαίδευσης, να παρευρεθώ στην απονομή των Βραβείων, που έγινε στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού Νικηφόρου Δράμας. Είδα λοιπόν τη χαρά της δημιουργίας των μικρών μαθητών και των αξιέπαινων διδασκάλων τους από διάφορα μέρη της Ελλάδος, που παρευρέθηκαν στην εκδήλωση αυτή. Ο λόγος που αναφέρομαι στον Πανελλήνιο αυτόν διαγωνισμό πειραμάτων, που θα συνεχισθεί και για τα επόμενα χρόνια, είναι διότι αυτή η τόσο σημαντική εκπαι-

δευτική προσφορά είναι έμπνευση και έργο δύο κυρίως εκπαιδευτικών του Γυμνασίου και του Δημοτικού Σχολείου Νικηφόρου Δράμας με την στήριξη βεβαίως και των υπόλοιπων συναδέλφων τους, αλλά και της Δημοτικής Αρχής και της Περιφέρειας. Αξίζει μάλιστα να σημειώσω ότι αυτοί οι δύο αξιέπαινοι εκπαιδευτικοί έχουν γεμίσει όλον τον αύλειο χώρο του Γυμνασίου τους με πειράματα Φυσικής και με δύο θόλους στέγασης αξιόλογων Τηλεσκοπίων, που σέβονται όλοι οι κάτοικοι.

Όπως λοιπόν γίνεται φανερό έγραψα για το αξιόλογο Περιοδικό μας αυτό το άρθρο για δύο κυρίως λόγους: Πρώτον, διότι ο υπολογισμός της ακτίνας της Γης μας με τη μέθοδο του μεγάλου Μαθηματικού και Αστρονόμου Ερατοσθένη, είναι αρκετά εύκολος και γενικά ενθουσιάζει τα παιδιά των Δημοτικών Σχολείων. Προσφέρει, μάλιστα, και την απαραίτητη συνεργασία με τους μαθητές και άλλων Σχολείων και δεύτερον για να γίνει γνωστός και στους μαθητές των Δημοτικών Σχολείων του Νομού μας αυτός ο νεοσύστατος Πανελλήνιος Διαγωνισμός Πειραμάτων Φυσικής, που ανέφερα παραπάνω.

Αξίζει να σημειώσω ότι στις ισημερίες 21 Μαρτίου και 22 Σεπτεμβρίου απλοποιείται ακόμη περισσότερο ο υπολογισμός αυτός, αρκεί να γνωρίζουμε με ακρίβεια τα γεωγραφικά πλάτη των δύο αυτών τόπων, που αναφέραμε παραπάνω.

ΑΠΩΛΕΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΣΙΣΜΑΝΙΔΗ

ΣΤΑΥΡΟΣ ΑΥΓΟΛΟΥΠΗΣ

Ομότιμος Καθηγητής του ΑΠΘ

Με βαθιά θλίψη πληροφορηθήκαμε στις 22 Σεπτεμβρίου 2025 την απώλεια του εξαιρετικού Διδάκτορα της Αρχαιολογίας Κωνσταντίνου Σισμανίδη. Ο Κώστας Σισμανίδης υπήρξε δραστήριος και δεινός ανασκαφέας στις περιοχές της Θεσσαλονίκης και της Χαλκιδικής.

Ανέσκαψε το Αρχαϊκό νεκροταφείο της Αγίας Παρασκευής Θεσσαλονίκης, την Αρχαία Σκιώνη Χαλκιδικής, τα Αρχαία Καλίνδονα της Θεσσαλονίκης, ενώ από τη δεκαετία του 1990 και εξής ανέλαβε την συστηματική ανασκαφή των Αρχαίων Σταγείρων.

Στο Διεθνές Συνέδριο για τον Αριστοτέλη, που διοργάνωσε το Διεπιστημονικό Κέντρο Αριστοτελικών Μελετών (ΔΙΚΑΜ) σε συνεργασία με το ΑΠΘ, το 2016 " Παγκόσμιο Έτος Αριστοτέλη", ο αείμνηστος Κώστας Σισμανίδης ανακοίνωσε την εύρεση του Τάφου του Αριστοτέλη.

Οι συντοπίτες του Αριστοτέλη, οι κάτοικοι των Αρχαίων Σταγείρων, αφού μετέφεραν σε ΥΔΡΙΑ την στάχτη του από την Χαλκίδα της Εύβοιας, την τοποθέτησαν στο Κέντρο της πόλης τους, πλησίον της Αγοράς.

Στο μέρος αυτό συγκεντρώνονταν οι κάτοικοι των

Αρχαίων Σταγείρων για να πάρουν σωστές και καθαρές αποφάσεις για τα κρίσιμα θέματα του τόπου τους.

Το σπουδαίο αυτό γεγονός, ως παγκόσμιο παράδειγμα για τον τρόπο διακυβέρνησης των λαών, το αναφέρει και ο Άγγλος περιηγητής Sir John Maundeville του 14ου αιώνα, που επισκέφθηκε τα Αρχαία Στάγειρα (Απ. Βακαλόπουλος).

Δυστυχώς ο αγαπητός σε όλους μας Κώστας έφυγε χωρίς να δει, που πάρα πολύ επιθυμούσε, την δημιουργία του "ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΤΑΓΕΙΡΩΝ: Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ", για το οποίο έχει βέβαια υπογραφεί το "Σύμφωνο Συνεργασίας" μεταξύ του ΑΠΘ, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και του Δήμου Αριστοτέλη.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος απέδωσε εξαιρετική τιμή στον αείμνηστο αρχαιολόγο Κωνσταντίνο Σισμανίδη για το πολύ σπουδαίο γενικά ανασκαφικό έργο του και κυρίως για την ανασκαφή των Αρχαίων Σταγείρων και την εύρεση του Τάφου του Αριστοτέλη, που αποτελεί παγκόσμιο γεγονός, και τιμά την χώρα μας διεθνώς.

Αιώνια του η μνήμη.

ΓΕΡΟΓΙΑΝΝΑΙΟΙ

(μία Ιστορική και θρυλική οικογένεια της Αρναίας)

ΑΣΤΕΡΙΟΣ Θ. ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

(τ. δημάρχος Αρναίας)

Γεννήτορας της οικογένειας, φέρεται ο **Θεοχάρης Γερογιάννης** (; - 1767), ο οποίος χρημάτισε για πολλά χρόνια και πρόκριτος του οικισμού. Ήταν Ηπειρώτης στην καταγωγή και βρέθηκε στην τότε Λιαρίγκοβη, μαζί με πολλούς άλλους Ηπειρώτες που ήρθαν ως μέτοικοι σ' αυτόν τον τόπο, κυνηγημένοι για κάποιο λόγο από τον δυνάστη της Ηπείρου, τον Αλή Πασά (1740 -1822) και βρήκαν καταφύγιο στα Μαυροχώρια, που είχαν ιδιαίτερη αυτονομία και πρόσφεραν άσυλο σ' όποιον διάβαινε τα διοικητικά τους όρια, λόγω της δικαιοδοσίας της Βαλιντέ σουλτάν (μητέρας του Σουλτάνου), στην εκμετάλλευση των μεταλλείων της περιοχής. (Βλέπε) *Τα ΜΑΔΕΜΟΧΩΡΙΑΚΑ (Λιαρίγκοβη 1878) του Ηπειρώτη διδάσκαλου Νικολάου Σπύρ. Βουλγαρελίδη (Έκδοση :Δ. Κύρου. Αρναία 2019) και Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό -ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ Εκδοτικής Αθηνών (σελ. 15 -16) Σημαντικότερα μέλη της οικογένειας :*

Χριστόδουλος Γερογιάννης (Αρναία, ; - Στάγειρα, 1821)

Πληρεξούσιος της Πύλης ('Βεκίλης'), στα Μαδεμοχώρια, εγγονός του γενάρχη των Γερογιαννίων, Θεοχάρη Γερογιάννη. Το 1806, όταν ο Ισμαήλ πασάς των Σερρών, κατήγγησε το αυτόνομο καθεστώς της περιοχής και έθεσε κάτω από την απόλυτη δικαιοδοσία του, τα Μαδεμοχώρια), ο Γερογιάννης μετέβη στην Κωνσταντινούπολη και κατόρθωσε με τις ενέργειές του, να επαναφέρει την αυτονομία στον τόπο. Η επιτυχία του αυτή, εξόργισε τον πασά, ο οποίος και αποφάσισε την δολοφονία του Έλληνα προεστού. Ο θάνατος όμως του Ισμαήλ πασά, ματαίωσε τότε την εκτέλεση της απόφασής του. Τελικά ο Γερογιάννης απαγχονίστηκε για την πατριωτική του στάση το 1821, αμέσως μετά την έκρηξη του Αγώνα και ύστερα από εντολή του Γιουσούφ, γιού του Ισμαήλ. (βλέπε) *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό -ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ Εκδοτικής Αθηνών (σελ. 15 -16)*

Θεοχάρης Γερογιάννης (Αρναία 1858 -Αθήνα 1910). Πατρός, ιδρυτής του 'Κεντρικού Μακεδονικού Συλλόγου' της Αθήνας και ένθερμος υποστηρικτής του Μακεδονικού Αγώνα. Από νεαρή ηλικία, διαβλέποντας τον Βουλγαρικό κίνδυνο για την Μακεδονία,

Ο Θεοχάρης Γερογιάννης

εργάστηκε για τις Ελληνικές Εθνικές διεκδικήσεις. Το 1902, με την συμπαράσταση του αδελφού του Μαυρουδή, ίδρυσε τον 'Κεντρικό Μακεδονικό Σύλλογο', που με τη δραστηριότητά του, προσέφερε μεγάλες υπηρεσίες στον Μακεδονικό Αγώνα, προβάλλοντας τα Ελληνικά δίκαια, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Διετέλεσε ως τον θάνατο του, πρόεδρος του Συλλόγου και με την ιδιότητά του αυτή, διηύθυνε την έκδοση της δίγλωσσης εφημερίδας του συλλόγου (Ελληνικά και Γαλλικά), 'ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ' (1905 - 1907), στην οποία αρθρογραφούσε σχετικά με το Μακεδονικό ζήτημα. Σε λόγο που εκφώνησε το 1904 και που αργότερα κυκλοφόρησε σε ιδιαίτερα φυλλάδια με τίτλο 'Η Μακεδονία προδιδομένη' (1906), στήριξε τις Ελληνικές εδαφικές διεκδικήσεις στην Μακεδονία σε ιστορικά δεδομένα. (βλέπε) *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό -ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ Εκδοτικής Αθηνών (σελ. 15 -16)*. Ακούραστος ο Θεοχάρης αρθρογραφούσε συνεχώς σε Ελληνικές και ξένες εφημερίδες, προβάλλοντας και προωθώντας τις Ελληνικές θέσεις για τα δίκαια της Ελλάδας στην Μακεδονία. Αξιοποιούσε τις γνωριμίες και τις υψηλές επαφές που είχε με επιφανείς ξένους πολιτικούς και διπλωμάτες για τον ίδιο σκοπό. Διατηρούσε προσωπική επαφή με τον Αμερικανό Πρόεδρο και στενό φίλο του Προέδρου της Αμερικής Γουίλσον, Μαξ Μορκεντάου, τον Βρετανό Υπουργό Εξωτερικών Άρθουρ Μπάλφουρ, τον Βουλευτή και συνεργάτη του Πρωθυπουργού της Αγγλίας Τσάρλς Δίλκε και πολλούς άλλους. Η δίγλωσση εφημερίδα του ΜΕΓΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, αποστέλλονταν σε όλες τις Πρεσβείες και Κυβερνήσεις των μεγάλων δυνάμεων, ενώ δημιούργησε 14 παραρτήματα του Κεντρικού Μακεδονικού Συλλόγου στην Ελλάδα και ένα στο Νασάου της Αμερικής. Παράλληλα, κύρια δραστηριότητα του Συλλόγου ήταν ο εξοπλισμός, η οργάνωση και η αποστολή αντάρτικων Σωμάτων, με σημαντικότερους συνεργάτες τους μοναχούς του Αγίου Όρους, οι οποίοι θα δρούσαν κατά κύριο λόγο, στην περιοχή της Χαλκιδικής, των Σερρών, της Νιγρίτας και στην υπόλοιπη Μακεδονία. Ο ιστορικός Γεώργιος Ασπρέας στο πόνημά του ' Πολιτική Ιστορία της Νεώτερης

Ελλάδας 1821 – 1921', γράφει : ‘Ο Θεοχάρης και ο αδελφός του Μαυρουδής, υπήρξαν οι πρώτοι καταρτίσαντες και αποστείλαντες εθελοντικά σώματα εις Μακεδονίαν’.

Χαρακτηριστική είναι και η παρατήρηση του ιστορικού Γ. Μόδη, για την σχέση και τον στενό δεσμό των Γερογιανναίων με τον δικό μας, Ιερισσιώτη οπλαρχηγό, Καπετάν Γιώργη Παγλή. Γράφει ο Μόδης : ‘Ο Παγλής είχε έναν Αλλάχ και έναν Προφήτη, τους αδελφούς Γερογιάννη ‘! (βλέπε). Βασιλείου Ν. Πάππα :Ο Χαλκιδικιώτης Μακεδονομάχος Καπετάν ΠΑΓΛΗΣ σελ. 179, καθώς και σελ. 273 -298. Ενδεικτικό της ευμάρειας και οικονομικής κατάστασης της οικογένειας Γερογιάννη, είναι και το γεγονός ότι αυτή διέθετε στον κόλπο του Αγίου Όρους στην θέση ‘Πλατύ’, κοντά στην Ιερισσό, οικογενειακή επιχείρηση ‘Νταλιά-νι’ που εξασφάλιζε πλούσιες ψαριές και πολλούς οικονομικούς πόρους στην οικογένεια. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα και ο χώρος δωρήθηκε στην Ιερά Μονή Χιλανδαρίου περίπου το 1828. Βλέπε :Δημ. Κύρου: Περιοδικό ΑΡΝΑΙΑ τεύχος 5 σελ.4,5,6(Παρουσίαση εγγράφων- Αρχείο Αικατερινάρη.

Ο **Μαυρουδής Γερογιάννης** (Αρναία 1860 - Αθήνα 1910).Στρατιωτικός, αδελφός του προηγούμενου. Σπούδασε στην Στρατιωτική Αυτοκρατορική Ακαδημία της Αγίας Πετρούπολης, από την οποία αποφοίτησε ως ανθυπολοχαγός του πυροβολικού. Πήρε μέρος στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο (1887), και λόγω της ανδρείας που επέδειξε, του δόθηκε η προσωνυμία, ‘ο γενναίος Έλληνας’. Το 1885 κατατάχθηκε στο Ελληνικό πεζικό με τον βαθμό του λοχαγού. Πολέμησε στον Ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897, ως διοικητής τάγματος και υπήρξε από τους πρώτους που μπήκαν στην Ήπειρο, διά μέσου του περάσματος, Κάτω Μπάνι (Απρίλιος 1897). Το 1903, επικεφαλής τριών συνταγμάτων, κατέστειλε αναίμακτα τις ταραχές των σταφιδοπαργωνών της Ηλείας, τις γνωστές, ως ‘Μονοπωλιακό’. Εξαιτίας της ενεργού συμμετοχής του στον «Κεντρικό Μακεδονικό Σύλλογο» απο-

μακρύνθηκε το 1906 από την Αθήνα επειδή ήταν αξιωματικός του Ελληνικού στρατού, προκειμένου να αποφευχθούν οι περιπλοκές με τους Τούρκους. Επέστρεψε στην πρωτεύουσα το 1909, και ανέλαβε την διοίκηση του 7ου συντάγματος πεζικού και πήρε μέρος στην επανάσταση στο Γουδί. (βλέπε) *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό -ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ Εκδοτικής Αθηνών (σελ. 15 -16).* Ο Μαυρουδής Γερογιάννης, το εκλεκτό αυτό τέκνο της Αρναίας υπηρετώντας ως αντισυνταγματάρχης του Ελληνικού Στρατού στην Αμβρακία στα 1908 ευθύνεται για την μετονομασία της κωμοπόλεως, από ‘Καρβασαράς’, σε Αμφιλοχία. Τιμήθηκε ιδιαίτερα γι’ αυτό από τον οικείο Δήμο και θεωρείται ο νονός της Αμφιλοχίας ! Βλέπε Δημ. Κύρου: Περιοδικό ΑΡΝΑΙΑ τεύχος 123 σελ 35,36 επιστολή δική μου και σελ.42,43,44 άρθρο του φίλου τ.δημάρχου Αμφιλοχίας Νικολάου Τέλωνα με τίτλο:‘Ο πνευματικός σύνδεσμος Αμφιλοχίας - Αρναίας’ και πρότασή του για αδελφοποίηση

Ο Μαυρουδής Γερογιάννης

Γεώργιος Γερογιάννης (Αρναία 1866 – 1906). Ο νεότερος αδελφός και συνεργάτης των δύο προηγούμενων. Για μία δεκαετία (1896 -1906), υπήρξε ‘Μουχτάρης’ (δήμαρχος Αρναίας).

Νυμφεύτηκε την Μαρία Λέπουρα από την Ιερισσό, με κουμπάρο τον δημοσιογράφο συγγραφέα και δημοτικιστή, Χρήστο Χρηστοβασίλη, που περιέγραψε και δημοσίευσε τον τρικούμπερτο τότε γάμο της εποχής. βλέπε: *Ο Ιερός Μητροπολιτικός Ναός του Αγίου Στεφάνου Αρναίας Δ. Κύρου (σελ. 77-78)*

Δέσπω Γερογιάννη (Αρναία 1838 – 1908). Αδελφή των προηγούμενων και τρίτη στην σειρά κόρη της οικογένειας, μετά την Μηλιά και την Σουζάνα. Ακολουθούσαν ο Παννάκος (1830),ο Θεοχάρης, ο Μαυρουδής και ο Γεώργιος. Αφού παντρεύτηκαν οι δύο πρώτες αδελφές, στην ηλικία των 17 χρονών η Δέσπω, χάνει και τους δύο γονείς της, από επιδημία τύφου. Ο Θεοχάρης είναι 12, ο Μαυρουδής 10, ο Γεώργιος 16 και ο Παννά-

Ο Γεώργιος Γερογιάννης, η Δέσπω Γερογιάννη και η μικρή ανηψιά τους Όλγα

κος 25 χρονών. Η μάνα του σπιτιού και αφέντρα της οικογένειας μένει η δυναμική Δέσπω. Όλοι οι επώ-

νυμοι και 'μεγαλόσχημοι' που περνούσαν τότε από την Αρναία, στο διάβα τους για το Άγιο Όρος, φιλοξενούνταν κατά κανόνα στο αρχοντικό των Γερογιανναίων. Στην τυχαία φιλοξενία του Προξένου της Ρωσσίας την περίοδο αυτή, κατάπληκτος αυτός, από την γλωσσομάθεια της Δέσπως -μιλούσε άπταιστα τρεις ξένες γλώσσες, Ρώσικα, Τούρκικα, Γαλλικά-, αλλά και από την εκρηκτική της δυναμική, πρότεινε να πάρει ένα από τα αδέλφια για σπουδές στη Ρωσία. Η Δέσπω του έδωσε το μικρότερο, τον δεκάχρονο Μαυρουδή. Από τα 16 της χρόνια, είναι ήδη παντρεμένη - χωρισμένη με τον Νικόλαο Κοτσάνη και έχει αποκτήσει ένα αγόρι που με την σειρά του κι αυτός μεγαλώνοντας ακολουθεί την δυναμική ρίζα της μάνας του, γίνεται 'Μουχτάρης' και αφήνει βαθύ και σημαντικό αποτύπωμα στην ιστορία του τόπου! Πρόκειται για τον γνωστό σε όλους Γιάνκο Κοτσάνη. Τόση ήταν η επίδραση της προσωπικότητας και του χαρακτήρα της Δέσπως, που στην κλειστή κοινωνία της Αρναίας αντί να περιθωριοποιηθεί, χαίρει καθολικής αναγνώρισης, σεβασμού και αγάπης σε σημείο, να της παραχωρηθεί χωριστό 'στασίδι' στο κεντρικό κλίτος της εκκλησίας του Αγίου Στεφάνου και όχι στον γυναικωνίτη του ναού! Η Δέσπω πρωτοπορεί και πρωτοτυπεί και στην πατροπαράδοτη παραδοσιακή ασχολία των γυναικών της Αρναίας την υφαντική. 'Ζωγραφίζει' με το στημόνι και την σαίτα της, περίτεχνα καλλιγραφικά υφαντά, που από τότε έχουν γίνει παράδοση στην τοπική λαϊκή τέχνη της υφαντικής και έχουν κάνει την Αρναία γνωστή στα πέρατα της γής. Δίκαια θεωρείται η κορυφαία υφάντρα του τόπου και η τέχνη και ο αργαλειός της έγιναν τραγούδι.

Με τον αργαλειό της η Δέσπω βοηθά και τον αδελφό της Θεοχάρη να σπουδάσει γιατρός στην Αθήνα και να συνεχίσει σπουδές στο Παρίσι, ενώ φροντίζει να μορφωθεί και ο μικρότερος αδελφός και μετέπειτα όπως αναφέρθηκε 'μουχτάρης', ο Γεώργιος.

Η εθνική δράση των αδελφών Θεοχάρη και Μαυρουδή με τον 'Κεντρικό Μακεδονικό Σύλλογο' επιφορτίζεται και με πρόσθετες ευθύνες που σχετίζονται με τον Μακεδονικό αγώνα. Το σπίτι της, το Γερογιανναϊκό, μετατρέπεται σε ορμητήριο και πολλές φορές αναρρωτήριο των παλικαριών του καπετάν Γιαγλή, του Μινόπουλου και των Μακεδονομάχων της Χαλκιδικής, κάτω και μπροστά στα μάτια των Τούρκων, παραβλέποντας τους κινδύνους που ελλόχευε η στάση και η συμπεριφορά της.

Σ' αυτή την λαμπρή Μακεδόνισσα γυναίκα ανα-

φέρεται και το γεγονός του λυτρωμού του τόπου από βέβαιο χαλασμό, όταν τούρκικο απόσπασμα έχοντας πληροφορίες πως στην Αρναία κρύβονται όπλα και πολεμοφόδια, κατέφθασε στον τόπο. Οι δημογέροντες ζήτησαν την γνώμη και την βοήθεια της Δέσπως. Αυτή έβαλε τα παιδιά του σχολείου συντεταγμένα να ψάλουν τον Τούρκικο Εθνικό Ύμνο και βάζοντας το κεφάλι της κάτω από το σπαθί του Τούρκου αξιωματικού, ορκίστηκε πώς οι καταγγελίες ήταν ψεύτικες και οι κάτοικοι νομοταγείς και πιστοί στον Σουλτάνο. Το απόσπασμα έφυγε χωρίς να 'ανοίξει' μύτη! Η Δέσπω πέθανε σε ηλικία 70 χρόνων και το όνομα της έγινε θρύλος στην Αρναία δικαιώνοντας περίτρανα την προσφορά της στους Εθνικούς αγώνες και τον λαϊκό πολιτισμό! (βλέπε) *Η Μακεδόνισσα στο θρύλο και στην ιστορία Αθηνά Τζινίκου -Κακούλη (σελ. 284 -288) και Δημ. Κύρου: Περιοδικό ΑΡΝΑΙΑ τεύχος 4 σελ.15 Ένα συμβάν επί Τουρκοκρατίας 'Σουζάνας Ρουκά, καθώς και Αθηνάς Γαϊτάνου Γιαννιού, χειρόγραφες σημειώσεις, που σώζονται στο αρχείο του Δ. Κύρου.*

Ο Χριστόδουλος Γερογιάννης

Ο Χριστόδουλος Γερογιάννης (Αρναία 1900 - Αθήνα 1978) Στρατιωτικός, υιός του Γεωργίου και ανηψιός των Μαυρουδή και Θεοχάρη Γερογιάννη. Σπούδασε στην Σχολή Ευελπίδων, στην Σχολή Εφαρμογής Μηχανικού καθώς και σε άλλες σχολές στρατιωτικής επιμόρφωσης. Πήρε μέρος στην Μικρασιατική Εκστρατεία και το 1925 - 26, διετέλεσε μέλος της διεθνούς επιτροπής για την χάραξη των Ελληνικών συνόρων. Στην υδρογραφική μέθοδό του οφείλεται μάλιστα η κατακύρωση υπέρ της Ελλάδας, του Δέλτα του ποταμού Έβρου. Πολέμησε επίσης στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και κατά την διάρκεια της Κατοχής, πήρε ενεργό μέρος στην Αντίσταση με το ψευδώνυμο 'Χάλκης'. Μετά την απελευθέρωση διετέλεσε διευθυντής της Κρατικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (1952 - 53) και διοικητής του Στρατηγείου Κεντρικής Ελλάδας (1953 - 54). Ο στρατηγός Γερογιάννης, που είχε ειδικευτεί σε θέματα οχυρώσεων, χρημάτισε (1936 1939) επόπτης των οχυρωματικών έργων στα Ελληνοβουλγαρικά σύνορα. Επίσης ήταν καθηγητής της Οχυρωτικής στην Σχολή Ευελπίδων (1939 - 1940) και υπεύθυνος στο ΓΕΣ της οχύρωσης της χώρας (1950 - 52). Μετά την αποστράτευσή του (1958) διετέλεσε διευθυντής στα μεταλλεία Κασσάνδρας (1958 - 1971) (βλέπε) *Παγκόσμιο Βιογραφικό Λεξικό -ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ Εκδοτικής Αθηνών (σελ. 15 -16).*

ΤΙΜΗ και ΔΟΞΑ

στην οικογένεια ΓΕΡΟΓΙΑΝΝΑΙΩΝ
και στους σημερινούς απογόνους της!

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ. ΣΚΕΨΕΙΣ-ΑΠΟΨΕΙΣ

ΑΓΑΠΗΤΟΣ Π. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Η εκρηκτική αύξηση του τουρισμού τα τελευταία δέκα χρόνια, από τα δεκαπέντε εκατομμύρια τουριστών στα σαράντα είναι μια πολύ μεγάλη επιτυχία.

Οι επισκέπτες αυτοί πρέπει να τραφούν να πλυθούν να ξεπλυθούν, να μετακινηθούν, και γενικά να εξυπηρετηθούν, σε ό,τι χρειάζονται.

Αυτό μεταφράζεται στην άνευ ιστορικού προηγούμενου τεράστια κατανάλωση φυσικών πόρων, νερού, τροφίμων, σε τεράστια φορτία αποβλήτων για τους βιολογικούς καθαρισμούς, σε τεράστια κατανάλωση ενέργειας, σε τεράστιο όγκο σκουπιδιών, προς διαχείριση κλπ.

Από υποδομές συνθήως είμαστε στο «και πέντε», παρά στο «παρά πέντε».

Η Χαλκιδική, λόγω γειτνίασης με τα βαλκάνια, έχει ένα επιπλέον πρόβλημα. Έχει γεμίσει από παράνομα καταλύματα με αριθμό κλινών που αγγίζει τις δέκα χιλιάδες, σύμφωνα με συντηρητικούς υπολογισμούς του Προέδρου της Ένωσης Ξενοδόχων Χαλκιδικής. Οι Βαλκάνιοι ιδιοκτήτες λεηλατούν ανελέητα το ελληνικό κράτος γιατί απαλλαγμένοι από φόρους κατασπαταλούν φυσικούς πόρους ανέξοδα, αφού σε αρκετές περιπτώσεις κλέβουν ανενδοίαστα πχ νερό, ρεύμα κλπ

Οι ελληνικές επιχειρήσεις υφίστανται τα πλήγματα του αθέμιτου ανταγωνισμού, υποφέρουν από την κλοπή και κατασπατάληση φυσικών πόρων από τους «μουσαφίρηδες»-«εισβολείς», προσεγγίζοντας τα όρια της ανθεκτικότητας, εάν δεν τα έχουν ήδη ξεπεράσει.

Η εθνική βιομηχανία, όπως χαρακτηρίζεται ο τουρισμός, συνεισφέρει άμεσα και έμμεσα, στο ένα τρίτο του ΑΕΠ. Η αύξηση του ΑΕΠ από τον τουρισμό, σε μας που βγήκαμε από μια χρεωκοπία, θα πρέπει να μην προέρ-

χεται μόνο από την τουριστική μονοκαλλιέργεια, αλλά θα πρέπει να είναι πολυεπίπεδη, στηριζόμενη και σε άλλους παραγωγικούς τομείς, ώστε να υπάρχει διασπορά και να ωφελούνται και άλλες περιοχές, και όχι μόνο οι τουριστικές.

Η Αθήνα, η Χαλκιδική τα Δωδεκάνησα κλπ είναι περιοχές που βιώνουν έντονα την τουριστική ανάπτυξη, ενώ η δυτική Θράκη, ο Έβρος εμφανίζουν χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ, περιορισμένη παραγωγική δραστηριότητα, εσωτερική μετανάστευση και δημογραφική συρρίκνωση.

Γι' αυτές τις περιοχές θα πρέπει να ληφθούν άμεσα δραστικά αντισταθμιστικά μέτρα ώστε να αλλάξει άρδην η κρατούσα κατάσταση.

Το φυσικό περιβάλλον, πρέπει οπωσδήποτε να προστατευθεί, καθώς αποτελεί απαραίτητο και αναπόσπαστο στοιχείο για την τουριστική ανάπτυξη. Τα αρώματα που εκπέμπονται στην ατμόσφαιρα την άνοιξη, από την ανθοφορία, είναι μοναδικά παγκοσμίως, κατά το καθηγητή Ζερεφό, λόγω της ανεπανάληπτης χλωρίδας.

Είναι επιτακτική ανάγκη να μην φτάσουμε στη πλήρη τσιμεντοποίηση για ένα προσωρινό, εφήμερο όφελος. Ούτε το περιβάλλον ούτε οι φυσικοί πόροι είναι ανεξάντλητοι. Πρέπει να διασφαλισθεί η βιωσιμότητα και η αειφορία.

Αυτό απαιτεί ρυθμιστικές αποφάσεις, μερικές φορές δυσάρεστες τόσο σε τοπικό επίπεδο όσο και σε εθνική κλίμακα. Σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να υπονομευθεί το τουριστικό προϊόν και το δημόσιο συμφέρον.

Απαιτείται η άμεση λήψη μέτρων που να ισορροπούν μεταξύ βιωσιμότητας και οικονομικού οφέλους.

ΔΥΟ ΞΕΝΟΔΟΧΟΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΣΤΟ Δ.Σ ΤΟΥ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η Χαλκιδική ενισχύει δυναμικά την παρουσία της στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Ελλάδος (ΞΕΕ), καθώς δύο εξέχοντες εκπρόσωποι του νομού, ο Γρηγόρης Τάσιος και η Ζωχερή Μυκωνιάτη, συμμετέχουν στη νέα σύνθεση που προέκυψε από τις εκλογές της 29ης, 30ής και 31ης Οκτωβρίου.

Η εκλογή δύο Χαλκιδικιωτών στη διοίκηση του κορυφαίου θεσμικού οργάνου της ελληνικής ξενοδοχίας αποτελεί ισχυρή ένδειξη της δυναμικής και του ηγετικού ρόλου που διαδραματίζει ο νομός στον τουριστικό χάρτη της χώρας.

Πρόεδρος του νέου Διοικητικού Συμβουλίου αναδείχθηκε για τρίτη συνεχόμενη θητεία ο Αλέξανδρος Βασιλικός, ενώ Αντιπρόεδροι είναι οι Γρηγόρης Τάσιος, Άρης Σουλούνιας και Εμμανουήλ Μανούσος.

Ο κ. Τάσιος, με μακρά και ενεργή πορεία στον ξενοδοχειακό κλάδο, δήλωσε: «Η Χαλκιδική μπορεί να ανεβάσει τον πήχη! Με σχέδιο και εργατικότητα, αποδεικνύουμε ότι ο Νομός μας μπορεί να έχει τη φωνή και το ρόλο που του αξίζουν, στα μεγάλα ζητήματα του τουρισμού και της οικονομίας. Ήρθε η ώρα ο τόπος μας να μην αρκείται στο να παρακολουθεί τις εξελίξεις αλλά να συμμετέχει, να διεκδικεί τεκμηριωμένα και να διαμορφώνει τις εξελίξεις».

Η θητεία του νέου Διοικητικού Συμβουλίου ξεκινά επίσημα στις 16 Ιανουαρίου 2026, σηματοδοτώντας μια νέα περίοδο για τον ελληνικό τουρισμό, με τη Χαλκιδική να διατηρεί πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση πολιτικών, στρατηγικών και δράσεων για την ανάπτυξη του κλάδου.

ΠΗΓΗ. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΑΝΑΓΙΑ ΚΟΡΥΦΙΝΗ. ΜΙΑ ΞΑΣΤΕΡΙΑ...

ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΡΑΜΑΝΔΑΝΗ

Φιλόλογος – Πρόεδρος Δ.Σ.

Δήμου Ν. Προποντίδας

Μια ξαστεριά, Παναγιά Κορυφινή, στα μάτια σου σα στέκομαι αγνάντια, θωρώ-θαρώ πως ξαρματώνεται η ψυχή, καθώς τη λευτερώνεις από έγνοιες και αναστολές. Γιατί είναι αφειδώλευτη και ζωογόνα η αγάπη που απλόχερα χαρίζεις, καθώς σφυλεύει τις ρωγμές, λειαίνει τις ρυτιδιασμένες τις ελπίδες.

Ίαμα ειν' η γλυκερή ματιά και η άλαλη φωνή σου σα δραπετεύει στο λαβύρινθο του νου και γίνεται αχτίδα του φωτός να γαντζωθεί η λύπη και να ξεφύγει απ'το διωγμό της θλίψης.

Συ είσαι η καταφυγή κι η λύτρωση στη λαβωμένη μοίρα. Εσύ που κάνεις την ανέλπιδη ζωή ελπίδα και την άλαλη φωνή ντελάλη και είσαι δώρημα τρανό για το λαό των Μουδαγιών και του πλανήτη όλου.

Εσύ είσαι η ενσάρκωση ονειρών και ελπίδας, ανάλυτο θεμέλιο στη ζωή ύπαρξή μας, ερριζωμένη και ασάλευτη για όλους εμάς τριγύρω, τους ταπεινούς με σέβας και καρτέρι.

Σήκωσε καπετάνισσα του ουρανού το φλάμπουρο και έβγα εις την πλώρη να φοβηθούν οι άνεμοι, να σβήσουν τα μποφόρια και να 'ρθει εκείνη η πεθυμία η μελένια να γίνει ξαστεριά λυτρωτική και χαραυγή κατόπι. Να ξαναρθούν στα σωθικά ξυπνήματα της πίστης, να οχυρωθούν οι καρδιές και να γραφτεί το επινίκιο στου ουρανού τη δόξα.

Η ιστορία της εικόνας της Παναγίας Κορυφίνης

Στην άκρη της Προποντίδας, εκεί που το πέλαγο φιλάει με αλμύρα την πέτρα, στεκόταν κάποτε η μικρή Καλόλιμνος, ένα νησάκι ταπεινό μα στολισμένο με ουρανό και κύμα. Στην κορυφή του, μια μέρα φανερώθηκε η μάνα μας η Παναγιά. Λένε πως σεισμός ταρακούνησε τη γη και οι ψαράδες είδαν φως να αναβοσβήνει πάνω στο βράχο. Έτρεξαν, κι εκεί βρήκαν την εικόνα

– όμορφη, γλυκοπρόσωπη, να τους κοιτά σαν να τους μιλούσε με σιωπή.

Την κατέβασαν στην πλατεία του χωριού, μα τη νύχτα εκείνη κι όλες τις άλλες, η εικόνα γύριζε μόνη της στην κορυφή. Εκεί ήθελε να στέκει, εκεί και την άφησαν. Κι από τότε την είπαν Κορυφινή. Το καντήλι της δεν έσβηνε ποτέ, κι οι ναυτικοί, ακόμη και οι αλλόθρησκοι, έστρεφαν το βλέμμα τους προς το μικρό μοναστήρι πριν βγουν στο πέλαγος.

Ύστερα ήρθε το 1922. Φωτιά, θάνατος, και οι δρόμοι γέμισαν ξεριζωμένους ανθρώπους. Μα η Κορυφινή δεν έμεινε πίσω· την πήραν οι Καλόλιμνιώτες στην αγκαλιά τους, μαζί με λίγα ψωμιά, κειμήλια και μνήμες. Το καράβι τους έφερε στη Χαλκιδική, σε τόπο γυμνό ακόμη, και εκεί, πάνω σε έναν λόφο που θύμιζε τον παλιό, έστησαν μια ξύλινη εκκλησία.

Οι δεκαετίες κύλησαν. Τα σπίτια φύτρωσαν γύρω από τον λόφο, οι φωνές των παιδιών αντήχησαν στα σοκάκια, και κάθε Σεπτέμβρη στις 8 ο τόπος γιόρταζε. Από την κορυφή, η Παναγιά Κορυφινή αγνάντευε την πόλη, όπως τότε στην Καλόλιμνο. Στη θέση του ξύλινου ναού,

ένας νέος, δραστήριος, πολύ πιστός παπάς, ο παπα-Θανάσης ο Ραμανδάνης ύψωσε μεγαλόπρεπο ναό από πέτρα και μάρμαρο, μα το βλέμμα της εικόνας έμεινε το ίδιο: απαλό, στοργικό, με εκείνη τη βεβαιότητα πως όσες θάλασσες κι αν χωρίσουν τους ανθρώπους, η Μάνα δεν εγκαταλείπει ποτέ τα παιδιά της.

Και σήμερα, σαν πέσει η νύχτα και ανάψει το καντήλι της, μοιάζει να λαμπυρίζει ξανά το παλιό φως της κορυφής, καλώντας όσους χάθηκαν, κι όσους βρήκαν καταφύγιο εδώ, να θυμούνται πως η ρίζα που δεν ξεριζώνεται είναι η πίστη και η μνήμη.

Παναγία Κορυφινή Ν. Μουδανιά

ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΗΣ 28η ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940 ΣΤΗΝ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα πραγματοποιήθηκαν στην Χαλκιδική οι εκδηλώσεις και οι μαθητικές παρελάσεις για την Εθνική Επέτειο της 28η Οκτωβρίου 1940. Στους Ιερούς Ναούς τελέστηκαν Δοξολογίες, εκφωνήσεις πανηγυρικών και στα μνημεία καταθέσεις στεφάνων παρουσία πλήθους κόσμου.

Υπενθυμίζουμε ότι η 28η Οκτωβρίου για τον Ελληνισμό είναι ημέρα μνήμης και εθνικής περηφάνιας. Η επέτειος της 28ης Οκτωβρίου γεμίζει όλους μας με συγκίνηση και ευγνωμοσύνη. Υποκλινόμεθα μπροστά στις θυσίες και στο αίμα των ηρώων που έπεσαν υπέρ Πατρίδας.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ Χ. ΚΑΡΑΜΙΧΟΥ, 2/12/2025 (ρεπ. σελ. 54)

Τμήμα του ακροατηρίου

Ο συντονιστής και οι συντελεστές της εκδήλωσης

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΟΖΑΝΗΣ, 29/11/2025 (ρεπ. σελ.54)

Τμήμα των εκδρομέων στο εκκλησιαστικό συγκρότημα

Τα μέλη του Δ.Σ. πριν το γεύμα στη "Νεράϊδα" Κοζάνης

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ "ΜΝΗΜΗΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ" ΣΤΟΝ ΑΘ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ, 7/12/2025 ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ (ρεπ. σελ. 58)

Το ακροατήριο

Ο ομιλητής
κ. Δημήτριος Κοσμάς

Η συντονίστρια
κ. Μαρία Καραμπατάκη

Οι χορωδίες: Παγκαλκιδικού, Βυζαντινή Πολυγύρου και το μουσικό σύνολο

ΑΠΟ ΤΗΝ 8ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2025 (ρεπ. σελ. 43 & 54)

1ο GROUP. Σεβίλλη. Στην πλατεία Ιστανίας

1ο GROUP. Κάντιθ. Στον Ατλαντικό

2ο GROUP. Κόρδοβα. Στον ποταμό Γοναδαλκιδέρ

2ο GROUP. Γιβραλτάρ. Με θέα την Αφρική

3ο GROUP. Μάλαγα. Στο άγαλμα του Πικάσο

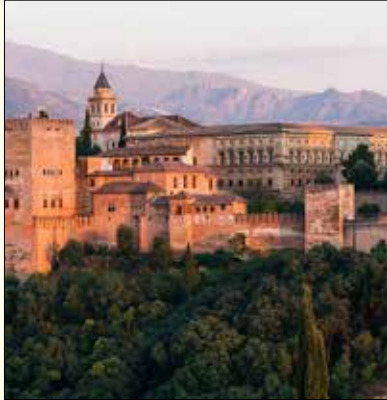

3ο GROUP. Γρανάδα. Στον Καθεδρικό Ναό

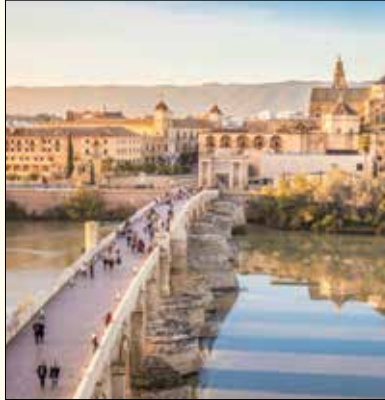

ΑΠΟ ΤΗΝ 8ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2025 (ρεπ. σελ. 43 & 54)

Πόλεις που επισκέφτηκαν οι εκδρομείς

Γρανάδα. Παλάτι Αλάμπρα

Κόρδοβα

Σεβίλλη

Κάντιθ

Μάλαγα

Ρόντα

Γιβραλτάρ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ, 10/10/2025 (ρεπ. σελ. 35)

Το Δ.Σ. με τον Υφυπουργό, την Αντιπεριφερειάρχη, τον Δήμαρχο Αριστοτέλη και τον Επίτιμο Πρόεδρο

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Ο εκπρόσωπος
του Παναγιωτάτου Μητροπολίτη
Θεσσαλονίκης Αρχιμανδρίτης
π. Παντελεήμων Καραφουλίδης

Ο Υφυπουργός Ανάπτυξης
κος Σ. Καλαφάτης

Ο Υφυπουργός εσωτερικών
Τομέας Μακεδονίας-Θράκης
κος Κ. Γκιουλέκας

Ο Βουλευτής Θεσσαλονίκης
π. Υπουργός κος Θ. Καραόγλου

Τμήμα του ακροατηρίου στο φουαγιέ του Υπουργείου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ ΣΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ, 10/10/2025 (ρεπ. σελ. 35)

Η χορωδία μας με τον χοράρχη Στ. Κωφίδη και μέλη του Δ.Σ.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ - ΟΜΙΛΙΕΣ

Ο Δήμαρχος Αριστοτέλης
κος Στ. Βαλιάνος

Η Αντιπεριφερειάρχης
Χαλκιδικής κα Αικ. Ζωγράφου

Ο Πρόεδρος του Παγκυπικού
Συλλόγου κος Ιωάν. Κοτσάνης

Η συντονίστρια
κα Κοκό Ζαμπόκα

Τμήμα του ακροατηρίου

Απονομή της τιμητικής πλακέτας

"ΧΑΛΑΣΜΟΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ", ΕΠΕΤΕΙΟΣ 204 ΧΡΟΝΩΝ ΠΟΤΙΔΑΙΑ, 14/11/2025 (ρεπ. σελ. 57)

Κατάθεση στεφάνου από τον Ταμία του Συλλόγου κ. Α. Παπαδόπουλο

Στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Δοξολογία

ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΝΑΙΑΣ, 1/11/2025 (ρεπ. σελ. 46)

Στο μνημείο στην είσοδο της Αρναίας

Εκφώνηση Πανηγυρικού από την Αντ/δρο του Συλλόγου κα Κοκό Ζαμπόκα

ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΙΕΡΙΣΣΟΥ, 2/12/2025 (ρεπ. σελ. 53)

Στο Μνημείο του Καπετάν Γιαγλή

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΗΡΙΑ ΜΝΗΜΕΙΟΥ ΣΤΗΝ ΑΡΝΑΙΑ, 31/8/2025 (ρεπ. σελ. 55)

Αναμνηστική φωτογραφία στο Μνημείο των Μακεδονομάχων, Αφών Γερογιάννη

ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

**ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ & ΕΠΙΜ/ΚΗΣ
ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΡΝΑΙΑΣ, 15/11/2025 (ρεπ. σελ. 56)**

Απονομή τιμητικής πλακέτας στον Πρόεδρο του Παγχαλκιδικού για την προσφορά του στην Πολιτιστική Εταιρία Αρναίας

**ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΑΘΗΝΩΝ ΣΤΑ ΨΑΡΑ 5/7/2025 (ρεπ. σελ. 57)**

Αναμνηστική φωτογραφία

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΣΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ 17/12/2025 (ρεπ. σελ. 55)

Χαιρετισμός προέδρου – Ακροατήριο

Η χορωδία

Χαιρετισμός από τον κ. Μαργαρίτη Σχοινιά

Η συντονίστρια της εκδήλωσης κ. Πηγή Θασίτου- Βενετσανάκη

Το Μουσικό Σύνολο

Η επανάσταση της Χαλκιδικής και το ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας μέσα από ζωγραφιές των μαθητών του Γυμνασίου Κασσάνδρας

Η έκθεση υπάρχει και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Πολιτιστικού Συλλόγου. <https://politistikossyllogoskassandras.gr/1821.html>

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΣΤΟΝ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΥΦΥΠΟΥΡΓΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ –ΘΡΑΚΗΣ κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΓΚΙΟΥΛΕΚΑ

Επιμέλεια: Ιωάννης Κοτσάνης

Την Παρασκευή 10/10 στο Διοικητήριο Θεσσαλονίκης ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος διοργάνωσε εκδήλωση με Θέμα :

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ... Ένας Σύλλογος, μια Ιστορία (1903-2025 και συνεχίζουμε)

Στην εκδήλωση ο Υφυπουργός Εσωτερικών Τομέας Μακεδονίας – Θράκης κ. Κωνσταντίνος Γκιουλέκας απένειμε στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο τιμητική διάκριση, ως ένδειξη αναγνώρισης του έργου και της προσφοράς του, στην Ιστορία, την Παράδοση, τον Πολιτισμό της Χαλκιδικής της Μακεδονίας και γενικά της Πατρίδας μας. Η τιμητική αυτή διάκριση αποτελεί γεγονός υψίστης τιμής και βαρύτητας καθώς επισημοποιείται η αναγνώριση του από ανώτερο πολιτειακό φορέα. Δεν πρόκειται για μια τυπική εθιμική διαδικασία αλλά για την ουσιαστική αποδοχή ενός Συλλόγου που ξεπερνά τα 100 χρόνια πολιτιστικής και όχι μόνο ζωής.

Στην ξεχωριστή αυτή βραδιά ομιλητές ήταν :

- Ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Ιωάννης Κοτσάνης, ο οποίος αναφέρθηκε στο ιστορικό Ίδρυσης του Συλλόγου και στις δραστηριότητές του.

- Η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής κ. Αικατερίνη Ζωγράφου, η οποία αναφέρθηκε στην διαχρονική προσφορά του Συλλόγου και του περιοδικού που εκδίδει κάθε τρίμηνο ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

Χαιρετισμό και συγχαρητήρια στον Παγχαλκιδικό απεύθυναν : Ο Εκπρόσωπος του Παναγιωτάτου Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης κ.κ. Φιλόθεου, πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης π. Παντελεήμων Καραφουλίδης, ο Υφυπουργός κ. Κωνσταντίνος Γκιουλέκας, ο Υφυπουργός Ανάπτυξης κ. Σταύρος Καλαφάτης, ο πρώην Υφυπουργός Μακεδονίας- Θράκης κ. Θεόδωρος Καραόγλου και ο Δήμαρχος Αριστοτέλη κ. Στυλιανός Βαλιάνος.

Επίκεντρο όλων των ομιλητών ήταν το σημαντικό έργο που επιτελείται στους κόλπους του Π.Σ. αποδεικνύοντας την καθολική του αναγνώριση. Μέσα από την περιδιάβαση των ομιλιών τους ανέδειξαν πτυχές σημαντικές του Συλλόγου.

Συγχαρητήριες επιστολές, οι οποίες αναγνώστηκαν, έστειλαν: ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεόκλητος, οι Βουλευτές Χαλκιδικής κ. Απόστολος Πάνας και κα Κυριακή Μάλαμα, αλλά και ο πρόεδρος της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και της ΙΛΕΧ, πρώην Βουλευτής κ. Βασίλειος Πάππας.

Στο τέλος της εκδήλωσης η Χορωδία του Παγχαλκιδικού απέδωσε με εξαιρετική επιτυχία τέσσερα τραγούδια, υπό την διεύθυνση του κ. Στέφανου Κωφίδη.

Ακολούθησε κέρασμα στους παρευρισκομένους, προσφορά του Πρακτορείου Ταξιδιών MENTOR TRAVEL, με την συνοδεία σαξοφώνου.

Τον συντονισμό της εκδήλωσης, η οποία ήταν άριστα οργανωμένη είχε η Αντιπρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοκόνη Ζαμπόκα, στην διάρκεια της οποίας προβάλλονταν φωτογραφίες από εκδηλώσεις του Συλλόγου, την επιμέλεια των οποίων είχε ο Γενικός Γραμματέας κ. Αστέριος Λυρτζής.

Η αθρόα συμμετοχή του κόσμου και η παρουσία πολλών φορέων της Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής, πιστοποίησε την ιδιαίτερη σημασία αυτής της εκδήλωσης. Η άρτια οργάνωση, ο εξαιρετικός συντονισμός των διαδοχικών ομιλητών καθώς και η άσογη εκτέλεση των τραγουδιών της χορωδίας του Π. Σ. επιβεβαίωσαν την ετοιμότητα του Συλλόγου για ανάλογες και απαιτητικές εκδηλώσεις.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού ευχαριστεί θερμά τον Υφυπουργό Εσωτερικών τομέας Μακεδονίας –Θράκης κ. Κωνσταντίνο Γκιούλεκα για την σημαντική και επαινετή πρωτοβουλία του, να τιμήσει τον Σύλλογο. Ευχαριστεί επίσης όλους τους συντελεστές της εκδήλωσης.

Παρακάτω παρατίθενται οι χαιρετισμοί, οι επιστολές και οι ομιλίες.

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

- Του Υφυπουργού Εσωτερικών, Τομέας Μακεδονίας και Θράκης, κ. Κωνσταντίνου Γκιουλέκα

Αξιότιμε Πρόεδρε,

Αξιότιμα Μέλη του ΔΣ

Αξιότιμα Μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου,

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος «Ο Αριστοτέλης» έχει καταξιωθεί ως ένας ζωντανός και δραστήριος φορέας, που με συνέπεια, γνώση και αγάπη για τον τόπο υπηρετεί την Ιστορία, την Παράδοση και τον Πολιτισμό της Χαλκιδικής, της Μακεδονίας και ευρύτερα της Πατρίδας μας.

Η δράση και το έργο των μελών του συμβάλλουν ουσιαστικά στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης, στην ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και στη μεταλαμπάδευση διαχρονικών αξιών στις νεότερες γενιές.

Η τιμητική αυτή διάκριση για τον Σύλλογό, την οποία είχα τη χαρά να απονείμω προσωπικά στον Πρόεδρο σας,

έρχεται ως επιστέγασμα της συλλογικής σας προσπάθειας και του υψηλού αισθήματος ευθύνης με το οποίο υπηρετείτε τον πολιτισμό και την τοπική μας ταυτότητα και ως ελάχιστη ένδειξη αναγνώρισης του σπουδαίου έργου και της πολύχρονης προσφοράς σας. Παράλληλα, εκφράζει τον σεβασμό και την εκτίμηση της Πολιτείας προς τους συλλόγους που, με το έργο τους, ενισχύουν την κοινωνική συνοχή και την εθνική αυτογνωσία.

Σας συγχαίρω θερμά για τη διαδρομή και τη συνεχή σας προσφορά και σας εύχομαι να συνεχίσετε με το ίδιο πάθος, ζήλο και δημιουργικότητα το αξιόλογο έργο σας προς όφελος του τόπου και της Πατρίδας μας.

- Του Υφυπουργού Ανάπτυξης κ. Σταύρου Καλαφάτη

Κύριε πρόεδρε, κυρίες και κύριοι,

Είναι τιμή και χαρά μου να βρίσκομαι, απόψε, στην εκδήλωσή σας. Στην εκδήλωση ενός υπεραιωνόβιου συλλόγου – ίσως του αρχαιότερου και μακροβιότερου πολιτιστικού σωματείου. Από τις αρχές της πρώτης δεκαετίας του προπερασμένου αιώνα όταν και ιδρύθηκε ο Σύλλογός σας, με κύριο τον εθνικό σκοπό της απελευθέρωσης των ιερών χωμάτων της Μακεδονίας και την ενσωμάτωσή τους στην Ελλάδα, ως σήμερα που έχουμε συμπληρώσει δύο δεκαετίες του 21ου αιώνα, δίνετε συνεχώς το παρόν και προσφέρετε στην ελληνική κοινωνία με κάθε τρόπο.

Από το άναμμα του Μακεδονικού Αγώνα με τον Μακεδονομάχο πρόεδρό σας γιατρό Γεώργιο Παπανικολάου, από τις προσπάθειες αλληλεγγύης στα δύσκολα χρόνια μετά την απελευθέρωση και στήριξης των νέων και κορασίδων της Χαλκιδικής, που κατέφθαναν στη Θεσσαλονίκη για βρουν δουλειά και να ζήσουν μια καλύτερη ζωή, ως σήμερα που η δράση του Συλλόγου σας βρίσκεται σε σημείο ακμής.

Με έκδηλη την αγάπη σας για την Χαλκιδική και την υπόλοιπη Μακεδονία, για τη χώρα μας, συνεχίζετε να διατηρείτε τους δεσμούς μεταξύ των Χαλκιδικιωτών και να ζωντανεύετε την παράδοση του τόπου σας.

Για τις προσπάθειές σας αξίζουν συγχαρητήρια. Και στις προσπάθειές σας αυτές βρίσκόμαστε δίπλα σας.

Σας ευχαριστώ

- Του Βουλευτή Θεσ/νίκης και πρώην Υπουργού κ. Θεόδωρου Καραόγλου

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, Αγαπητές φίλες και αγαπητοί φίλοι,

Ειλικρινά νιώθω βαθιά συγκίνηση και ιδιαίτερη χαρά που βρίσκομαι μαζί σας, στο ιστορικό κτίριο του Υπουργείου Μακεδονίας-Θράκης, το οποίο υπηρέτησα 4 χρόνια ως Υπουργός και συμμετέχω σε μια τόσο σημαντική και ξεχωριστή εκδήλωση αναγνώρισης της προσφοράς του Παγχαλκιδικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης. Έναν φάρο πολιτισμού ο οποίος, από το μακρινό 1903 έως και σήμερα, επί 122 ολόκληρα χρόνια, συνεχίζει αδιάκοπα να δίνει το παρών, να δρα, να δημιουργεί και να τιμά την πανέμορφη

Χαλκιδική. Η προσωπική μου σχέση με τη Χαλκιδική κάνει τη σημερινή στιγμή ακόμη πιο ουσιαστική. Βλέπετε, ο τόπος μου, το Ζαγκλιβέρι, αποτελεί το τελευταίο χωριό του νομού Θεσσαλονίκης πριν από τα Ζερβοχώρια, και μεγαλώνοντας δίπλα σε ανθρώπους της Χαλκιδικής, φίλους, συμμαθητές που μοιραστήκαμε το ίδιο θρανίο στο γυμνάσιο και το λύκειο, έμαθα από πρώτο χέρι το ήθος και την αρχοντιά που διακρίνει τους Χαλκιδικιώτες, όπως και την αγάπη που έχουν για τον τόπο τους. Με αυτή τη βιωματική σύνδεση ψυχής, καρδιάς και ζωής, θέλω να τονίσω με κάθε ειλικρίνεια ότι θα είμαι δίπλα σας, ενεργός συμπαράστατης και αρωγός σε κάθε βήμα, σε κάθε προσπάθεια, σε κάθε δράση που προάγει το καλό του τόπου σας, του τόπου μας. Συνεχίστε, όπως κάνετε αδιάλειπτα εδώ και 122 χρόνια, να υπηρετείτε τον πολιτισμό, να προβάλλετε και να αναδεικνύετε την πλούσια ιστορία και τον πολιτισμό της Χαλκιδικής. Συνεχίστε να κρατάτε ζωντανά τα ήθη και τα έθιμα, να καλλιεργείτε τη συλλογική μνήμη, να προστατεύετε την παράδοση και να διαφυλάσσετε όσα καθορίζουν την ταυτότητά σας. Μέσα από την πολυετή πορεία του Συλλόγου αποδεικνύετε καθημερινά ότι ο πολιτισμός ζει μέσα από ανθρώπους με όραμα, με αφοσίωση και με βαθιά αγάπη για τον τόπο τους. Και αυτό ακριβώς είστε: οι ζωντανοί φορείς της συνέχειας, της ιστορίας και της ψυχής της Χαλκιδικής.

Σας εύχομαι ολόψυχα να συνεχίσετε με την ίδια δύναμη, το ίδιο πάθος και το ίδιο όραμα το έργο που κάνετε και την αποστολή που επιτελείτε. Και θέλω να δηλώσω απερίφραστα ότι θα είμαι αδιάλειπτος συνεργάτης και συμπαράστατης στην πορεία σας αυτή. Γιατί μόνο μαζί μπορούμε να τιμήσουμε το παρελθόν, να στηρίξουμε το παρόν και να χτίσουμε ένα ακόμη καλύτερο μέλλον για τον τόπο μας.

Σας ευχαριστώ από καρδιάς.

- Του Δημάρχου Δήμου Αριστοτέλη κ. Στυλιανού Βαλιάνου

Μια έκφανση της κοινής μας συνείδησης. Μια διαχρονική φωνή ομόψυχη, που ξεπερνά τους στενούς τοπικισμούς και παραμένει ένα σημείο αναφοράς που θυμίζει σε όλους μας ότι, ως Χαλκιδικιώτες, έχουμε κοινές κληρονομίες και κοινά όνειρα να οικοδομήσουμε και να κληροδοτήσουμε στις επόμενες γενιές.

Κάπως έτσι είναι στο νου μου -και είμαι σίγουρος στην ψυχή όλων μας ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος «ο Αριστοτέλης».

Για να μεγαλουργήσει ένας τέτοιος οργανισμός χρειάζεται να συμπέσουν δύο πράγματα, η πίστη σε κοινούς τόπους της ιστορίας μας και οι ικανοί άνθρωποι να τους υπηρετήσουν.

Οι ικανοί αυτοί άνθρωποι διαμόρφωσαν την ταυτότητα του συλλόγου αυτού και πλέον ο σύλλογος με την εμπέλεια που απέκτησε πέτυχε να διαμορφώνει τη συνείδηση των μελών του.

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος είναι ένας Φάρος που εκπέμπει παντού το φως της ιδιαίτερης πατρίδας, για εκείνους που αναζητούν το δρόμο τους πέρα από τη Χαλκιδική, αλλού στην Ελλάδα, αλλού στην υφήλιο...

Σημείο αναφοράς για την κοινή ταυτότητα όσων ζουν μακριά και όσων μένουμε στη Χαλκιδική.

Ο Σύλλογος μας είναι ένας ακόμα λόγος να δηλώνουμε υπερήφανοι που είμαστε Χαλκιδικιώτες.

Ο Σύλλογος μας βραβεύτηκε το Σάββατο, 10 Οκτωβρίου 2025, από τον Υφυπουργό Εσωτερικών-Τομέας Μακεδονίας Θράκης, κ. Κώστα Γκιουλέκα και είχαμε την χαρά να είμαστε όλοι εκεί, τη στιγμή της αναγνώρισης της μακράς ιστορίας του αλλά και της προσφοράς των ανθρώπων που τάχθηκαν να τον υπηρετούν!

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ - ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

- Του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου κ.κ. Θεόκλητου

Πολυφίλητέ μοι κ. Πρόεδρε, χαίρετε έν Κυρίω πάντοτε.

Διά του παρόντος Αρχιερατικού Ήμῶν Γράμματος άπευθύνω πρωτίστως θερμάς εύχαριστίας διά τήν εύγενή καί λίαν τιμητικήν πρόσκλησιν, τήν όποίαν καί μοι άπεστείλατε, όπως παρευρεθώ εἰς τήν τελετήν βραβεύσεως του ύμετέρου Συλλόγου παρά του Έξοχωτάτου Υπουργού Μακεδονίας-Θράκης κ. Κωνσταντίνου Γκιουλέκα τῇ 10ῃ Οκτωβρίου τ.ξ., έκπροσωπούντος τήν Έλληνικήν Πολιτείαν, ως τεκμήριον άναγνώρισεως τῆς προσφοράς του Παγχαλκιδικου Συλλόγου.

Ο Σύλλογος, τόν οἶακα του όποιου χειρίζεσθε στερρώς, επιδεικνύει ἔτη πολλά πλούσιον πνευματικόν καί κοινωνικόν ἔργον, υπερβαῖνον μέν τά όρια τῆς Χαλκιδικῆς, φωτίζον δέ τήν ιστορικήν πορείαν του Γένους καί τήν Παράδοσιν του Λαου μας. Κορωνίς του πολυσχιδοῦς τούτου ἔργου συνιστᾷ ἡ περιοδική έκδοσις του «Παγχαλκιδικου Λόγου», ό όποιος φιλοξενεῖ επιστημονικάς, λαογραφικάς Μελέτας καί Χρονικά τῆς ἡγαπημένης μας Χαλκιδικῆς, ἅτινα διαφυλάττουν τήν Παράδοσιν καί τήν ζώσαν μνήμην του Τόπου, άποτελοῦν δέ Δέλτον καί καταγραφὴν εύκρινῇ καί τιμίαν τῆς ιστορικῆς πορείας αὐτου.

Δυστυχώς, άνειλημμένα ύποχρεώσεις καθιστοῦν άδύνατον τήν παρουσίαν τῆς ἐλαχιστότητός μου εἰς τήν εἰρημένην αὐτήν τιμητικήν έκδήλωσιν του Συλλόγου Σας, καθ' ότι από 7ης Οκτωβρίου τ.ξ. καί επί πενθήμερον θέλει συγκληθῇ ἡ Ιερά Σύνοδος τῆς Ιεραρχίας τῆς Εκκλησίας τῆς Ελλάδος έν Αθήναις, εἰς τήν όποίαν, ως άντιλαμβάνεσθε καλώς, ἔχω ποιμαντικόν χρέος νά συμμετάσχω.

Κύριε Πρόεδρε, δεχθῆτε τās συγχαρητηρίους μου εύχάς διά τήν βράβευσιν του Συλλόγου Σας, βέβαιος ὦν διά τήν άμέριστον συμπάραστασιν τῆς Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγίου Όρους καί Αρδαμερίου εἰς τό ἔργον τό όποιον άπόνως καί ύπευθύνως επιτελεῖτε. Επί

τῇ εύκαιρίᾳ ταύτῃ έκφράζω τήν εύγνωμοσύνην πρός τόν Φιλόχριστον Σύλλογόν σας, καθ' ότι ἔχει άποβῆ, καί τουτο παγκοίνως καθομολογεῖται, “βοῶσα καί δρώσα συνείδησις” καί “κοινός νοῦς” τῆς άρχοντικῆς καί ἐρασμίας Χαλκιδικῆς μας!

- Του Προέδρου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών και της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής, π. Βουλευτή κ. Βασιλείου Πάππα

Αγαπητέ Πρόεδρε,

Ευχαριστώ θερμά για την πρόσκλησή σας να παρευρεθώ στην αποψινή σας εκδήλωση. Όμως, λόγω καθαρής χρονικής σύμπτωσης, αδυνατώ να παραστώ, καθώς την ίδια ώρα πραγματοποιείται εκδήλωση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, στην οποία, όπως γνωρίζεται, έχω την τιμή να προεδρεύω και να συμμετέχω ενεργά.

Ωστόσο, με την ιδιότητα του Προέδρου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, αλλά και ως επί σειρά ετών Πρόεδρου της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής – Βραβευθείσας από την Ακαδημία Αθηνών για το επιστημονικό της έργο- καθώς και ως πρ. βουλευτής Χαλκιδικής και, βεβαίως ως μέλος του Συλλόγου σας, επιτρέψτε μου να εκφράσω τα ειλικρινή μου συγχαρητήρια προς την Διοίκηση του Συλλόγου, προς εσάς προσωπικά και, μέσω υμών, προς όλες τις διαχρονικές διοικήσεις του φορέα σας για την πλούσια κοινωνική και πολιτιστική προσφορά σας. Η συνεργασία μας συνεχίζεται άψογα, έχοντας όλοι οι Χαλκιδικιώτες ένα κοινό στόχο: να διατηρήσουμε αναλλοίωτη την πνευματική και πολιτιστική κληρονομιά της Πατρίδας του Πανεπιστήμιου όλων των εποχών, του Σταγειρίτη φιλοσόφου Αριστοτέλη, και της Αγιώνυμης Πολιτείας του Άθω.

Η αποψινή σας βράβευση αποτελεί απτή επιβράβευση της άοκνης και πολύτιμης προσπάθειας που καταβάλλετε. Σας εύχομαι κάθε επιτυχία στη συνέχιση του έργου σας και παραμένω στη διάθεσή σας για κάθε μελλοντική συνεργασία.

Καλή δύναμη στο έργο σας. Στεκόμαστε δίπλα σας.

- Του Βουλευτή Χαλκιδικής κ. Αποστόλου Πάνα

Αξιότιμε Πρόεδρε, Αξιότιμα Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, Κυρίες και Κύριοι,

Με ιδιαίτερη χαρά και ειλικρινή εκτίμηση, χαιρετίζω τη σημερινή εκδήλωση, αφιερωμένη στην πολύχρονη και σπουδαία διαδρομή του Παγχαλκιδικου Συλλόγου, με τίτλο «Παγχαλκιδικός... Ένας Σύλλογος, μία Ιστορία (1903–2025 και συνεχίζουμε)».

Η συμπλήρωση περισσότερων από εκατόν είκοσι χρόνων συνεχούς δράσης αποτελεί όχι μόνο λόγο υπερφάνειας, αλλά και ζωντανή απόδειξη της διαχρονικής δύναμης της συλλογικής προσπάθειας, της αγάπης για τον τόπο και της πίστης στις αξίες του πολιτισμού.

Ο Παγχαλκιδικός στάθηκε πάντοτε φάρος διατήρησης της παράδοσης, καταγραφής της ιστορικής μνήμης και ανάδειξης του πολιτιστικού πλούτου της Χαλκιδι-

κής και ολόκληρης της Μακεδονίας.

Σε μια εποχή που οι κοινωνίες μας χρειάζονται σταθερές αναφορές και έμπνευση, ο Παγχαλκιδικός συνεχίζει να δείχνει, ότι η Ιστορία δεν είναι κάτι που ανήκει στο παρελθόν, αλλά κάτι που δημιουργείται καθημερινά, μέσα από τη δράση και το όραμα των ανθρώπων της.

Σας συγχαίρω θερμά για την πορεία, το έργο και τη συμβολή σας στην ανάδειξη της Χαλκιδικής, της Μακεδονίας και της πατρίδας μας. Εύχομαι να συνεχίσετε με την ίδια πίστη, αγάπη και αφοσίωση την αποστολή σας και στην προσπάθεια αυτή θα είμαι από την πλευρά του θεσμικού μου ρόλου δίπλα σας.

- Της Βουλευτή Χαλκιδικής και Κυριακής Μάλαμα

Αξιότιμοι κυρίες, αξιότιμοι κύριοι, αγαπητά μέλη του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, αγαπητοί Χαλκιδικιώτισσες, αγαπητοί Χαλκιδικιώτες.

Θα ήθελα καταρχάς να εξάρω το έργο του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, ενός από τους ιστορικότερους συλλόγους της Βόρειας Ελλάδας. Δυστυχώς σήμερα, λόγω ανελαστικών κοινοβουλευτικών υποχρεώσεων δεν μπόρεσα να εί-

μαι μαζί σας, όπως είμαι και θα είμαι πάντα κοντά σας, στο έργο που επιτελείτε για την διατήρηση και μεταλαμπάδευση της πολιτιστικής κληρονομιάς του υπέροχου τόπου μας, της Χαλκιδικής.

Η συνεισφορά του Παγχαλκιδικού Συλλόγου στην συλλογική μνήμη και στα κοινά της Χαλκιδικής είναι ανεκτίμητη. Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος είναι ένας θεματοφύλακας της πνευματικής κληρονομιάς μας, ένας πυλώνας της συλλογικής μας ταυτότητας. Εύχομαι καλή επιτυχία στην σημερινή εκδήλωση.

Ο Πρόεδρος παραδίδει στον Υπουργό το αγαλματίδιο του Αριστοτέλη

ΟΜΙΛΙΕΣ ΣΤΗΝ ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΤΗΣ ΑΝΤΙΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΡΧΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ και ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΥ

Κυρίες και κύριοι,

Με ιδιαίτερη χαρά και συγκίνηση βρίσκομαι σήμερα ανάμεσά σας. Η αποψινή βραδιά είναι μια γιορτή τιμής, μια στιγμή αναγνώρισης για έναν Σύλλογο που για πάνω από έναν αιώνα κρατά άσβεστη τη φλόγα της μνήμης και της ταυτότητάς μας.

Η αποψινή εκδήλωση είναι ξεχωριστή, καθώς δεν περιορίζεται απλώς σε μια τυπική βράβευση. Είναι μια ευκαιρία να σταθούμε με σεβασμό μπροστά στο έργο ανθρώπων που αφιέρωσαν τη ζωή και το μεράκι τους στη Χαλκιδική.

Ο Σύλλογος «Ο Αριστοτέλης»

Ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος Θεσσαλονίκης, με ρίζες που φτάνουν στο 1903, αποτελεί εδώ και πάνω από έναν αιώνα τον θεματοφύλακα της παράδοσης και της ιστορικής μνήμης της Χαλκιδικής. Για τους Χαλκιδικιώτες της Θεσσαλονίκης – αλλά και για όλους εμάς – ο Σύλλογος δεν ήταν ποτέ απλώς μια πολιτιστική στέγη. Ήταν και παραμένει η φωνή της Χαλκιδικής, ένας τόπος συνάντησης, δημιουργίας και υπερηφάνειας και ταυτόχρονα μια φωνή εκπροσώπησης και σύνδεσης των Χαλκιδικιών με τον τόπο καταγωγής τους.

Μέσα από εκδηλώσεις, ερευνητικές δράσεις, θεατρικές παραστάσεις, μουσικές και χορευτικές βραδιές, ο Σύλλογος υπήρξε σημείο αναφοράς για τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης αλλά και για την προβολή της Χαλκιδικής στο ευρύτερο κοινό της Μακεδονίας.

Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος»

Ανάμεσα στις πιο λαμπρές εκφάνσεις του έργου του Συλλόγου, ξεχωρίζει ο «Παγχαλκιδικός Λόγος», μια προσπάθεια που ξεπερνά τα στενά όρια μιας περιοδικής έκδοσης. Δεν είναι απλώς ένα περιοδικό. Είναι μια κιβωτός γνώσης, ιστορίας και πολιτισμού. Κάθε τεύχος αποτελεί μια ψηφίδα στο μωσαϊκό της Χαλκιδικής, καθώς φιλοξενεί:

- μελέτες για την ιστορία
- άρθρα για τα χωριά και τις κοινότητες
- αφιερώματα σε ανθρώπους που τίμησαν με το έργο τους τον τόπο,
- έρευνες λαογραφικού χαρακτήρα,
- αλλά και αναφορές σε σύγχρονα ζητήματα, που απασχολούν σήμερα τον τόπο μας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι οι σελίδες του περιοδικού έχουν αξιοποιηθεί από ιστορικούς, ερευνητές, φοιτητές και εκπαιδευτικούς. Γιατί περιέχουν πληροφορίες που αλλιώς θα χάνονταν, καταγεγραμμένες μαρτυρίες που δίνουν ζωντάνια σε ό,τι θα έμενε ανώνυμο και λησμονημένο. Για περισσότερα από τριάντα χρόνια, κάθε τεύχος που κυκλοφορεί είναι ένα κομμάτι ιστορίας. Καθώς βλέπουμε απόψε τα εξώφυλλα να προβάλλονται, αντιλαμβανόμαστε ότι έχουμε μπροστά μας όχι απλώς περιοδικά, αλλά έναν θησαυρό γνώσης και μνήμης.

Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος» έχει γίνει το επίσημο χρονικό της Χαλκιδικής. Στις σελίδες του βρίσκουμε την παράδοση, τις λαογραφικές ρίζες, τα τοπία, τις κοινότητες, αλλά και τα γεγονότα που σημάδεψαν τον τόπο μας. Εί-

ναι ένας καθρέφτης της ψυχής μας.

Η Επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική

Κορυφαία στιγμή αυτής της συμβολής είναι η ανάδειξη της Επανάστασης της Χαλκιδικής το 1821. Μια ιστορική σελίδα που για πολλά χρόνια έμενε στο περιθώριο της εθνικής αφήγησης. Κι όμως, οι Χαλκιδικιώτες με επικεφαλής τον Εμμανουήλ Παππά και τόσους άλλους ήρωες, ύψωσαν τη σημαία της λευτεριάς. Πλήρωσαν βαρύ τίμημα με καμένα χωριά και μαρτυρικές θυσίες, αλλά η φλόγα της εξέγερσης τους συνέβαλε στο ξέσπασμα της Επανάστασης σε όλο τον ελλαδικό χώρο.

Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος» πρωτεργάτης φωτίζει αυτό το κεφάλαιο, αναδεικνύει μάρτυρες και γεγονότα, και δίνει στις νεότερες γενιές το πολύτιμο μάθημα ότι η ελευθερία κατακτιέται με θυσίες.

Για την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, η ανάδειξη της Επανάστασης του 1821 είναι χρέος και καθήκον. Και βρίσκουμε στο περιοδικό έναν πολύτιμο σύμμαχο, γιατί υπηρετεί ακριβώς τον ίδιο σκοπό: να κρατήσει ζωντανή τη μνήμη και να εντάξει την ιστορία μας στη συλλογική συνείδηση.

Η λαογραφία και η άυλη πολιτιστική κληρονομιά

Εξίσου σημαντική είναι η συμβολή του περιοδικού στη διάσωση και την ανάδειξη της λαογραφίας και της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Χαλκιδικής. Η Χαλκιδική δεν είναι μόνο τα μνημεία της, τα τοπία της ή τα φυσικά της κάλλη. Είναι και η άυλη πολιτιστική της κληρονομιά:

- τα τραγούδια των γερόντων,
- οι χοροί που αναπαράγονται κάθε καλοκαίρι στα πανηγύρια,
- οι ιστορίες που λέγονται γύρω από το τραπέζι,
- οι ευχές και τα παραμύθια,
- οι παραδοσιακές γεύσεις που συνδέονται με γιορτές και θρησκευτικές τελετές.

Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος» λειτουργεί σαν ζωντανό αρχείο, συγκεντρώνει, καταγράφει, διασώζει. Και έτσι, ό,τι θα έσβηνε με το πέρασμα του χρόνου, μένει ως παρακαταθήκη για τις επόμενες γενιές. Έτσι, κάθε τεύχος γίνεται μια γέφυρα που ενώνει το χτες με το αύριο.

Στις σελίδες του μπορούμε να βρούμε στοιχεία για τα έθιμα του Δωδεκαημέρου, τις γιορτές του καλοκαιριού, τις παλιές τεχνικές στην υφαντική και την ξυλογλυπτική και το πλέξιμο του μελισσοκομικού κοφινιού, τις γεύσεις της τοπικής κουζίνας – όλα αυτά που συνθέτουν τη ζωντανή ψυχή του τόπου μας.

Ως Διοίκηση της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής θέτουμε ως στρατηγικό στόχο την ανάδειξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Σχεδιάζουμε δράσεις για την υποστήριξη της μουσικής μας παράδοσης, την προβολή των τοπικών μας προϊόντων μέσα από πολιτιστικά φεστιβάλ και τη συστηματική καταγραφή των εθίμων μας, ώστε να ενταχθούν σε διεθνείς καταλόγους προστασίας και προβολής.

Και ξέρουμε ότι σε αυτή την προσπάθεια και πορεία το περιοδικό του Συλλόγου, το έργο του «Παγχαλκιδικού Λόγου» δεν είναι απλώς πολύτιμο εργαλείο, αλλά αποτελεί για εμάς θεμέλιο και οδηγό, μια έτοιμη βάση γνώσης και τεκμηρίωσης.

Παράθυρο στο σήμερα και στο αύριο

Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος» δεν μένει όμως μόνο στο παρελθόν. Με ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρακολουθεί την τρέχουσα ζωή και τα ζητήματα που καθορίζουν το παρόν και το μέλλον της Χαλκιδικής. Στο τρέχων τεύχος, για παράδειγμα, φιλοξενεί αφιέρωμα στη μελισσοκομία και το μέλι της Χαλκιδικής. Το προϊόν αυτό, με μακραίωνη παράδοση, δεν είναι μόνο μια διατροφική αξία, είναι ταυτότητα του τόπου μας. Είναι συνδεδεμένο με το τοπίο, με τη φύση, με την εργασία και τον μόχθο των μελισσοκόμων μας, που διέδωσαν σε όλη την Ελλάδα τα μυστικά της τέχνης της μελισσοκομίας.

Η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής ήδη εργάζεται ώστε να κατοχυρωθεί η «Πευκοσουσουρά Χαλκιδικής» ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης. Γιατί πιστεύουμε ότι η ενίσχυση των τοπικών προϊόντων, σε συνδυασμό με την ιστορία και την παράδοση, μπορεί να δώσει στη Χαλκιδική ένα μοντέλο ανάπτυξης βιώσιμο και εξωστρεφές.

Το περιοδικό, με τέτοια αφιερώματα, συμβάλλει ώστε να αναδειχθούν οι δυνατότητες του τόπου μας και να φτάσουν τα μηνύματα αυτά σε ένα ευρύτερο κοινό.

Επίλογος

Αγαπητοί φίλοι,

Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος» δεν είναι έργο λίγων ανθρώπων• είναι αποτέλεσμα συλλογικής προσπάθειας. Αρθρογράφοι, ερευνητές, δάσκαλοι, καθηγητές, μέλη και φίλοι του Συλλόγου έχουν συμβάλει όλα αυτά τα χρόνια στη δημιουργία του. Τιμούμε τον μόχθο, την αφοσίωση και την αγάπη τόσων ανθρώπων που ένωσαν τις δυνάμεις τους για να κρατήσουν τη Χαλκιδική ζωντανή στις σελίδες του χρόνου. Κάθε κείμενο, κάθε μαρτυρία, κάθε φωτογραφία αποτελεί μια προσφορά στον τόπο. Και το αποτέλεσμα είναι ένα αρχείο ανεκτίμητης αξίας, που σήμερα μπορούμε να το παρουσιάζουμε με υπερηφάνεια, γνωρίζοντας ότι θα αποτελέσει πηγή αναφοράς και για τις επόμενες γενιές. Ο «Παγχαλκιδικός Λόγος» είναι η φωνή της ιστορίας μας, το αποτύπωμα των προγόνων μας, παρακαταθήκη της λαογραφίας μας, της άυλης κληρονομιάς μας, όλων εκείνων των στοιχείων που κάνουν τη Χαλκιδική μοναδική.

Η Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής στέκεται στο πλευρό σας με βαθύ σεβασμό και ευγνωμοσύνη, στηρίζοντας πρωτοβουλίες που κρατούν τη μνήμη ζωντανή. Και εύχομαι, από καρδιάς, το περιοδικό να συνεχίσει να εκδίδεται για πολλές ακόμη δεκαετίες, να φωτίζει το παρελθόν, να εμπνέει το παρόν και να καθοδηγεί το μέλλον μας.

Σας ευχαριστώ θερμά.

ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ κ. Ι. ΚΟΤΣΑΝΗ

Ζούμε απόψε μια ξεχωριστή βραδιά για τον Παγχαλκιδικό. Είναι η βραδιά, όπου με την βαρύνουσα και επαινετή φιλοξενία του Υπουργείου, ο Υπουργός κ. Κων/νος Γκιουλέκας θα του απονείμει τιμητική διάκριση. Ο πλέον γνωστός σε όλους Παγχαλκιδικός, με τα ήδη χιλιάδες ενεργά μέλη του και δοκιμασμένος στον χρόνο, υπηρετεί πιστά και με συνέπεια την Ιστορία, την παράδοση, τον Πολιτισμό της Χαλκιδικής, της Μακεδονίας και γενικά της πατρίδας μας. Σκοπός του είναι η ανάδειξη όλων των παραπάνω και η καλλιέργεια των μελών του με τις εκδηλώσεις που πραγματοποιεί.

Ο Τόπος μας, η Χαλκιδική, είναι ευλογημένος λόγω φύσης και Ιστορίας και όπως είναι γνωστό με δύο παγκόσμιες αποκλειστικότητες. Τον Αριστοτέλη και το Άγιον Όρος. Αυτή η ιδιαιτερότητα του παρέχει την αίσθηση ενός ξεχωριστού τόπου. Πιστεύοντας στην Ιστορία και τον Πολιτισμό, που είναι κάτι απολύτως ζωντανό, που μας δίνει την δυνατότητα να δούμε το παρόν μας μέσα από το παρελθόν μας, επενδύουμε στην πολύτιμη κληρονομιάς μας, συναισθανόμενοι τις ευθύνες της αποστολής και των υποχρεώσεών μας.

Εκφράζουμε την ευγνωμοσύνη μας στον Υφυπουργό Εσωτερικών –Τομέας Μακεδονίας Θράκης κ. Κων/νο Γκιουλέκα για το διαρκές ενδιαφέρον του, μετέχοντας γνήσια στον ίδιο τον πολιτισμό, αλλά και για την απόφασή του να τιμήσει τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο.

Ας αναφερθούμε όμως στο Ιστορικό της Ίδρυσης του Υπεραιωνόβιου Συλλόγου μας και σε συντομία στις δράσεις του.

Ο Παγχαλκιδικός γεννήθηκε το 1903, με το άναμμα του Μακεδονικού Αγώνα με διπλό σκοπό: Να βοηθήσει τον εθνικό εκείνον αγώνα, και ταυτόχρονα να προσφέρει στήριξη και αρωγή στους συμπατριώτες-Χαλκιδικιώτες, που ζούσαν στη Θεσσαλονίκη. Έδρα του, ήταν πάντοτε η Θεσσαλονίκη.

Ο εκ Πολυγύρου ιατρός ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ, ίδρυσε μία Οργάνωση-Σύλλογο με διπλό σκοπό: την υποστήριξη του Μακεδονικού Αγώνα, αλλά και την στήριξη των συμπατριωτών Χαλκιδικιωτών που ζούσαν στη Θεσσαλονίκη και ένιωθαν όλοι την ανάγκη για αλληλεγγύη, συναδέλφωση, προστασία. Μεγάλες ήταν οι πρωτογενείς ανάγκες και κυρίως ανάγκες επιβίωσης των προγόνων μας. Χρειάζονταν ψωμί, δουλειά, σχολεία με δασκάλους, ανθρώπους να τους καθοδηγούν και να τους στηρίζουν.

Τότε ακριβώς ο Παγχαλκιδικός λειτουργώντας ορθολογικά αλλά και ανθρωπικά και πατριωτικά, παράλληλα με την εθνική του αποστολή δηλ. την υποστήριξη του Μακεδονικού Αγώνα, έστρεψε και προς τα εκεί τη φροντίδα του.

Με τη λήξη του Μακεδονικού Αγώνα (1908), η Χαλκιδικιώτη αυτή οργάνωση, ονομάστηκε επίσημα πλέον

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ», μορφοποιήθηκε κανονικά σε σωματείο, και συνέταξε το πρώτο επίσημο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ (καταστατικό θα λέγαμε σήμερα). Πρώτος πρόεδρος εξελέγη ο ιδρυτής Γεώργιος Παπανικολάου από τον Πολύγυρο.

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

Για τη δράση του Συνδέσμου, αμέσως μετά την νόμιμη εμφάνισή του, αντλούμε πληροφορίες: - Από τις εφημερίδες της Θεσσαλονίκης κυρίως, - Από τη λογοδοσία που παρουσίασε ο πρόεδρος Γ. Παπανικολάου στη Γεν. Συνέλευση των μελών της 7ης Φεβρουαρίου 1910, και δημοσιεύτηκε στο πρώτο τεύχος του Παγχαλκιδικού Λόγου το 2009. Αποτελεί ντοκουμέντο μεγάλης σημασίας, γιατί αναδεικνύει της ανθρωπιστικές αξίες και τα εθνικά ιδανικά, που, από τα πρώτα βήματά του, διακονούσε ο Παγχαλκιδικός Σύνδεσμος.

Ο Παγχαλκιδικός Σύνδεσμος έλαβε τον επίσημο ιδρυτικό τύπο τον Φεβρουάριο του 1909.

Με την ένδυση του μανδύα της νομιμότητας το 1909, παρατηρούμε, ότι η δράση του Συνδέσμου σε ένα χρόνο (Φεβρ.-1909 Φεβρ. 1910), είναι πολυσχιδής, και μπορούμε να πούμε αξιοθαύμαστη, σ' όλους τους τομείς:

- Φρόντισε να επανδρώσει με δασκάλους φτωχές Κοινότητες της Χαλκιδικής.

- Έδωσε υποτροφίες σε απόρους μαθητές να σπουδάσουν στη Θεσ/νίκη: Τύπωσε φυλλάδια με «Συνοπτικές οδηγίες περί Γεωργίας και Κτηνοτροφίας και των συναφών αυταίς κλάδων» και τα διένειμε δωρεάν στις Κοινότητες της Χαλκιδικής.

- Διέθεσε σε αναξιοπαθούντες συμπατριώτες χρήματα. Ενίσχυσε το σχολικό Ταμείο «Της μικράς και απόρου Κοινότητος Καραμπουρνού» Προέβη στην ίδρυση του «Πρακτορείου των υπηρετιών» στη Θεσσαλονίκη, για να προστατεύσει τα κορίτσια που κατά εκατοντάδες έρχονταν από τη Χαλκιδική στην πόλη (υπολογίζονται σε 2.000), για να δουλέψουν ως υπηρέτριες σε σπίτια Ελλήνων, Εβραίων και Οθωμανών και νεαρά και απροστάτευτα όπως ήτανε, έπεφταν θύματα εκμεταλλεύσεων. -Στις 7 Φεβρουαρίου του 1910, έγινε η πρώτη «Γενική των Μελών Συνεδρίαση».

Η ΔΡΑΣΗ ΚΑΙ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ

Στα χρόνια που ακολούθησαν και μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1930, την δράση του Συνδέσμου την πληροφορούμεθα κυρίως από τον ημερήσιο τύπο. Παρά ταύτα, σε μερικές περιόδους, παρατηρούμε, ότι ο Παγχαλκιδικός εμφανίζεται δραστήριος και κάνει αισθητή την παρουσία του. Αυτή αφορά: συνεργασία με τις τοπικές αρχές για την προώθηση των θεμάτων που απασχολούσαν τη Χαλκιδική, ενίσχυση βιβλιοθηκών φτωχών Σχολείων, ενέργειες για την επάνδρωση των δημοσίων υπηρεσιών με επαρκές προσωπικό, παραστάσεις και δημοσιεύσεις για το διορισμό δασκάλων σε όλα τα Σχολεία, σε διοργάνωση πολιτιστικών και εθνικών εκδηλώσεων, σε

στήριξη αναξιοπαθούντων κλπ. Χαρακτηριστική είναι η δράση που ανέπτυξε κατά την περίοδο των σεισμών της Χαλκιδικής (Ιερισσός, Αγ. Όρος, Γομάτι κλπ.).

Η ΕΠΑΝΙΔΡΥΣΗ ΤΟ 1952 ΚΑΙ Η ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΗΣ ΚΑΡΠΟΦΟΡΟΥ ΠΟΡΕΙΑΣ

Το 1952 με πρωτοβουλία του ιστοριοδίφη και εξέχοντος μέλους της κοινωνίας της Χαλκιδικής αείμνηστου δικηγόρου και βουλευτή Στέφανου Κότσιανου εκ Πολυγύρου, ο Παγχαλκιδικός επανιδρύθηκε. Από Σύνδεσμος μετονομάστηκε σε Σύλλογο, απέκτησε νέο Καταστατικό με ευρύτερους σκοπούς από εκείνους του 1909 και ξανάρχισε τη δράση του. Με προέδρους ικανούς συμπατριώτες: γιατρούς δικηγόρους, εκπαιδευτικούς, επιχειρηματίες, εμπόρους, οικονομολόγους, και με διαλεχτά μέλη στα Δ.Σ. πορεύθηκε ανοδικά για να φθάσει στη σημερινή ανάπτυξή του.

Υπήρξε και περίοδος ορισμένων χρόνων που ο σύλλογος είχε ατονήσει από δραστηριότητες, κάτι που είναι φυσικό.

Πέραν της περιστής ζωτάνιας και των ποικίλων δράσεων, που είναι γνωστές από τη δημοσίευση των ετήσιων πεπραγμένων, τα τελευταία 30 χρόνια, έχει κατασκευάσει και ΜΕΓΑΛΑ ΕΡΓΑ, τα οποία έχουν αναδείξει την ιστορία και τον πολιτισμό της Χαλκιδικής.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Τέσσερα από τα μεγάλα έργα που κατασκεύασε με πρωτοβουλία και δαπάνες του ο Παγχαλκιδικός τα τελευταία χρόνια, έχουν την υπογραφή του αείμνηστου προέδρου Βρασίδα Κυργιαφίνη και των μελών των Δ.Σ. που τον περιστοιχίζαν, στη 15ετία(1993- 2008) οι οποίοι είχαν την ευθύνη της διοίκησης του Συλλόγου:

1. Το μνημείο του ανδριάντα του Καπετάν Χάψα και της αναπαράστασης της φονικής μάχης των Βασιλικών του Ιουνίου του 1821, κάτω από την Ι.Μ. της Αγίας Αναστασίας, Εγκαινιάστηκε το 1997. Κόστισε 40.000.000.-δραχμές. Δυστυχώς η χάλκινη αναπαράσταση της μάχης εκλάπη το 2019 και δεν έχει αποκατασταθεί ακόμη, παρά τις προσπάθειες του Συλλόγου μας. Θα συνεχίσουμε τις προσπάθειες.

2. Η προτομή του Καπετάν Χάψα, που τοποθετήθηκε στην ανατολική είσοδο της Θεσσαλονίκης, στην πλατεία έναντι του Ι. Ναού των Τριών Ιεραρχών (τέρμα Βούλγαρη), η οποία με απόφαση του Δημ. Συμβουλίου του Δήμου Θεσσαλονίκης ονομάστηκε Πλατεία Καπετάν Χάψα. Εγκαινιάστηκε το έτος 2004. Κόστος 25.000 ευρώ.

3. Η ιδιόκτητη αίθουσα στη Θεσσαλονίκη, εμβαδού 150 τ.μ. στην οδό Μαντώ Μαυρογένους 23 (περιοχή Ν. Ελβετίας). Εκεί ο Σύλλογος μας βρήκε επί τέλους μόνιμη στέγη, ύστερα από 100 έτη «πλάνητος βίου». Εγκαινιάστηκε το 2003.-

4. Ο ανδριάντας του Αριστοτέλη ύψους 5,30 μ., προσφορά του Παγχαλκιδικού προς το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Στήθηκε στον αύλειο χώρο του ΑΠΘ και αποτελεί σέμνωμα και καμάρι του Ιδρύματος

αλλά και ολόκληρης της πόλης μας της Θεσσαλονίκης. Τα αποκαλυπτήρια έγιναν το 2010 με πρόεδρο τον κ. Καρτσιώτη, επίτιμο σήμερα πρόεδρο του συλλόγου. Κόστος 130.000.- Ευρώ.

Εκατοντάδες χιλιάδες ευρώ διατέθηκαν για τα μεγάλα αυτά έργα. Εδώ πρέπει να τονισθεί ότι η εκτέλεση τους δεν θα ήταν δυνατή αν δεν υπήρχαν συμπατριώτες μας Χαλκιδικιώτες που διέθεσαν ως χορηγοί άλλοι μικρότερα, άλλοι μεγαλύτερα και άλλοι πολύ μεγάλα ποσά, που μαζί με τον οβολό των υπολοίπων συνέβαλαν στην υλοποίηση τους.

Οι μεγάλοι Ευεργέτες και χορηγοί αναφέρονται σε ειδική πλάκα στα γραφεία του Συλλόγου

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ: Τέκνο του επίτιμου προέδρου Μιχαήλ Καρτσιώτη

Πολύ μεγάλη προσφορά επίσης προς τα μέλη, τους φίλους και γενικά στην κοινωνία της Χαλκιδικής, αποτελεί η έκδοση, με χορηγίες και πάλι των συμπατριωτών και άλλων φορέων, σε τριμηνιαία βάση, του περιοδικού ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ. Έγκυρο, ευπρεπές, με ενδιαφέρουσα ύλη, άρθρα, πληροφορίες και ανακοινώσεις, εκδίδεται ανά τρίμηνο σε 1.500 αντίτυπα. Διανέμεται ΔΩΡΕΑΝ σε όλα τα μέλη του Συλλόγου, σε όλα τα σχολεία όλων των βαθμίδων της Χαλκιδικής, σε όλες τις Αρχές, σε όλους τους Συλλόγους και σε βιβλιοθήκες ανά την Ελλάδα. Στον Παγχαλκιδικό Λόγο καταχωρείται πλέον η δράση και η ιστορία του Συλλόγου και της Χαλκιδικής και αποτελεί την ταυτότητά του. Μέχρι στιγμής έχουν κυκλοφορήσει 64 τεύχη. Το πρώτο τεύχος εκδόθηκε το 2009.

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε την σημαντική προσφορά των σπουδαίων αρθρογράφων του Π.Λ. οι περισσότεροι Χαλκιδικιώτες αλλά και των χορηγών που χωρίς αυτούς θα ήταν δύσκολη η κυκλοφορία

Το **Τετράδιο-Λεύκωμα**, για την Επανάσταση της Χαλκιδικής το 1821. Εκδόθηκε το 2021

Ως μια κορυφαία δράση του Παγχαλκιδικού αναφέρεται και η έκδοση σε 15.000 αντίτυπα, με χορηγία της Περιφερειακής Ενότητας της Χαλκιδικής, και η διανομή, ύστερα από άδεια του Υπουργείου Παιδείας, σε όλους τους μαθητές όλων των Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Χαλκιδικής, ΤΕΤΡΑΔΙΟΥ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ, με 38 έγχρωμες σελίδες, που αναφέρεται με κείμενα, ποιήματα, φωτογραφίες μνημείων και τοπικών ηρώων, στην άγνωστη Επανάσταση του 1821 στη Χαλκιδική. Όλα αποτελούν ΑΦΙΕΡΩΜΑ στη Επανάσταση της Χαλκιδικής του 1821, ως συμμετοχή στον εορτασμό της επετείου των 200 χρόνων από την έναρξη του μεγάλου εκείνου αγώνα. Σκοπός: να γνωρίσουν τα παιδιά μας τη συμβολή της ιδιαίτερης πατρίδας τους, στον ξεσηκωμό του γένους το 1821, που και μεγάλη είναι και ηρωική, τουλάχιστο όσο και η ιστορία των άλλων τόπων της νότιας Ελλάδας, μια που τα σχολικά βιβλία δεν την περιλαμβάνουν στη ύλη τους, καθώς πρέπει.

Η ΑΛΛΗ ΟΨΗ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ

Σήμερα 123 χρόνια από την ίδρυσή του ο Παγχαλκιδικός βρίσκεται σε πλήρη ανάπτυξη και δράση. Έχει διοργανώσει τα τελευταία 30 τουλάχιστον χρόνια πλήθος εκδηλώσεων που δικαιώνουν, νομίζουμε, την ύπαρξή του και τον κατατάσσουν σε υψηλή βαθμίδα προσφοράς προς τον συνάνθρωπο και τη Χαλκιδική, όπως: Ομιλίες, παρουσιάσεις βιβλίων, Ημερίδες Υγείας, μαθητικούς διαγωνισμούς, συναυλίες, συναντήσεις χορωδιών, εκθέσεις έργων των τμημάτων του. Έχει 3 χορευτικά τμήματα παραδοσιακών και πολυμελή μεικτή χορωδία, με πληθώρα εμφανίσεων στην Χαλκιδική, σε άλλους τόπους και στο εξωτερικό.

Επίσης καινούργια βιβλιοθήκη. Οργανώνει επισκέψεις σε ιστορικούς και αρχαιολογικούς χώρους, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Οργανώνει εθνικούς εορτασμούς και στέψεις μνημείων. Συμμετέχει σε θρησκευτικές και εθνικές εορτές. Επίσης ένα πλήθος εκδρομών οργανώνεται όλο το χρόνο στην Χαλκιδική, την υπόλοιπη Ελλάδα και το εξωτερικό. Οι εκδρομές είναι επένδυση ζωής. Και στον τομέα αυτό ο Σύλλογος τα πηγαίνει περίφημα. Περίπου 300 μέλη ταξιδεύουν κάθε χρόνο, εντός η εκτός Ελλάδας.

Αναφέρουμε επίσης την πολύ καλή συνεργασία των τελευταίων χρόνων με τις 2 Μητροπόλεις της Χαλκιδικής, αλλά και με τους Μητροπολίτες Ξάνθης και Ιωαννίνων που κατάγονται από την Χαλκιδική.. Την συνεχή συνεργασία με την Περιφερειακή Ενότητα Χαλκιδικής, τους Δήμους του Νομού μας και του Δήμου Θέρμης η οποία θα συνεχιστεί. Επίσης την ξεχωριστή συνεργασία που έχουμε με τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην προσπάθεια να γίνει γνωστή η Επανάσταση του 1821 στην Χαλκιδική.

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Πέρα από αυτές τις δράσεις, ο ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ διατήρησε πάντοτε και διατηρεί μέχρι σήμερα σε ικανοποιητικό επίπεδο την αλληλεγγύη προς τους αδύναμους, ανήμπορους και πάσχοντες συνανθρώπους, συμπαραστέκεται σε κοινωνικές δομές (ορφανοτροφεία, γηροκομεία, φυλακές), και σε περιπτώσεις πολέμων και φυσικών καταστροφών δηλώνει παρών και συμπαραστέκεται τους παθόντες με συλλογή και αποστολή βοήθειας (χρήματα, φάρμακα, είδη πρώτης ανάγκης κλπ.).

ΞΕΧΩΡΙΣΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΔΥΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ

Ο αείμνηστος Βρασίδης Κυργιαφίνης, πρόεδρος για 15 ολόκληρα χρόνια (1993 - 2008) ήταν ο αναμορφωτής του Συλλόγου μας.

Ο Βρασίδης παρέλαβε το 1993 τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο σε πλήρη απραξία και τον ανάστησε. Αμέσως άρχισε τη δράση. Πολλοί πίστεψαν στις αγνές προθέσεις του, είδαν το μεράκι του, στρατεύθηκαν ως μέλη και συνεργάτες και το αποτέλεσμα δεν άργησε να φανεί. Ο Παγχαλκιδικός από σωματείο σφραγίδα, έγινε ονομαστός, απέκτησε κύρος, αναγνώριση, καταξίωση. Πάνω

από πεντακόσιες εκδηλώσεις μετριούνται στη 15ετία του. Εκδρομές, εθνικοί εορτασμοί, περιηγήσεις, ημερίδες για θέματα υγείας και εθνικά θέματα, διαλέξεις από επώνυμους επιστήμονες, παρεμβάσεις για θέματα γενικού ενδιαφέροντος που αφορούσαν στα συμφέροντα της Χαλκιδικής, δημοσιεύσεις, εκδόσεις, βιβλιοπαρουσιάσεις, εκδηλώσεις αλληλεγγύης, χοροί, συνεστιάσεις, βραδινά, εορτές, φιλικά δείπνα ανάδειξαν τον Σύλλογο, ένωσαν τα μέλη, τα ωφέλησαν και μαζί ωφέλησαν και τον τόπο.

Ο ΕΠΙΤΙΜΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΡΤΣΙΩΤΗΣ 2009- 2019.

Ο Επίτιμος σήμερα Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού, κ. Μιχαήλ Καρτσιώτης, είναι ο εμπνευστής και αρχιτέκτονας της έκδοσης, της δομής και της κυκλοφορίας του περιοδικού. Ο κ. Καρτσιώτης με την διορατικότητα που τον διέκρινε, έγκαιρα συνειδητοποίησε ότι με την έκδοσή του, ανοιγόταν μια νέα σελίδα στον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και δεν διαψεύστηκε. Η επιτυχής μάλιστα επιλογή των αξιολογών προσώπων που απαρτίζουν τη Συντακτική του Επιτροπή προσέδωσε μεγαλύτερο κύρος. Μετά την αποχώρησή του συνεχίζεται η έκδοσή του μέχρι σήμερα με υπεύθυνο τον σημερινό πρόεδρο.

Με τον Παγχαλκιδικό Λόγο άνοιξε ένας διαρκής διάλογος επικοινωνίας μεταξύ των μελών και φίλων του Παγχαλκιδικού. Η αποδοχή του σήμερα είναι καθολική, καθώς διακρίνεται για το ιδιαίτερα ποιοτικό του περιεχόμενο. Βασικός προσανατολισμός του Παγχαλκιδικού Λόγου, είναι η ανάδειξη της Ιστορικής, Πολιτιστικής και Λαογραφικής ταυτότητας της Χαλκιδικής.

Συνεχίστηκαν στα 10 χρόνια της προεδρίας του κ. Καρτσιώτη με την βοήθεια των μελών του Δ.Σ. όλες οι δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν παραπάνω, επιπλέον ιδρύθηκαν Χορευτικά Τμήματα, τμήμα χορωδίας, φιλοαναγνωσίας, Ντεκουπαζ, Αγγλικών κ.α. Ο σύλλογος απογειώθηκε επί προεδρίας του και με την εγγραφή εκατοντάδων νέων μελών από όλη την Χαλκιδική.

Εμείς τα τελευταία χρόνια συνεχίζουμε την πορεία του, στα χνάρια που χάραξαν οι δύο πρόεδροι που αναφέρθηκαν παραπάνω. Ο αγώνας παραμένει μεγάλος και προσεκτικός.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έμπλεοι ευγνωμοσύνης, υποκλινόμαστε με σεβασμό προς όλους τους συμπατριώτες μας που θεμελίωσαν, διοίκησαν και υποστήριξαν με κάθε τρόπο τον Παγχαλκιδικό ώστε να επιτελέσει ένα τεράστιο και σπουδαίο έργο.

Με επίγνωση του βάρους του έργου που πρέπει να συνεχίσουμε, στη μνήμη εκείνων που υπηρέτησαν απ' όποια θέση το Σύλλογό μας. Με ευθύνη για τις παρούσες και επόμενες γενιές Χαλκιδικιστών, ας συνεχίσουμε την ανοδική και γόνιμη πορεία του Παγχαλκιδικού. Ελπίζουμε και ευχόμαστε να αξιωθούμε να τον βλέπουμε πάντα να ανεβαίνει τα σκαλοπάτια της προόδου και να ζει αιώνια. Θα το προσπαθήσουμε και τα επόμενα χρόνια ... Συνεχίζουμε.

ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ... ένα ζωντανό ταξίδι στο χρόνο!

ΠΗΓΗ ΘΑΣΙΤΟΥ- ΒΕΝΕΤΣΑΝΑΚΗ

τ. Εκπαιδευτικός - Μέλος Δ.Σ.

Ένα ακόμα γοητευτικό, συναρπαστικό ταξίδι στην καρδιά του Ισπανικού Νότου, στην Ανδαλουσία, τη γη των αντιθέσεων, όπου Ανατολή και Δύση συνυπάρχουν αρμονικά, και στο εμβληματικό ιστορικό Γιβραλτάρ πραγματοποίησε ο Παγχαλκιδικός Σύλλογος, στα πλαίσια των πολιτιστικών δράσεών του. Ένα οδοιπορικό σε αυτές τις σπουδαίες ιστορικές γωνιές της Ευρώπης, όπου η ιστορία και ο μύθος συναρπάζουν τον ταξιδιώτη.

Νωρίς το πρωί συγκεντρωθήκαμε στο αεροδρόμιο «Μακεδονία» απ' όπου αναχωρήσαμε με προορισμό τη Μάλαγα και ενδιάμεσο σταθμό την Κωνσταντινούπολη. Απόγευμα προσγειωθήκαμε στο αεροδρόμιο της Μάλαγα, και συνεχίσαμε το ταξίδι μας οδικώς για τη Γρανάδα, «το ρόδο της Ανδαλουσίας», μια φοιτητούπολη γεμάτη ζωή.

Φτάσαμε στη Γρανάδα ενώ ο ήλιος έδυε και τακτοποιηθήκαμε στο άνετο και πολυτελές ξενοδοχείο μας, που βρισκότανε στο κέντρο της πόλης, γεγονός που έδωσε την ευκαιρία στους περισσότερους από εμάς να απολαύσουμε μία βραδινή βόλτα στα στενά, πλακόστρωτα δρομάκια της παλιάς πόλης, σε μία ρομαντική μυστηριώδη ατμόσφαιρα, με το πιο εντυπωσιακό θέαμα της νύχτας, το εμβληματικό παλάτι της Αλάμπρα, να λάμπει κάτω από τον νυχτερινό ουρανό.

Η επόμενη μέρα ήταν ένα ταξίδι στο παρελθόν. Περπατήσαμε μέσα στα στενά πλακόστρωτα σοκάκια που αγκαλιάζουν τις αρχαίες γειτονιές – συνοικίες, την εβραϊκή, την τσιγγάνικη, την αραβική, την χριστιανική της πλανεύτρας μποέμισσας Γρανάδας. Η πόλη μας καθήλωσε από τα πρώτα λεπτά. Μας κέρδισε με την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική της, την πολυσυλλεκτικότητά της, τον καθεδρικό ναό και το βασιλικό παρεκκλήσι – που συνδυάζει διάφορα αρχιτεκτονικά στοιχεία – τις όμορφες γειτονιές που σφύζουν από ζωή και χρώμα, τα αμέτρητα μαγαζάκια με «θησαυρούς», τη σκεπαστή αγορά – που μυρίζει σαφράν φέρνοντάς μας πιο κοντά στο μαυριτανικό παρελθόν της.

Μετά από ένα διάλλειμα για καφέ με τσούρος βουτηγμένα σε σοκολάτα ή ένα κρασί με νοστιμότητα *tapas*, ανηφορίσαμε για το πλέον εντυπωσιακό απ' όλα τα μαυριτανικά φρούρια, τη μεγαλειώδη Αλάμπρα, το «κόκκινο φρούριο», στα νότιο – ανατολικά της πόλης, ένα συγκρότημα κτιρίων, πύργων, τειχών, εκτεταμένων κήπων εξαιρετικής ισλαμικής αρχιτεκτονικής, μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO. Μία πόλη μέσα στην πόλη, που μοιάζει να υπερίπταται πάνω από την πόλη, σαν αντικατοπτρισμός, ένα φρούριο στα σύννεφα.

Σε αυτό το μνημειώδες σκηνικό θαυμάσαμε τα επιβλητικά παλάτια της δυναστείας των Νασιρίδων με τις μαρμάρινες κολώνες και τα πολύχρωμα πλακάκια, ένα πελώριο συγκρότημα σχεδιασμένο ως περίπλοκο γεωμετρικό παιχνίδι. Οι δίοδοι με κολώνες, τα συντριβάνια με τρεχούμενο νερό, οι λίμνες προσθέτουν αισθητική και λειτουργική πολυπλοκότητα. Άνεμος και ήλιος εισέρχονται ανεμπόδιστα με ζηλευτές και σήμερα βιοκλιματικές τεχνικές.

Τα θερινό παλάτια της δυναστείας, μεγαλείο αρχιτεκτονικής χτισμένα μέσα σε στους παραδοσιακούς κήπους του Χενεραλιφέ, όπου κάθε γωνιά κρύβει μία έκπληξη. Οι κήποι διαπνέονται από έναν ποιητικό – θρησκευτικό συμβολισμό. Περπατώντας ανάμεσα σε κανάλια, σιντριβάνια, μικρές πισίνες γεμάτες νούφαρα, μυρτιές, τριανταφυλλίες, κυπαρίσσια, λεμονιές με τις μυρωδιές της λεβάντας, του θυμαριού, του δενδρολίβανου να γεμίζουν τον αέρα, ένοιωθες μία αίσθηση παραδείσου επί της γης, έναν τόνο ηρεμίας, απόλαυσης και γαλήνης. Και μέσα σε όλα τα θαυμαστά, απολαμβάναμε μια πανοραμική, κορυφαία, μαγευτική θέα της πόλης.

Ήλιος και βροχή συνόδεψαν το ταξίδι μας προς την Κόρδοβα, την επόμενη μέρα αφήνοντας πίσω μας την Γρανάδα σαν όνειρο που δεν θέλεις να τελειώσει. Μικρές διαδρομές νερού γέμιζαν τα τζάμια του λεωφορείου, που κυλούσαν σαν σιωπηλά ποιήματα θυμίζοντάς μας τους στίχους του Φεντερίκο Γκαρσία Λόρκα «Η βροχή κρύβει ένα μυστικό ακαθόριστο. Κάθε σταγόνα βροχής τρέμει στο συννεφιασμένο κρύσταλλο και σου αφήνει θείες πληγές διαμαντιών».

Ο δρόμος ξετυλίγεται μπροστά μας περνώντας μέσα από εύφορες κοιλάδες, ελαιώνες, χαμηλούς λόφους. Η Ανδαλουσία εδώ ανασαίνει έναν ρυθμό, αρхаίο, γήινο.

Η Κόρδοβα εμφανίζεται μπροστά μας με τα λευκά σπίτια, με τις χαμηλές στέγες και τους χιλιάδες χρόνους που κουβαλά. Μας υποδέχεται έτοιμη να ψιθυρίσει τη δική της ιστορία. Φτάσαμε στη Ρωμαϊκή Γέφυρα της Κόρδοβα, ένα από τα ιστορικά μνημεία της πόλης και ιδανικό σημείο εκκίνησης για την περιήγησή μας, αφού έχει διατηρήσει τη θέση της ως κύρια είσοδος – δίοδος προς την παλιά πόλη για περισσότερα από δύο χιλιάδες χρόνια. Από εδώ πέρασαν λεγεώνες, αραβικά караβάνια, έμποροι, ταξιδιώτες και προσκυνητές.

Ο ποταμός Γουαδαλκιβίρ, μία από τις σημαντικότερες εμπορικές οδούς της Ιβηρικής χερσονήσου, κυλά ασταμάτητα, ήρεμα, αργά κάτω από τα δεκαέξι μεγάλα πέτρινα, κιτρινόχρωμα τόξα της γέφυρας, που αλλάζουν όψη ανάλογα με το φως. Διασχίσαμε τη γέφυρα

αργά. Στο τέλος της στεκόταν ο Πύργος της Καλαχάρα, σχεδόν μυθικός φρουρός της πόλης, ένα μεσαιωνικό φρούριο που προστάτευε την είσοδο της πόλης. Προχωρήσαμε προς το ιστορικό κέντρο της πόλης, που άκμασε την εποχή των κατακτητών Αράβων. Τον 10ο αιώνα ανταγωνίζονταν τη Βαγδάτη και ήταν πρωτεύουσα της Ισλαμικής αυτοκρατορίας με πλούτη και ισχύ.

Η συνοικία γύρω από την Μεσβίτα – Καθεδρικό ναό καθηλωτικά σαγηνευτική. Μία σύντομη στάση στην αυλή των πορτοκαλιών μας προσφέρει μία γεύση από τη μαυριτανική Κόρδοβα.

Το εσωτερικό της Μεσβίτα ένα πραγματικό αρχιτεκτονικό θαύμα, με τα χαρακτηριστικά λευκά και κόκκινα τόξα, που στηρίζονται σε εκατοντάδες κολώνες. Το θέαμα συγκλονιστικό. Θυμίζει ένα πέτρινο δάσος. Ο χώρος τεράστιος, και όμως οικείος. Σε κάνει να νιώθεις μικρός, αλλά ταυτόχρονα κομμάτι ενός μεγαλύτερου που ξεπερνά το χρόνο. Κάθε τόξο, κάθε κιονόκρανο, κάθε λεπτομέρεια μοιάζει να κουβαλά τη μνήμη αιώνων – μουσουλμανικών ύμνων, χριστιανικών λειτουργιών, ψιθύρων ταξιδιωτών. Η Μεσβίτα είναι ένας ζωντανός χώρος μνήμης, που τον νιώθεις με όλες σου τις αισθήσεις. Βλέπουμε καθαρά τα στρώματα της ιστορίας. Αρχικά ένα τέμενος, στη συνέχεια καθολικός καθεδρικός και σήμερα ένας χώρος λατρείας αλλά και πολιτιστικής συνύπαρξης.

Βγαίνοντας από το μνημείο ακολουθήσαμε το πλακόστρωτο δρομάκι προς το Αλκαζάρ των Χριστιανών Μοναρχών, ένα κάστρο – κατοικία, οχυρό με ισχυρούς πύργους. Περιηγηθήκαμε στο εσωτερικό του, στους κήπους με τις μεγάλες ορθογώνιες λίμνες, τα περίτεχνα παρτέρια, τις κρήνες και τις πορτοκαλιές. Ακολουθώντας τα στενά, γραφικά, λουλουδιασμένα δρομάκια της πόλης λατρέψαμε τις ξεχωριστές γωνιές της με τα παραδοσιακά σπίτια με τις μαυριτανικές εσωτερικές αυλές και τους ψηλούς τοίχους γύρω γύρω.

Αργά το απόγευμα αποχαιρέτισαμε την Κόρδοβα παίρνοντας μαζί μας εικόνες και μνήμες ενός ζωντανού μνημείου, που συνεχίζει να ανασαίνει μέσα στο χρόνο.

Αναχωρήσαμε με προορισμό τη Σεβίλλη, άλλο ένα σταυροδρόμι πολιτισμών, τη γενέτειρα του Φλαμένκο και των Ανδαλουσιανών παραδόσεων. Στο ξενοδοχείο μας περίμενε ένα υπέροχο δείπνο και ένα αναπαυτικό δωμάτιο, απαραίτητα για να διώξουμε την κούραση της ημέρας.

Νωρίς το πρωί ξεκινήσαμε τη γνωριμία μας με τη

Σεβίλλη, την πόλη της Κάρμεν, του Δον Ζουάν και των ταυρομάχων. Η γοητεία της καθηλωτική. Ανεπανάληπτα μνημεία, μοναδικές γειτονιές, στενά δρομάκια που σφύζουν από ζωή αλλά και φαρδιές λεωφόροι με εκτυφλωτικά λευκά και ζωηρά κίτρινα κτίρια στη σειρά, ήχοι από τις καστανιέτες του φλαμένκο και τις ισπανικές κιθάρες, μυρωδιές από τα γιασεμιά που σμίγουν με το άρωμα από τις πορτοκαλιές, περικλειστές αυλές, δεκάδες γεύσεις των tapas, εξαιρετικό κρασί και ισπανικό ταπεραμέντο συνθέτουν αυτή τη μαγική πόλη, που οι ρίζες της συνδέονται με την ελληνική μυθολογία, αφού ιδρυτής της θεωρείται ο Ηρακλής.

Πρώτη μας στάση μία από τις ωραιότερες ευρωπαϊκές πλατείες η Plaza de Espana. Έκθαμβοι αντικρίσαμε μία μνημειώδη κατασκευή από κόκκινα τούβλα, ένα θεματικό σύμπλεγμα από αψιδωτές στοές, περίτεχνους

πύργους, σιντριβάνια, κανάλια, και σαράντα εννιά χτιστά παγκάκια από ζωγραφισμένα πλακίδια, ένα για την καθεμία ισπανική αποικία.

Η επίσκεψή μας στο πάρκο της Μαρίας – Λουίζας συνδυάστηκε ιδανικά αφού ουσιαστικά αποτελεί επέκταση της πλατείας. Ένας πράσινος πνεύμονας της πόλης γεμάτος πορτοκαλιές, φοινικιές, χαμηλά σιντριβάνια αρα-

βικής αισθητικής χαρίζουν ηρεμία και χαλάρωση. Διασχίζοντας το πάρκο φτάσαμε στο νότιο άκρο σε μία ακόμη θεαματική πλατεία, την πλατεία Αμερικής με τα τρία εντυπωσιακά παλάτια και το καταπληκτικότερο θέαμα η εικόνα του παλατιού που αντικατοπτρίζεται στα νερά της λίμνης με τα μεγάλα νούφαρα.

Η περιήγησή μας συνεχίστηκε στην καρδιά της Σεβίλλης, εκεί όπου δεσπόζει ο Καθεδρικός Ναός της Santa María, η μεγαλύτερη γοτθική και τρίτη σε μέγεθος εκκλησία στον κόσμο και ο εμβληματικός πύργος Giraloha. Μας άφησε άφωνους η περιήγησή μας στο εσωτερικό του ναού με τις μνημειώδεις αναλογίες του και τις λεπτοδουλεμένες λεπτομέρειες του, που αντανακλούν όλες τις τάσεις από το στυλ μουδεχάρ στο γοτθικό και από την Αναγέννηση στο Μπαρόκ. Θαμπωθήκαμε από το τεράστιο χρυσό ιερό τέμπλο, ένα από τα κορυφαία εκκλησιαστικά έργα τέχνης. Εντυπωσιακό και το μαυσωλείο του Χριστόφορου Κολόμβου, όπου φυλάσσονται τα λείψανά του. Το καμπαναριό, παλιός μιναρές Χιράλδο, σύμβολο της πόλης, εξίσου διάσημο και εντυπωσιακό, μας υπενθύμισε τη συνύπαρξη διαφορετικών πολιτισμών.

Στην καρδιά της πόλης και το Αλκαζάρ, το μαυρι-

Κόρδοβα - Ποταμός Γιωναλακιδίρ

τανικό παλάτι, ένα περίτεχνο, περιστοιχισμένο σύνολο βασιλικών κτισμάτων, μείγμα αραβικής και χριστιανικής τέχνης, ένα πολυσυλλεκτικό αριστούργημα. Θαυμάσαμε την αίθουσα αναμονής, το παρατηρητήριο, την αίθουσα δεξιώσεων, την αίθουσα των πρεσβευτών, το παρεκκλήσι και περιπλανηθήκαμε στους κήπους με τα περίπτερα, τις πορτοκαλιές, τους φοίνικες και τα διάσπαρτα σιντριβάνια.

Εξίσου εντυπωσιακή και η βόλτα μας στη συνοικία Santa Cruz, πρώην εβραϊκή συνοικία, με τα πλακόστρωτα στενά, με τα χαρακτηριστικά λευκά σπίτια, με τις ζωγραφιστές προσόψεις και τα μικρά σιδερένια μπαλκόνια φορτωμένα λουλούδια, όπου απολαύσαμε ανδαλουσιανές γεύσεις μέσα από τα περίφημα tapas.

Το βράδυ μας περίμενε ένα αυθεντικό θέαμα Σεβιγιάνικου Φλαμένκο. Οι ήχοι του φλαμένκο μας παρέσυραν και οι χορεύτριες με τα φλογερά κρινολίνα μας μάγεψαν. Το δυναμικό, τόσο συγκινητικό θέαμα, γεμάτο συναίσθημα, με εκρηκτικό και θεατρικό χορό, χαρακτηριστικές μελωδίες βαθιάς μεσογειακής χροιάς, μια έντονα εκφραστική τέχνη, βαθιά συνδεδεμένη με τα συναισθήματα, την ιστορία και τον πολιτισμό των λαών που έζησαν στην περιοχή.

Αφήνοντας πίσω μας την Σεβίλλη, την άλλη μέρα, διασχίζοντας απέραντους ελαιώνες κατηφορίσαμε στις αλμυρές πεδιάδες του Καδίθ. Το Καδίθ λευκό και φωτεινό απλωμένο μέσα στη θάλασσα. Στενά δρομάκια, όμορφες γειτονιές, η πολύβουη αγορά Mercado, γεμάτη χρώματα και μυρωδιές, ένα ρωμαϊκό θέατρο σκαρφαλωμένο σχεδόν στην αγκαλιά της θάλασσας, αρχαιολογικές στοές με ρωμαϊκά λουτρά, φοινικικά πηγάδια, μεσαιωνικές δεξαμενές νερού και στην πλατεία ο Καθεδρικός ναός που υψωνόταν περήφανος, αγέρωχος κόντρα στην άγρια, αλμυρή ανάσα του Ατλαντικού.

Το Χέρεθ ήταν άλλη μία πόλη γεμάτη αρώματα, ήχους και παραδόσεις, με χαρακτήρα γήινο και ταυτόχρονα ειρηνικό. Διάσημο για το κρασί «σέρι» και τη Βασιλική Σχολή Ιππασίας. Μία πόλη που μας άγγιξε αθόρυβα με το άρωμα του κρασιού με άρωμα ξύλου, σταφίδας και καμμένης ζάχαρης, το χρώμα των ασβεστωμένων δρόμων, τον ήχο της κιθάρας και την αίσθηση πως η παράδοση εδώ ζει.

Βράδυ στο Χέρεθ και δεν θέλεις να κοιμηθείς μήπως και χάσεις αυτή την αίσθηση της αυθεντικής ατμόσφαιρας ενός παλιού κόσμου.

Πρωινό ξύπνημα σε ένα εξαιρετικό ξενοδοχείο στο Χέρεθ με τα αρώματα του γιασεμιού, των εσπεριδοειδών,

το κελάηδημα των πουλιών, τον ήχο του νερού και τη μυρωδιά του φρεσκοκομμένου καφέ. Το πρωινό πλούσιο, σε προετοιμάζει για μία μέρα γεμάτη περιπέτεια. Η διαδρομή μας από το Χέρεθ προς το Γιβραλτάρ ήταν ένα μικρό ταξίδι γεμάτο με τα χρώματα της Ανδαλουσίας και της Μεσογείου. Κατευθυνθήκαμε νότια περνώντας από μικρές πόλεις και χωριά με τη θέα να γίνεται πιο φωτεινή. Ο αέρας πιο δροσερός και το τοπίο αποκτούσε εκείνη τη χαρακτηριστική μεσογειακή λάμψη.

Απότομα υψώθηκε μπροστά μας το βουνό του Γιβραλτάρ σαν πέτρινος φάρος, επιβλητικός, σχεδόν μυθικός. Η άφιξη στο Γιβραλτάρ συναρπαστική. Ισπανικό φως, βρετανικές πινελιές και μια μοναδική θέα στη Μεσόγειο που απλώνεται μέχρι την Αφρική. Η πόλη La Linea de la Concepcion, ζωντανή παραλιακή πόλη, σφίζει από κίνηση, χάρη στη γειτνίασή της με το βράχο του Γιβραλτάρ. Λίγα βήματα και η πόλη δίνει τη θέση της σε έναν κόσμο όπου η θάλασσα, η φύση και η ιστορία συναντώνται στον επιβλητικό βράχο.

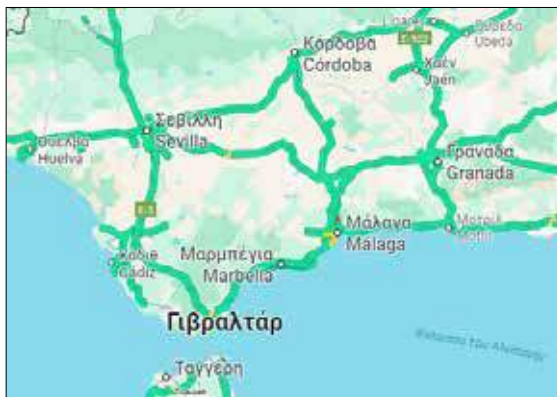
Αφήσαμε το λεωφορείο στα σύνορα και περάσαμε στον έλεγχο διαβατηρίων. Με μικρά βανάκια – ταξί αρχίσαμε την ανάβαση στον βράχο του Γιβραλτάρ. Πυκνή μεσογειακή βλάστηση, αρωματικά φυτά, θάμνοι, αέρας γεμάτος μυρωδιές της θάλασσας

και ήλιος. Κάθε στροφή μια νέα θέα. Πλοία που διασχίζουν το στενό και η Αφρική που φαίνεται μακριά. Οι άγριες μορφές των βράχων γίνονταν πιο εντυπωσιακές καθώς ανεβαίναμε ψηλότερα και η κλίση γινόταν εντονότερη. Τα μαϊμούδακια του Γιβραλτάρ, οι περίφημοι Μακάκοι εμφανίζονταν ατρόμητα ανάμεσα στους βράχους, σαν παλιοί γνώριμοι και φίλοι.

Η πρώτη μας στάση στο Σπήλαιο του Αγίου Μιχαήλ, ένα εντυπωσιακό φυσικό σπήλαιο με σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Ο χώρος γέμισε μυστήριο και δέος όταν η μουσική και τα χρώματα γέμισαν το σπήλαιο σχηματίζοντας φανταστικές εικόνες και ανάμεσά τους τη μορφή του Αρχάγγελου Μιχαήλ.

Στις Ηράκλειες Στήλες, το μυθικό σημείο που σήμεινε τα όρια του γνωστού κόσμου, όπου υπάρχει γραπτή αναφορά στην ελληνική μυθολογία, η θέα κόβει την ανάσα. Μεσόγειος και Ατλαντικός, το Στενό του Γιβραλτάρ, η Αφρική στο βάθος και ολόκληρος ο Κόλπος της Κόρδοβα απλώνονται κάτω από τα πόδια μας. Κάθε βήμα προς την κορυφή συνοδεύεται από την αίσθηση του δέους και της ελευθερίας.

Η ανάβαση δεν είναι μόνο φυσική. Είναι ταξίδι στο χρόνο και στην ιστορία, με τείχη και τούνελ σημάδια

Χάρτης εκδρομής στην Ανδαλουσία

στρατιωτικών οχυρώσεων και μύθους που συνοδεύουν κάθε βήμα. Στο τέλος η κορυφή, το καθηλωτικό μεγαλείο του Γιβραλτάρ, που σε κάνει να καταλαβαίνεις γιατί ο βράχος αυτός έχει τόση σημασία ανά τους αιώνες.

Το ταξίδι μας συνεχίζεται προς τα λευκά χωριά, μια διαδρομή που οδηγεί βαθιά στην καρδιά της Ανδαλουσίας. Το τοπίο αλλάζει σταδιακά. Οι ανοιχτοί ορίζοντες της Μεσογείου, δίνουν τη θέση τους σε λοφώδεις πλαγιές, ελαιώνες, αμπελώνες. Φτάσαμε στη Ρόντα, ιδανικό σταθμό γι' αυτό το ταξίδι και στην ενδοχώρα της Ανδαλουσίας. Χτισμένο σε υψόμετρο περίπου 740 μέτρα, στέκεται πάνω σε ένα λόφο χωρισμένη από το βαθύ φαράγγι El Tajo. Ασβεστωμένοι δρόμοι, παλιά αραβικά κτίρια και ιστορικές γέφυρες κάνουν την περιήγηση στην πόλη, εμπειρία ζωής.

Αφήνοντας πίσω μας τα λευκά χωριά, αργά το βράδυ φτάσαμε στην Μάλαγα, τη γενέτειρα του Πάμπλο Πικάσο. Το επόμενο πρωί η Μάλαγα μας καλωσόρισε με τη ζεστή της μεσογειακή λάμψη. Πιο ζωντανή, πιο ζωηρή, πιο φιλόξενη, πιο κοσμοπολίτικη, μία πόλη ανοιχτή στη θάλασσα. Διασχίσαμε την παραλιακή λεωφόρο με τους φοίνικες και τις εντυπωσιακές σύγχρονες πολυκατοικίες. Ο παραλιακός πεζόδρομος, ιδανικός τόπος για πρωινό περίπατο, τρέξιμο ή ποδήλατο. Ο λευκός φάρος, το σύμβολο της πόλης, τα ιστιοπλοϊκά σκάφη, τα υπερπολυτελή κότερα και τα κρουαζιερόπλοια, έδιναν μία κοσμοπολίτικη αίσθηση στην πόλη.

Το Ρωμαϊκό θέατρο, στην άκρη της πλατείας, ζωντανό

νό απομεινάρι της αρχαίας πόλης και ακριβώς από πάνω δεσπόζει η Αλκαζάμπα, το αραβικό φρούριο με τις αυλές και τα τείχη και την υπέροχη θέα στην πόλη. Οι δρόμοι άνοιγαν σε πλατείες γεμάτες ζωή και σύντομα εμφανίστηκε μπροστά μας ο μεγαλοπρεπής όγκος του Καθεδρικού Ναού της Μάλαγα, η La Manquita, με την ημιτελή της καμπάνα. Πιο κάτω το μουσείο Πικάσο, ένα μουσείο κόσμημα. Ακολουθώντας όμορφα δρομάκια φτάσαμε στην πλατεία De La Merced, όπου έχει τοποθετηθεί το άγαλμα του Πάμπλο Πικάσο, ακριβώς απέναντι από το σπίτι που μεγάλωσε. Συνεχίσαμε την περιήγησή μας σε γειτονιές και δρόμους γεμάτους ήχους, μουσικές και μυρωδιές μέσα σε μία ζωντανή μεσογειακή ατμόσφαιρα με γεράνια και βουκαμβίλιες.

Επιστρέψαμε το απόγευμα στο ξενοδοχείο, κουβαλώντας μαζί μας εικόνες, χρώματα, γεύσεις, μικρές στιγμές από τη Μάλαγα με την αίσθηση ότι γνωρίσαμε μία πόλη ζωντανή, ζεστή που συνδυάζει την ιστορία, την τέχνη και την μεσογειακή ανεμελιά.

Τελευταία μέρα του ταξιδιού μας η επόμενη. Το ταξίδι της επιστροφής πραγματοποιήθηκε μέσω Κωνσταντινούπολης, με μία αναμονή στην Πόλη και προσγείωση στη Θεσσαλονίκη.

Ολοκληρώσαμε ένα μαγευτικό ταξίδι γεμάτο ιστορία, πολιτισμό, φυσική ομορφιά και αυθεντικές ανδαλουσιανές εμπειρίες. Ένα ζωντανό ταξίδι στο χρόνο που ξύπνησε τις αισθήσεις μας και αιχμαλώτισε την ψυχή μας.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΗΣ ΑΡΝΑΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Με ιδιαίτερη λαμπρότητα γιορτάστηκε και φέτος το Σάββατο 1 Νοεμβρίου στην Αρχοντική Αρναία, η 113η Επέτειος της απελευθέρωσής της από τους Τούρκους, την ημέρα εορτής των Αγίων Κοσμά και Δαμιανού των Αναργύρων εξ Ασίας, στον ομώνυμο Ιερό Ναό. Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας ακολούθησε ευχαριστήριος Δοξολογία, κατά τη διάρκεια της οποίας τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η τ. Διευθύντρια της Νοσηλευτικής Υπηρεσίας του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ και νυν Αντιπρόεδρος του Παγκυαλικτικού Συλλόγου κα **Κοκόνη Ζαμπόκα**, η οποία με ιδιαίτερο και κατανοητό τρόπο αναφέρθηκε στα γεγονότα της απελευθέρωσης της Μακεδονίας και της Χαλκιδικής το 1912 στα οποία και ενέταξε την απελευθέρωση της Αρναίας. Επίσης συνδύασε την εορτή των Αγ. Αναργύρων με την λαμπρή ημέρα των ελευθεριών της κωμοπόλεως αλλά και την ανέγερση του Ι.Ν. από τις γυναίκες της Αρναίας το 1919.

Ακολούθησε περιφορά της εικόνας των Αγ. Αναργύρων, υπό τους ήχους της καταπληκτικής μουσικής του Δήμου. Αμέσως μετά στο περικαλλές μνημείο στην είσοδο της κωμοπόλεως, εψάλη επιμνημόσυνη δέηση και έγινε κατάθεση στεφάνων.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ. Τον Παγκυαλικτικό Σύλλογο στον εορτασμό εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος κ. Ιωάννης Κοτσάνης, η Αντιπρόεδρος κ. Κοκόνη Ζαμπόκα που εκφώνησε τον Πανηγυρικό ο ειδικός Γραμμα-

τέας κ. Βασίλειος Αλεξάνδρου και το μέλος κ. Απόστολος Στρατής.

ΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Την Κυριακή 2α Νοεμβρίου η Ιστορική Ιερισόος πανηγύρισε λαμπρά τα 113α Ελευθερία της και τίμησε με κατάνυξη και ιεροπρέπεια τους πρωταγωνιστές – ήρωές της που πρωτοστάτησαν για να αναπνέει ο τόπος ελεύθερα μέχρι σήμερα.

Των Ιερών Ακολουθιών στην Ιερισόο και στην Αρναία προέστη ο Παν. Αρχιμανδρίτης. π. Χερουβείμ Βελέντζας, Διευθυντής Προσωπικού της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και Ιεροκήρυξ της Ιεράς Μητροπόλεως Κερκύρας, Παξών και Διαποντίων Νήσων.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας ακολούθησε ευχαριστήριος Δοξολογία. Τον πανηγυρικό της ημέρας εκφώνησε η Λυκειαρχής κα **Μαγδαλινή Μαυρουδή**. Η ομιλήτρια αναφέρθηκε αρχικώς στο κλίμα της επαναστατημένης Μακεδονίας το 1912 και κατόπιν προέβαλε λεπτομερώς τα ιστορικά πρόσωπα που ως μπροστάρηδες έχτισαν την ελευθερία του Τόπου αυτού.

Τέλος, Ιερός Κλήρος, Αρχές και Λαός μετέβησαν στο Μνημείο Ηρώων, όπου δεσπόζει η προτομή του καπετάν Γιώργη Γιαγλή, εψάλη Τρισάγιο υπέρ αναπαύσεως των ψυχών των Απελευθερωτών του Τόπου και κατατέθηκαν στεφάνια.

ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΣΤΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΕΔΑΦΗ ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Θ. ΚΥΡΟΥ

Θεολόγος - Φιλολόγος

Κατά τον Μακεδονικό Αγώνα η Χαλκιδική βρέθηκε έξω από τα όρια δραστηριότητας του βουλγαρικού κομιτάτου (παρά τις προσπάθειές του να μπει στην περιοχή της) λόγω του υψηλού εθνικού φρονήματος της γλωσσικής ομοιογένειας και της σθεναρής αντίστασης των κατοίκων της. Ο ατίθασος και πατριώτης, λοιπόν, λαός της Χαλκιδικής δεν ήταν δυνατό να μείνει αμέτοχος στον σκληρό αγώνα για τη Μακεδονία. Οι Χαλκιδικιώτες κράτησαν ανέπαφη τη Χαλκιδική από εισβολή βουλγαρικών ένοπλων ομάδων. Ταυτόχρονα τη μετέβαλαν σε πύλη εισόδου, σε έμπειρο και τόπο υποδοχής των ελληνικών αντάρτικων δυνάμεων, που προωθούνταν από την ελεύθερη Ελλάδα στη Μακεδονία. Τη μετέβαλαν σε καταφύγιο των καταδιωκμένων από τα τουρκικά στρατεύματα, που εξαιτίας της ελληνικής δραστηριότητας θέλησαν να ελέγξουν την κατάσταση στη Χαλκιδική χερσόνησο. Πολλοί Χαλκιδικιώτες έτρεξαν και κατατάχθηκαν στα ανταρτικά σώματα και πολέμησαν με άφθαστο ηρωισμό σε ολόκληρο τον μακεδονικό χώρο. Ηρωϊκή αντίσταση στους Βουλγάρους και στους Τούρκους, αμέριστη βοήθεια των κατοίκων στους αγωνιστές της Μακεδονίας μέσα (κυρίως) στη Χαλκιδική ως σύνδεσμοι, τροφοδότες, οδηγοί σωμάτων, πράκτορες κ.λπ. και ένοπλη ενθουσιώδης συμμετοχή στον Αγώνα στα μακεδονικά εδάφη έξω από τη Χαλκιδική, να η συμβολή και η παρουσία της ηρωοτόκου και πανωραίας Χαλκιδικής στον μεγάλο, εθνικό και μεγαλειώδη Μακεδονικό Αγώνα. Συμβολή ουσιαστική, παρουσία επιβλητική και υπέροχη!

Στη συνέχεια καταγράφονται οι (μέχρι τώρα) 17 γνωστοί Χαλκιδικιώτες Μακεδονομάχοι (οπληρχηγοί, οπλίτες και πολίτες), που συμμετείχαν και βοήθησαν με ενθουσιασμό και απaráμιλλες πράξεις ανδρείας τον Μακεδονικό Αγώνα, με συνοδευτικά λόγια για τη δράση τους εκτός Χαλκιδικής¹.

• **Από το Παλαιοχώρι** αναφέρονται δύο αγωνιστές: Ο Δημήτριος Περιστεριανός και ο Χριστόδουλος Χαρδαβέλας. Ο πρώτος υπηρέτησε στο Σώμα του Παύλου Μελά και μετά έγινε αρχηγός δικού του αποσπάσματος και ο δεύτερος (βλ. φωτογραφία του) πολέμησε ως πρωτοπαλλικάρο στο Σώμα του οπληρχηγού Κώστα Γαρέφη.

• **Από τον Ταξιάρχη (πρ. Λόκοβη)** αναφέρονται έξι αγωνιστές: Ο Ιωάννης Παρλιάρης, ο Ιωάννης Παπαπαύλου-Οικονόμου, ο Χρήστος Καραμούζης, ο Μιχαήλ Τριανταφύλλου, ο Αθανάσιος Παπανικολάου (ή Βελώνης) και ο Γεώργιος Παπαχρήστου. Ο πρώτος (βλ.

φωτογραφία) στη λίμνη των Γιαντισών πολέμησε γενναία με 40 παλλικάρια και πήρε τον τίτλο του οπληρχηγού. Στα Κουφάλια σε σύγκρουση σκότωσε τον βοεβόδα Αθανάσιο με αρκετούς από τους 60 κομιτατζήδες του, αλλά έχασε και 6 παλλικάρια του. Από τους σκοτωμένους κομιτατζήδες οι άντρες του πήραν τα όπλα τους και ο ίδιος πήρε το σπαθί του βοεβόδα, το οποίο σώζεται (φυλάσσεται) μέχρι σήμερα στο πατρικό του σπίτι. Ο δεύτερος κατατάχθηκε σε ένοπλο Σώμα και έδρασε μέχρι το 1906 στη λίμνη Γιαντισών. Ο τρίτος εργάστηκε ως πράκτορας του Προξενείου Θεσσαλονίκης το 1905-1906 στους Αγίους Αποστόλους Γιαντισών με τον μοναχό Χρυσόστομο από τα Βράσταμα (βλ. πιο κάτω). Ο τέταρτος εργάστηκε το 1904 ως δάσκαλος στο Γραδεμπόριο² Θεσσαλονίκης (όπου λειτουργούσε και βουλγαρική σχισματική κοινότητα, που τρομοκρατούσε τους Έλληνες Ορθοδόξους Χριστιανούς) προσπαθώντας με κάθε τρόπο και κατορθώνοντας να εξυψώσει το εθνικό φρόνημα των κατοίκων. Με κίνδυνο της ζωής του ενημέρωσε το Προξενείο Θεσσαλονίκης για τη δράση του κομιτατζή Τσιόπκα στο Γραδεμπόριο και τη γύρω περιοχή. Μέσα στο ίδιο έτος και μέχρι το 1906 εργάστηκε ως δάσκαλος και πράκτορας στο Μπάχοβο³ της Καρατζόβας⁴, όπου βοήθησε ποικιλότροπα τους αγωνιστές και εμπύχωνε τους κατοίκους. Ο πέμπτος εργάστηκε ως δάσκαλος και πράκτορας στο Μεσημέρι της Έδεσσας⁵ με μεγάλη εθνική δράση. Ο έκτος τέλος εργάστηκε ως δάσκαλος το 1903-1907 στα χωριά Πέτροβο⁶ Γκουμέντζια⁷, Καϊλί⁸ και Τσέρνα-Ρέκα⁹ με το ψευδώνυμο Γεώργιος Αγγέλου.

• **Από τη Φούρκα** αναφέρεται ένας αγωνιστής: Ο αρχιτέκτονας Ξενοφώντας Παιονίδης (βλ. φωτογραφία). Μνήθηκε στον Αγώνα από τον Πρόξενο Θεσσαλονίκης Λάμπρο Κορομηλά, με τον οποίο είχε στενή συνεργασία. Με το πρόσχημα του κυνηγού επισκεπτόταν συχνά τη λίμνη των Γιαντισών και αθόρυβα σχεδίαζε τις καλύβες (φυλάκια) των Βουλγάρων, σημείωνε την ακριβή τοποθεσία τους, τις οχυρώσεις τους και τις πολυδαίδαλες διαβάσεις τους. Τα σχεδιαγράμματα αυτά το Προξενείο τα τύπωνε σε πολλά αντίτυπα και τα έδινε στους αρχηγούς των ελληνικών Σωμάτων για ξεκαθάρισμα των βουλγαρικών θυλάκων. Τον Μάρτιο του 1908 έγινε εναντίον του από μεγάλη απόσταση ανεπιτυχής δολοφονική απόπειρα από Βούλγαρους κομιτατζήδες στον Βάλτο των Γιαντισών. Για τη δράση του παρασημοφορήθηκε.

• **Από τη Νικήτη** αναφέρονται τρεις αγωνιστές: Ο

Κωνσταντίνος Μητσιάρας (Λαδιάς), ο Τριαντάφυλλος Γ. Αλέγρας (καπετάν Λύκος) και ο Χρήστος Καρανικόλαος (καπετάν Νικήτας). Όλοι αγωνίστηκαν στη Δυτική Μακεδονία.

• **Από τη Γαλάτιστα** αναφέρεται ένας αγωνιστής: Ο Δημήτριος Γ. Στίνης (βλ. φωτογραφία). Μυήθηκε το 1904 στον Αγώνα από τον λοχαγό του Ελληνικού Στρατού Νικ. Δουμπιώτη (βλ. Δουμπιά) και κατατάχθηκε στο ένοπλο Σώμα του παίρνοντας μέρος με γενναιότητα και αυτοθυσία σε συμπλοκές με τους Τούρκους και τους Βουλγάρους στην Πέλλα και στο Γραμματικό¹⁰ και στις τοποθεσίες Κουζλούκι, Κατράνζα κ.ά. Το 1906 μετατάχθηκε στο Σώμα του καπετάν Νταφώτη πολεμώντας στα Κερδύλλια ενάντια στους Τούρκους και στους Βουλγάρους.

• **Από τον Άγιο Νικόλαο** αναφέρεται ένας αγωνιστής: Ο Επίκουρος Σπ. Αρσένης. Το 1904 στάλθηκε από το Προξενείο Θεσσαλονίκης ως δάσκαλος στα χωριά Ματσόκοβο¹¹ και Γευγελή¹², όπου εργάστηκε ως κατηχητής των κατοίκων στον Αγώνα και οργανωτής ομάδας εκτελεστών και της Επιτροπής Αγώνα.

• **Από τα Βράσταμα (ή Βραστά)** αναφέρεται ένας αγωνιστής: Ο μοναχός Χρυσόστομος. Εργάστηκε ως πράκτορας του Προξενείου Θεσσαλονίκης το 1905-1906 στους Αγίους Αποστόλους Γιαντισών με τον Χρήστο Καραμούζη (βλ. πιο πάνω).

• **Από τα Δουμπιά** αναφέρεται ένας αγωνιστής: Ο οπλαρχηγός (λοχαγός) με τα ψευδώνυμα «καπετάν Αμύντας» και «Επαμεινώντας» Νικόλαος Ιωάννου Δουμπιώτης (βλ. Γαλάτιστα). Υπηρέτησε και ως αρχηγός Σώματος Νάουσας (Ιούνιος – Οκτώβριος 1907) και συγκρούστηκε πολλές φορές με τους κομιτατζήδες.

• **Από την Αρναία (πρ. Λιαρίγκοβη)** αναφέρονται πέντε αγωνιστές: Ο Κωνσταντίνος Ζαμπούνης (καπετάν Νταλιάνης), ο Αγαπητός Γ. Πιτούλας, ο Ιωάννης Πιτούλας, ο Χρήστος Νεραντζιάς και ο Κωνσταντίνος Τζαναλέας. Ο πρώτος (βλ. φωτογραφία) το 1906 κατατάχθηκε στο Σώμα του οπλαρχηγού Γιώργη Γιαγλή και το 1907-1908 στο Σώμα του οπλαρχηγού Σερρών Νίκου Τσαβέλα και με τις συνεχείς συμπλοκές των δύο Σωμάτων με Τούρκους και Βούλγαρους αναδείχθηκε ένας από τους γενναιότερους πολεμιστές με ακτινοβολία σ' όλη την περιοχή Σερρών και για τη μεγάλη του δράση ονομάστηκε καπετάνιος (οπλαρχηγός). Ο δεύτερος (βλ. φωτογραφία) το 1905 κατατάχθηκε ως οπλίτης στο Σώμα του Γιαγλή και συμμετείχε στην πυρπόληση του χωριού Καρατζάκι-οί¹³ στο οποίο έδρευε μεγάλη βουλγαρική συμμορία. Οι επόμενοι τρεις ήταν ένοπλοι στο Σώμα του Παύλου Μελά.

• **Τέλος, από την Ιερισσό** αναφέρονται δύο αγωνιστές: Ο Γιώργης Γιαγλής και ο Χριστόδουλος Τσόχας. Ο πρώτος (βλ. φωτογραφία) το 1907 έδρασε ως οπλαρχηγός στα Κερδύλλια και στην περιοχή Νιγρίτας. Ο δεύτερος (βλ. φωτογραφία) κατατάχθηκε το 1903 στο Σώμα του Κων. Μπουκουβάλα στον Κάτω Βάλτο Κουλακιάς, όπου πήρε μέρος σε πολλές συμπλοκές με κομιτατζήδες. Μετά από δίμηνη δράση ο Μπουκουβάλας του έδωσε διοίκηση ομάδας και τον έστειλε στο Λιανοβέργι¹⁵, όπου η δράση του ήταν πολύ σημαντική και γι' αυτό ονομάστηκε υπαρχηγός του Σώματος Μπουκουβάλα. Αργότερα έδρασε στην Καρατζιόβα παίρνοντας μέρος σε πολλές συμπλοκές με Βούλγαρους τρομοκράτες.

Σημειώσεις:

1. Αναλυτικά και ενδεικτικά βλ.ε: Ανεστοπούλου Κ. Αγγέλου, Ο Μακεδονικός Αγών 1903-1908, τόμος Β', Θεσσαλονίκη 1969, σσ. 265-281, 290-295, 297-303 και 311-322, Ζέλλιου-Μαστοροκόστα Ερατώ, Χαλκιδική: Επαναστάσεις κατά την Τουρκοκρατία-Μακεδονικός Αγώνας, Θεσσαλονίκη 1996, σσ.112, και Δημ. Θ. Κύρου, Ο Μακεδονικός Αγώνας και η Χαλκιδική, ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ, τχ. 48-49 (2003),

Θεσσαλονίκη, σσ. 251, 258-259, 262, 272, 276-280, 283-285, 287-289 και 292.

2. Ο σημ. Πεντάλοφος του Νομού Θεσσαλονίκης.
3. Οι σημ. Πρόμαχοι Ν. Πέλλης.
4. Η σημ. επαρχία Αλμωπίας του Νομού Πέλλης.
5. Χωριό του Νομού Πέλλης.
6. Ο σημ. Άγιος Πέτρος του Νομού Κιλίκ.
7. Η σημ. Γουμένισσα του Νομού Κιλίκ.
8. Η σημ. Βραχιά του Νομού Θεσσαλονίκης.
9. Η σημ. Κάρπη του Νομού Κιλίκ.

10. Χωριό του Νομού Πέλλης.

11. Οι σημ. Εύζωνοι του Νομού Κιλίκ.

12. Πόλη ελληνική, που σήμερα βρίσκεται στο κατακτημένο από τους Σλάβους βόρειο τμήμα της Ελληνικής Μακεδονίας (με την ονομασία Djevajelija με προφορά Ντγιεβντζιέλιγια, μέσα στην οποία κρύβεται η ελληνική Γευγελή!).

13. Η σημ. Μαυροθάλασσα του Νομού Σερρών.

14. Η σημ. Χαλάστρα του Νομού Θεσσαλονίκης.

15. Η Λιανοβέργι. Χωριό του Νομού Ημαθίας.

ΝΕΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΣΤΟΝ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Ο κ. **Καπλάνης Θωμάς**, πρώην Δήμαρχος Πολυγύρου, εκλέχθηκε **Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Χαλκιδικής**, με τη συμμετοχή 132 από τους 165 εγγεγραμμένους δικηγόρους, ποσοστό συμμετοχής 80%.

Η εκλογική διαδικασία ολοκληρώθηκε με 131 έγκυρα και 1 άκυρο ψηφοδέλτιο, χωρίς λευκά.

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου συγκροτείται από τους εξής συμβούλους:

Αναστασία Δελημανώλη, Στέλλα Κουφογιάννη, Δημήτριο Κατσιάνο, Κωνσταντίνο Μπούτο, Ειρήνη Νικολαΐδου, Ιωάννη Ράλλη-Καδαλά, Ελισάβετ Χατζιορδάνου και Χρήστο Χαϊδευτό.

ΠΗΓΗ. ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ NEWS

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΙΖΟΥΝ!

(Ομαδικά και μοναχικά παιχνίδια άλλοτε και σήμερα)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΙΚΟΥΛΑΣ

Ομότιμος. Καθηγητής Παιδιατρικής Α.Π.Θ.

(Αφιερωμένο στο μεγάλο μου γιο και βέβαια σε όλα τα παιδιά)

Δε θα ξεχάσω ποτέ αυτό, που μου είπε ο πρωτότοκος, επτάχρονος τότε, γιος μου, γυρνώντας ένα βράδυ στο σπίτι από τη δουλειά μου: «Μπαμπά, σήμερα δε έπαιξα καθόλου, δεν μπόρεσα να παίξω καθόλου σήμερα». Το προσωπάκι του γέμισε δάκρυα απελπισίας γιατί δεν μπόρεσε να παίξει καθόλου εκείνη τη μέρα, γιατί δε του δόθηκε χρόνος ελεύθερος για να παίξει. Τα μαθήματα ξένων γλωσσών, τα μαθήματα σπορ και μουσικής, με τα οποία εμείς οι ίδιοι οι γονείς του τον είχαμε φορτώσει, πλέον των σχολικών υποχρεώσεων, δεν του άφηναν καθόλου χρόνο για να παίξει, να κάνει δηλαδή αυτό που χρειαζόταν η ψυχή του για να βρίσκει ισορροπία από το καθημερινό stress, στο οποίο υποβαλλόταν. Συγκλονίστηκε! Ένοιωσα τρομερή ενοχή. Εγώ, ο «δάσκαλος, που δίδασκα» στους φοιτητές, εγώ που συμβούλευα τους γονείς των παιδιών, τα οποία παρακολουθούσα ως παιδίατρος, ότι «τα παιδιά πρέπει να έχουν απαραίτητα χρόνο για να παίζουν, γιατί το παιχνίδι είναι η τροφή της ψυχής τους», ήμουν τελικά «ο δάσκαλος, που δίδασκα και νόμο δεν κρατούσα» για το παιδί μου. Εγώ ο ίδιος ουσιαστικά του στερούσα την τροφή της ψυχής του.

Άλλοτε, στα δικά μου παιδικά χρόνια (1945-1955), στα χωριά, στις κωμοπόλεις (όπου εγώ τα έζησα) και στις συνοικίες των πόλεων, τα παιδιά προσχολικής και ηλικίας Δημοτικού μπορούσαν να παίζουν άνετα «ομαδικά παιχνίδια» στις αυλές των σπιτιών τους και στις γύρω αλάνες και δρόμους (κυνηγητό, κρυφτό, ψηλό ακούμπητο, κουτσό, ξυλάκια (τσιλίκια-τσουμάκια), ομάδες (μπίκο)). Τα ομαδικά παιχνίδια τότε ήταν ο κανόνας για τα παιδιά και τα βοηθούσε τόσο στη μεταξύ τους επικοινωνία όσο και στο να δίνουν τροφή στην ψυχή τους. Υπήρχαν βέβαια και κάποια παιδιά, που δεν είχαν τη δυνατότητα να έχουν πάντα συντρόφους για ομαδικά παιχνίδια (απομονωμένη κατοικία, κακοκαιρία, έλλειψη συνομηλίκων). Έτσι τα παιδιά αυτά αναγκάζονταν να παίζουν «μοναχικά παιχνίδια».

Υπήρχαν όμως και παιδιά που απολάμβαναν τα μοναχικά παρ' όλο που είχαν συντρόφους για ομαδικά. Βέβαια και τα μοναχικά παιχνίδια δίνουν τροφή στην ψυχή των παιδιών, όχι όμως τόσο εκλεκτή όσο τα ομαδικά.

Ένα από τα παιδιά αυτά, που προτιμούσαν τα μοναχικά παιχνίδια πρέπει να ήμουν κι εγώ. Ήθελα να παίζω και με άλλα παιδιά, αλλά ήθελα πιο πολύ να παίζω μόνος μου, να πλάθω με τη φαντασία μου άλλους κόσμους, να ονειροπολώ. Το πρώτο μου μοναχικό παιχνίδι της βρεφικής μου ηλικίας ήταν το τζακόπανο, που ήταν ένα κομμάτι υφάσματος, με το οποίο κάλυπταν το πάνω μέρος του τζακιού και είχε πάνω του κεντημένα αγγελάκια, παιδάκια, ζώακια και λουλουδάκια. Όταν λοιπόν ήμουν ανήσυχος, η μάνα μου με πήγαινε κοντά στο τζακόπανο, κοίταζα τα κεντημένα πάνω του με προσοχή, ασκαρδαμυκτί για πολλή ώρα και τότε «μέρωνα» (ηρεμούσα). Ίσως αυτό προέλεγε την αγάπη μου για τη Ζωγραφική και την Τέχνη! Η παρατήρηση, λοιπόν, του τζακόπανου ήταν το πρώτο μου παιχνίδι, που μου προσέφερε απόλαυση και μέρωμα (ηρεμία).

Το άλλο παιχνίδι, που με μέρωνε στην προνηπιακή μου ηλικία ήταν η **ωμή σπλήνα**! Ο πατέρας μου, ως κρεοπώλης, έφερνε συχνά στο σπίτι συκωταριές και σπλήνες. Η μάνα μου είχε ανακαλύψει πως όταν ήμουν ανήσυχος και μου έδινε μια ωμή σπλήνα να παίζω, μέρωνα! Εγώ μόλις έπαιρνα τη σπλήνα στα χέρια μου της άλλαζα τα φώτα! Τη ζουπούσα από δω, τη ζουπούσα από κει, την έριχνα πάνω, την έριχνα κάτω απολαμβάνοντας έτσι την υφή της και την ευπλαστότητά της με όλη μου την ψυχή και βέβαια μέρωνα όπως ήταν το ζητούμενο. Γλοιώδες, αλλά αληθινό!

Τα επόμενα δύο μοναχικά μου παιχνίδια της ύστερης νηπιακής μου ηλικίας, ήταν τα κουμπιά και οι φωτογραφίες. Τα **κουμπιά**, που αφαιρούσε η μάνα μου από τα παλιά ρούχα, τα μάζευε σε ένα μεταλλικό κουτί για να τα ξαναχρησιμοποιήσει. Αυτό το κουτί ήταν το κορυφαίο μου παιχνίδι «τω καιρώ εκείνω». Το έπαιρνα στα χέρια μου σαν ανεκτίμητο θησαυ-

Σκαλιστό έτους 1935

ρό. άδειαζα τα κουμπιά στο πάτωμα κι άρχιζα το κορυφαίο παιχνίδι μου, με βοηθό την καλπάζουσα φαντασία μου. Τοποθετούσα τα κουμπιά στη σειρά, να κάνουν παρέλαση, άλλοτε ως μαθητές, άλλοτε ως στρατιώτες. Τα τοποθετούσα σε κύκλο για να περιστάνουν τους χορευτές, τα ταξινομούσα κατά χρώματα και κατά μεγέθη, δημιουργώντας έτσι ομάδες, που άλλοτε συνεργάζονταν κι άλλοτε πολεμούσε η μία την άλλη. Έτσι περνούσα ώρες ατέλειωτες παίζοντας με τα κουμπιά, ενώ η φαντασία μου κάλπαζε σε κόσμους ονειρεμένους.

Το άλλο κορυφαίο παιχνίδι εκείνης της εποχής ήταν οι **φωτογραφίες**. Η μάνα μου, όπως συνηθίζονταν εκείνα τα χρόνια, είχε τις λιγοστές φωτογραφίες μας δεμένες όλες μαζί με μια κορδέλα και τις φύλαγε κι αυτές, όπως και τα κουμπιά μέσα στο ντουλάπι. Τις έβγαζε από το ντουλάπι μόνο στις ονομαστικές μας γιορτές, που δεχόμασταν επισκέψεις και τις τοποθετούσε πάνω στο τραπέζι, που το μεταμόρφωνε σε «γιορτινό» σκεπάζοντάς το με κεντημένο τραπεζομάντηλο και τοποθετώντας πάνω του ανθοδοχείο, τσιγάρα, σπέρτα, σταχτοδοχεία και μαζί με αυτά και το δεματάκι με τις φωτογραφίες. Έτσι γινόταν η απόλυτη γιορτινή διακόσμηση του τραπεζιού! Εγώ συχνά, ήθελα να ασχολούμαι με τι φωτογραφίες. Ζητούσα τότε από τη μάνα μου να τις βγάλει από το ντουλάπι και να μου τις δώσει. Αμέσως τις άπλωνα στο πάτωμα και άφηνα, βλέποντάς τες, τη φαντασία μου να οργιάζει δημιουργώντας ατέλειωτες ιστορίες ανάλογα με τα πρόσωπα, που απεικονίζονταν στις φωτογραφίες και ανάλογα με τα μέρη, στα οποία είχαν φωτογραφηθεί. Ήταν ένα ταξίδι μοναδικό για εκείνη την περίοδο της ζωής μου, που το νοσταλγώ για τους κόσμους, που με πήγαινε και με βοηθούσε να πλάθω με τη φαντασία μου.

Μεγαλώνοντας άρχισα να παίζω στην αυλή του σπιτιού μου και στο γειτονικό πάρκο. Στην αυλή του σπιτιού μου συνήθιζα να κάθομαι σ' ένα σκαμνάκι και κρατώντας στο χέρι μου ένα μικρό ξυλάκι, που έπαιζε το ρόλο του μολυβιού, **να σχεδιάζω κάτω στο χώμα** ανθρώπους, ζώα, σπίτια, δέντρα κλπ. Άφηνα πάλι ελεύθερη τη φαντασία μου να καλπάζει και ζούσα τη ζωή των σκίτσων μου κι αυτό με γοήτευε, με συνάρπαζε. Επίσης, **με κομμάτια χαρτιών** κατασκεύαζα βαρκούλες, αεροπλανάκια, πετούμενα¹ κλπ και έπαιζα και ταξίδευα μαζί τους σε θάλασσες και ουρανούς. Άλλο προσφιλές μοναχικό παιχνίδι ήταν οι **σαπουνόφουσκες**. Για να γίνουν έλιωνα ένα κομματάκι σαπουνί σε ένα κύπελο με νερό, ρουφούσα αυτό το σαπουνόνερο με καλάμι και πριν φθάσει στο στόμα μου, το φυσούσα οπότε σχηματίζονταν οι σαπουνόφουσκες που πετούσαν στον αέρα και καθώς προχωρούσαν έπαιρναν διάφορα χρώματα και διαλύονταν στον αέρα, ενώ εγώ τις απολάμβανα! Άλλο παιχνίδι στην αυλή ήταν η **πα-**

ρακολούθηση των σύννεφων στον ουρανό. Τα έβλεπα να ταξιδεύουν, να αλλάζουν σχήμα, χρώμα, μέγεθος και αυτό επίσης με γοήτευε, με συνάρπαζε.

Όταν ο καιρός το επέτρεπε πήγαινα στο γειτονικό πάρκο, το οποίο ήταν κατάφυτο από πεύκα και κυπαρίσσια και γεμάτο από ιπτάμενα και έρποντα έντομα (μπουμπούτσια). Το πάρκο αυτό ήταν το βασίλειο ημών των παιδιών. Παίζαμε εκεί πολλά ομαδικά παιχνίδια, αλλά εγώ και εκεί έπαιζα τα συναρπαστικότερα μοναχικά μου παιχνίδια. Με τις **πενκοβελόνες**, που υπήρχαν στο έδαφος, πεσμένες από τα πεύκα, έκανα σπίτια, δρόμους, πλατείες, πόλεις ολόκληρες και με τα **κυπαρισσόμηλα** έκανα διάφορες κατασκευές (σπίτια, τραπέζια, καρέκλες) ενώνοντας τα με κομμάτια ξύλου. Με τη **φλούδα των κορμών των πεύκων**, που την αποσπούσα με μαχαίρι, έκανα βάρκες, σταυρούς, μαχαίρια κλπ. Στο πάρκο επίσης έβρισκα μεγάλα κομμάτια κλαδιών από πεύκα πεσμένα στο έδαφος, τα οποία έπαιρνα, τα καβαλούσα βαφτίζοντάς τα...άλογα και ως **καβαλάρης**, πλέον, έτρεχα ώρες ατέλειωτες ταξιδεύοντας σε κόσμους φανταστικούς και όλος ο κόσμος ήταν δικός μου! Όταν δεν έβρισκα το κατάλληλο κλαδί να το κάνω άλογο, τέντωνα τα χέρια μου, **παρίστανα...το αεροπλάνο** και ταξίδευα...αεροπορικώς από τη μία άκρη του πάρκου ως την άλλη και πάλι όλος ο κόσμος ήταν δικός μου και η φαντασία μου δε γνώριζε χαλινάρια!

Κοντά στο πάρκο υπήρχε ένας βράχος καμωμένος από κόκκινο χώμα, το οποίο ονομάζαμε **κοκκινόχωμα**. Το χώμα αυτού του βράχου το χρησιμοποιούσαν οι νοικοκυρές, αφού το ανακάτωναν με νερό για να πατώσουν² το τζάκι ή το πάτωμα, όταν ήταν από χώμα. Αυτό το κόκκινο χώμα το μάζευα εγώ σε ένα κουβαδάκι, το ανακάτωνα με λίγο νερό το έκανα λάσπη και με τη λάσπη αυτή, έπλαθα διάφορα αντικείμενα (σπιτάκια, ανθρωπάκια, ζώακια και κυρίως **καφκούδια** (μικρά πιτάκια από λάσπη). Τα αγοράκια συνήθιζαν, όταν έπλαθαν τα καφκούδια, να τραγουδούν το εξής δίστιχο:

«Ιλάτε, μαρή κουρτσούδια, λάσπη να κάνουμε
να φτιάσουμε καφκούδια να τα πουλήσουμε!»

Αυτά ήταν τα κυριότερα μοναχικά παιχνίδια της παιδικής μου ηλικίας, που σίγουρα ήταν και παιχνίδια και άλλων παιδιών, που ήταν αναγκασμένα να τα παίζουν ελλείψει συμπαϊκτών ή ήταν **φανταμένα**³ όπως εγώ!

Τα σημερινά παιδιά των πόλεων, αλλά και των χωριών, καθώς «εισέρχεται και εις αυτά ο πολιτισμός»⁴ δεν μπορούν πια να παίζουν ομαδικά παιχνίδια στις αυλές των σπιτιών τους και στους γύρω δρόμους και αλάνες καθ' όσον αυτά ή έχουν εξαφανισθεί και βέβαια επειδή σ' αυτά υπάρχει σήμερα ό φόβος των πολλών αυτοκινήτων και των κάθε είδους κακοποιών, που απειλούν τα σημερινά παιδιά. Έτσι τα σημερινά παιδιά δεν παίζουν πια ομαδικά παιχνίδια, αλλά παίζουν κυ-

ρίως μοναχικά, που κι αυτά δεν έχουν καμία σχέση με εκείνα των περασμένων χρόνων, που περιέγραψα. Τα μοναχικά παιχνίδια σήμερα τα παίζουν μέσα στα σπίτια τους με τη βοήθεια της σύγχρονης τεχνολογίας (video, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, τηλεόραση κλπ). Έχουν πολλά πλεονεκτήματα τα σημερινά μοναχικά παιχνίδια των παιδιών, αλλά και πάρα πολλά μειονεκτήματα. Πρέπει όμως και σήμερα όσο είναι δυνατόν, να ενθαρρύνονται τα παιδιά να παίζουν μεταξύ τους, να συνυπάρχουν, να κάνουν παρέα κατά τον ελεύθερο χρόνο τους, να μην απομονώνονται παίζοντας μοναχικά παιχνίδια. Να τα κάνουμε να συνειδητοποιήσουν ότι η ανθρώπινη επαφή και η επικοινωνία είναι ό,τι καλύτερο μπορούν να έχουν κατά την παιδική τους ηλικία, αλλά και για τις υπόλοιπες ηλικίες τους.

Πρέπει οι γονείς να βρίσκουν, απαραίτητα, για τα παιδιά τους ελεύθερο χρόνο για να παίζουν. Απαραίτητες, όπως είπα, είναι και οι ξένες γλώσσες και τα σπορ και η μουσική. **Ωστόσο, πρέπει να υπάρχει απαραίτητα και χρόνος για παιχνίδι.** Το παιχνίδι στην παιδική ηλικία είναι αυτό που εγγυάται την ψυχική ισορροπία των παιδιών, είναι το αντιστάθμισμα στο stress των απαιτήσεων της ζωής. Να μην υπάρξει κανένας γονιός να ακούσει, όπως εγώ, «ο δάσκαλος, που δίδασκα», από το στόμα του παιδιού του το «σήμερα δεν μπόρεσα να παίξω καθόλου» και να δει το προσωπάκι του πλημμυρισμένο από δάκρυα γιατί δεν μπόρεσε εκείνη τη μέρα να πάρει τροφή για την ψυχή του μέσα από το παιχνίδι. **ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΑΙΖΟΥΝ!**

1. **πετούμενο:** χαρταετός

2. **πατώνω:** αλείφω (πατικώνω) με κοκκινόχρωμα διαλυμένο σε νερό, το δάπεδο του τζακιού ή του δωματίου όταν αυτό είναι από χόμα.

3. **φανταμένος:** ο έχων υπερβολική έως νοσηρή γνώμη για διάφορα θέματα, που αφορούν τον εαυτό του.

4. **«Ο πολιτισμός εις το χωρίον»:** τίτλος διηγήματος του Α.Παπαδιαμάντη.

Νέα μέλη του Συλλόγου εγγραφέντα μέχρι 25/11/2025

		Αρ.Μητρώου		Αρ.Μητρ.
1. Τσιάμης Χρυσόστομος	Αγ. Νικόλαος	2117	10. Καρανίκα Ειρήνη	2126
2. Ζάκα Όλγα	Δεβελίκι	2118	11. Κωστινάκης Γεώργιος	2127
3. Χλιαπατούδη Γεωργία	Λιβάδι	2119	12. Κωστινάκη Κυράνα	2128
4. Προεστού Κρίστου	Αγ. Παρασκευή	2120	13. Σπανού Ευαγγελία	2129
5. Αλβανός Γεώργιος	Βαρβάρα	2121	14. Περικάκη Μαρία	2130
6. Παπαϊωάννου Καλλιόπη	Θεσσαλονίκη	2122	15. Φουκαράκη Ευφροσύνη	2131
7. Schiltz Arsen	Θεσσαλονίκη	2123	16. Μπαμπαίτη Φωτεινή	2132
8. Κωφίδης Στέφανος	Καρδιά	2124	17. Ιωαννίδου Ισμήνη	2133
9. Ζέττας Ιωάννης	Σέρρες	2125	18. Αθανασιάδου Ευαγγελία	2134
			Σάρτη	2126
			Ζαγκλιβέρι	2127
			Ζαγκλιβέρι	2128
			Φούρκα	2129
			Σέρρες	2130
			Δουμπιά	2131
			Παλαιόχωρα	2132
			Θεσσαλονίκη	2133
			N.Μουδανιά	2134

Σημ. Το Δ.Σ. καλωσορίζει με χαρά τα νέα μέλη και τα προσκαλεί σε ενεργό συμμετοχή στη ζωή και την δράση του Συλλόγου μας.

ΠΕΝΘΗ

Έφυγαν από την ζωή

♦ **Χρήστος Δαλκιδάκης.** Τραπεζικός από την Ν. Τρίγλια. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 933. και μέλος της Χορωδίας του Παγχαλκιδικού επί σειρά ετών. Μετείχε συχνά σε εκδηλώσεις και εκδρομές του Συλλόγου.

♦ **Σοφία Κωνσταντινίδου.** Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 900.- από την Θεσσαλονίκη και μέλος της χορωδίας του Παγχαλκιδικού για πολλά χρόνια. Μετείχε συχνά σε εκδηλώσεις του Συλλόγου.

♦ **Βασίλειος Γραμμενάς.** Μηχανουργός από τα Βασιλικά. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 518. Μετείχε σε πολλές εκδηλώσεις του Παγχαλκιδικού. Με την σύζυγό του Ολυμπία ήταν χορηγοί του τεύχους 9 του περιοδικού μας Παγχαλκιδικός Λόγος.

♦ **Γρηγόριος Λάτσιος.** Υπάλληλος ΟΣΕ από την Επανωμή. Επίλεκτο μέλος του Συλλόγου με Α.Μ. 973. Ο θάνατός του ήταν αιφνίδιος και έλαβε χώρα στις 4 Αυγούστου 2025 στην σκήτη της Αγίας Άννας του Αγίου Όρους, όπου ο εκλειπών είχε μεταβεί για προσκύνημα.

♦ **Γεώργιος Καραμόσχος.** Αγρότης από το Γαλαρινό. Επίλεκτο και από τα παλαιότερα μέλη του Συλλόγου με Α.Μ. 97. Μετείχε σε εκδηλώσεις και εκδρομές του Παγχαλκιδικού.

Το Δ.Σ. απευθύνει θερμά συλλυπητήρια στους οικείους των μεταστάντων ευχόμενο την εξ ύψους παρηγορία.

Σ.Σ.: Παρακαλούνται όλα τα μέλη, οι συγγενείς και οι φίλοι, να ειδοποιούν για εκδημίες μελών μας, ώστε να ενημερώνεται το Περιοδικό, και να παρίσταται, αν είναι δυνατόν, αντιπροσωπεία του Δ.Σ.

Άναψε το 1ο Χριστουγεννιάτικο δέντρο στην Ελλάδα, στον Ταξιάρχη Χαλκιδικής

Στις 7/11/2025, το βράδυ της παραμονής της εορτής της Σύναξης των Αρχαγγέλων, αμέσως μετά το Μέγα Πανηγυρικό Αρχιερατικό Εσπερινό, φωταγωγήθηκε το πρώτο Χριστουγεννιάτικο δέντρο στην Ελλάδα, ύψους περίπου 14 μέτρων, στην πλατεία του Ταξιάρχη Χαλκιδικής, στο χωριό των ελάτων, στο χωριό των Χριστουγέννων. Η πλατεία κατακλύστηκε από κόσμο, και η φωταγώγιση του δέντρου άνοιξε την εορταστική περίοδο των Χριστουγέννων, για όλη την Ελλάδα και σηματοδότησε την έναρξη των εργασιών των ελατοπαραγωγών του χωριού μας, τους οποίους ευχόμαστε, καλές πωλήσεις. Το φετινό έλατο είναι δωρεά του παραγωγού Στέργιου Καρανταγλή. Η Φιλαρμονική του Δήμου Πολυγύρου έντυσε μουσικά τη βραδιά, σκορπίζοντας κέφι και χαμόγελα στους παρευρισκόμενους.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους οι Βουλευτές Χαλκιδικής, Πάννης Πώργος και Απόστολος Πάνας, η Αντιπεριφερειάρχης Χαλκιδικής, Κατερίνα Ζωγράφου, ο πρώην Υπουργός, Χρήστος Πάχτας, οι Αντιδήμαρχοι, Πάννης Λελεγιάννης, Θανάσης Τσίγκας και Βασίλης Φαρδογιάννης, Επικεφαλής Δημοτικών Παρατάξεων, Δημοτικοί Σύμβουλοι, ο Πρόεδρος της Δημοτικής Κοινότητας Ταξιάρχη, Ιωάννης Εάκης, Πρόεδροι Δημοτικών Κοινοτήτων του Δήμου Πολυγύρου, καθώς και εκπρόσωποι συλλόγων και φορέων. Μήνυμα στην εκδήλωση έστειλε ο δήμαρχος Πολυγύρου Γιώργος Εμμανουήλ από την Αλεξανδρούπολη που βρίσκεται για το συνέδριο της ΚΕΔΕ.

Στη γιορτή συμμετείχαν: ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ταξιάρχη, ο Σύλλογος Νεολαίας Ταξιάρχη, ο Αθλητικός Σύλλογος Ταξιάρχη «Χολομών», ο Σύλλογος Γυναικών Ταξιάρχη και ο Σύλλογος Απανταχού Ταξιαρχιωτών. Η Αστυνομική Διεύθυνση Πολυγύρου-Τροχαία Πολυγύρου και η ΛΕΦΕΔ για άλλη μια φορά συνέβαλαν για την ασφάλεια των πολιτών.

Η καθιερωμένη πλέον «Γιορτή Ελάτου», από το 2011, πραγματοποιείται παραδοσιακά την παραμονή της εορτής των Πολιούχων του χωριού, των Αγίων Αρχαγγέλων.

Τα έλατα του Ταξιάρχη παράγονται σε ιδιωτικές φυτείες που δημιουργήθηκαν για το σκοπό αυτό. Η καλλι-

έργεια αυτή ξεκίνησε γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1960, στο πλαίσιο ενός προγράμματος ορεινής οικονομίας του υπουργείου γεωργίας με τους αγρότες ορεινών περιοχών. Το φυσικό δέντρο κατά τη διάρκεια της ανάπτυξης του απορροφά από την ατμόσφαιρα διοξείδιο του άνθρακα και άλλα βλαβερά αέρια και εκλύει οξυγόνο.

Σήμερα σχεδόν το 90% του ενεργού πληθυσμού των κατοίκων του Ταξιάρχη, ασχολείται κατ' αποκλειστικότητα ή συμπληρωματικά με την καλλιέργεια των όμορφων κωνοφόρων δέντρων. Τα ζωντανά έλατα, όχι μόνο δεν βλάπτουν τη φύση, αλλά τη βοηθούν. Επιπλέον, τα

φυσικά έλατα δίνουν μία πιο ζωντανή αίσθηση στο σπίτι, καθώς μυρίζουν έντονα και όμορφα, με αποτέλεσμα να τονίζουν το εορταστικό και ζεστό κλίμα των γιορτών. Η φυσική ομορφιά και η μυρωδιά τους, δίνουν μία ζωντανή αίσθηση και φυσική ατμόσφαιρα. Κανένα (νόμιμο) έλατο που πωλείται ως χριστουγεννιάτικο δέντρο δεν υλοτομείται από φυσικές συστάδες. Γιατί Φυσικό Δέντρο όμως; Γιατί το φυσικό δέντρο δίνει στο σπίτι την αίσθηση της Φύσης. Γιατί βοηθά στην τοπική οικονομία, δεδομένου ότι προέρχεται από ιδιωτικές καλλιέργειες ανά την Ελλάδα, γιατί είναι βιοδιασπώμενο και άρα ανακυκλώνεται εύκολα, σε αντίθεση με το τεχνητό που αναμφίβολα επιβαρύνει το περιβάλλον γιατί καθ' όλη την διάρκεια της ζωής του και πριν κοπεί αποτελεί παραγωγική πηγή οξυγόνου και τμήμα της χλωρίδας, με ευεργετικές επιδράσεις στη ζωή άλλων οργανισμών, γιατί στον Ταξιάρχη στη θέση ενός δέντρου που κόβεται

φυτεύονται τουλάχιστον δύο νέα, γιατί οι παραγωγοί μετατρέπουν τα άγονα χωράφια τους σε δάση, προσφέροντας τα μέγιστα στο περιβάλλον.

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΜΕ ΤΟ ΔΑΣΟΣ, ΔΙΑΤΗΡΟΥΜΕ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Για φέτος οι άδειες κοπής δόθηκαν στις 28 Νοεμβρίου.

Αστέριος Λυρτζής

Πρόεδρος Συλλόγου Απανταχού Ταξιαρχιωτών
Γενικός Γραμματέας Παγχαλκιδικού Συλλόγου
«Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»,

ο οποίος εκπροσώπησε τους δύο Συλλόγους

Αγιορείτικα νέα

ΕΦΥΓΑΝ ΔΥΟ ΚΟΡΥΦΕΣ

**ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (Γοντικάκης),
ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΣ Ι.Μ. ΙΒΗΡΩΝ**

Γεννήθηκε το 1935 στο Ηράκλειο Κρήτης. Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, ιερέας ήδη, αναχώρησε για το Άγιον Όρος όπου παρέμεινε και εκάρη μοναχός.

Διέμεινε με τον Άγιο Παΐσιο στην Ι. Σκήτη της Ι.Μ. Ιβήρων από το 1965 μέχρι το 1968. Διετέλεσε καθηγούμενος στην Ι.Μ. Σταυρονικήτα (1968-1990) και στην Ι.Μ. Ιβήρων (1990-2005)

Τα δύο αυτά Μοναστήρια οργάνωσε, μετέτρεψε και ανέδειξε σε ακμάζοντα υποδειγματικά κοινόβια.

Το 2005 αποσύρθηκε σε Ιβηρίτικο κελί στο παρακείμενο βουνό απ' όπου, λόγω ηλικίας, επέστρεψε στο μοναστήρι πριν από μερικά χρόνια. Αποφοίτησε από τη Θεολογική Σχολή του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές φιλοσοφίας στην Γαλλία. Κοιμήθηκε στις 17.9.2025 και κηδεύτηκε στην

Ι.Μ. Ιβήρων.

Ο εκλιπών, επίλεκτος εκπρόσωπος της ονομαστής γενιάς του '60, με τη Θεολογική προσέγγιση προς τους Αγίους Γρηγόριο Παλαμά και Νικόλαο Καβάσιλα, τις αναφορές του προς τον Ηράκλειτο και τη Σωκρατική διαλεκτική, προσέφερε με το ξεχωριστό του ύφος, πλήθος μοναδικών δοκιμίων, άρθρων, μελετών, ομιλιών και βιβλίων.

Η ποιότητα και το ύψος αυτού του εργοχείρου του, σε συνδυασμό με τη βαθειά πίστη, την ταπεινότητα, την πληθωρική κατάρτιση, τις δράσεις του, το σεβασμό που ενέπνεε, καθώς και τη διαλάμπουσα προσωπικότητά του, άφησε ένα διαλεχτό αποτύπωμα στον αγιορείτικο μοναχισμό, στον μοναχισμό γενικότερα, όπως και στην κοσμική κοινωνία. Κείμενα και ζωή του παραμένουν ως μία, εκτεταμένη ακόμα και πολύ πέραν των ορίων της χώρας, ηδύπνοη αύρα.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΡΟΔΟΣΤΟΛΟΥ

Γεννήθηκε το 1933 στην Αναγέννηση Σερρών. Πιος ιερέα από την Ανατολική Θράκη, αναχώρησε στα 17 του για το Άγιον Όρος και την επόμενη χρονιά εκάρη μοναχός στην Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας. Το 1965 χειροτονήθηκε Ιερομόναχος. Το 1978 εξελέγη επίσκοπος Ροδοστόλου και το 2023 προήχθη σε εν ενεργεία Μητροπολίτης, με τον ίδιο τίτλο. Ήταν ο Ιεράρχης του Οικουμενικού Πατριαρχείου στο Άγιον Όρος. Υπηρέτησε ως γραμματέας της Ιεράς Κοινότητας για 3 χρόνια. Υπηρέτησε επίσης για 25 ευδόκιμα χρόνια στην Αθωνιάδα Σχολή ως καθηγητής και ως Σχολάρχης της. Εθεωρείτο ως ένας από τους γνήσιους εκφραστές της μεταγενέστερης αγιορείτικης ψαλτικής. Αποφοίτησε από την Αθωνιάδα και από τη Θεολογική Σχολή της Χάλκης. Κοιμήθηκε στις 1.10.2025 και κηδεύτηκε στην Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας.

Ο εκλιπών, από το 2000 μέχρι το 2021, μεταξύ άλλων, ήταν συγγραφέας ή εκδότης δέκα ογκωδών βιβλίων. Κυρίως, στ' αγιορείτικου ενδιαφέροντος βιβλία που συνέγραψε, απεικόνισε αυθεντικά την αγιορείτικη ζήση, από τη φυσική της καθημερινότητα ως τα υπέρτατα επίπεδα του προορισμού της. Μαζί και τις "ποθινές" και "ερατεινές" αναζητήσεις του. Βαθύς αναλυτής, εξωστρεφής, χιουμορίστας αλλά και αξεπέραστος λυρικός και περιγραφικός. Δεινός γλωσσοπλάστης και δεινότερος συναρμολογητής σύνθετων και πολυσύνθετων (και ασυνήθιστων ενίοτε) λέξεων, κατέδειξε ότι, τελικώς, το έργο του δεν ήταν ένα απλό συγγραφικό πέραςμα ρουτίνας ή μόνο ένας γλωσσικός εξαιρετισμός, αλλά μια κραυγή προς την σύγχρονη λεκτική αντάρα και προς το επερχόμενο κενό. Κείμενα και ζωή του, μαρτυρούν έναν σπάνιο συνδυασμό Καλόγερου-Μητροπολίτη, με κεφαλαία το "Κ" και το "Μ".-

Στέλιος Κουλουμπής

Η ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Επιμέλεια: Ιωάννης Κοτσάνης

8 ΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ - ΑΝΔΑΛΟΥΣΙΑ ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2025

Πραγματοποιήθηκε και φέτος η καθιερωμένη πολυήμερη εκδρομή του Φθινοπώρου. Προορισμός Η Ανδαλουσία της Ισπανίας. Στην εκδρομή έλαβαν μέρος 143 άτομα σε 3 group. Το πρώτο με 48 άτομα από 3/11 – 10/11 και συνοδό από το Δ.Σ. τους κ.κ. Κοκόνη Ζαμπόκα, και Απόστολο Στρατή. Το δεύτερο επίσης με 48 άτομα από 5/11-12/11 και συνοδό από το Δ.Σ. τον κ. Ιωάννη Κοτσάνη. Το τρίτο με 47 άτομα από 10/11-17/11 και συνοδό από το Δ.Σ. την κ. Πηγή Βενετσάνη. Οι πτήσεις σε πολύ καλές ώρες με την TURKISH- AIRLINES. Τα ξενοδοχεία υπέροχα, όπως και τα λεωφορεία. Επισκεφτήκαμε τις πόλεις: Γρανάδα, Κόρδοβα, Σεβίλλη, Κάντιθ, Χέρεθ, Ροντα, Μάλαγα και το Γιβραλτάρ.

Οι ξεναγοί Τάσος Παπαδόπουλος (στο πρώτο και τρίτο group) και Γεώργιος Παρασκευόπουλος (στο δεύτερο group) γοήτευαν τους εκδρομείς με τις γνώσεις, την εμπειρία, την μεθοδικότητα και την οργανωτικότητα που τους διέκρινε. Όλα κύλησαν ομαλά χωρίς κανένα πρόβλημα. Επιστρέψαμε στην πόλη μας με ξεχωριστές-μοναδικές αναμνήσεις.

Αν ήθελε κάποιος να συμπεκνώσει τις εντυπώσεις του από τη συγκεκριμένη εκδρομή μέσα σε λίγες λέξεις, νομίζω ότι θα συναντούσε ιδιαίτερες δυσκολίες. Πρόκειται για μια εμπειρία, που άφησε ανεξίτηλες τις πολλαπλές μνήμες στη συνείδηση καθενός από τους συμμετέχοντες. Για κάθε πόλη που επισκεπτόμασταν ήμασταν σίγουροι πως ήταν η ωραιότερη. Η βεβαιότητα όμως αυτή ίσχυε μέχρι να γνωρίσουμε την επόμενη. Παράλληλα, η άψογη οργάνωση, το πληρέστατο πρόγραμμα των περιηγήσεων, το ενδιαφέρον των συνοδών για τους εκδρομείς, ο πολιτισμός που γευθήκαμε, η ομορφιά που απολαύσαμε δεν είναι πράγματα που μπορούν να αποδοθούν με λίγες απλές λέξεις.

Ευχαριστούμε θερμά τα μέλη του Δ.Σ. που μετείχαν και συνετέλεσαν στην επιτυχία της εκδρομής, αλλά και όλα τα μέλη και φίλους του Συλλόγου για την συμμετοχή τους, την συνέπεια και την καλή τους διάθεση σε όλη την εκδρομή. Ήταν πραγματικά τρία υπέροχα group. Ιδιαίτερα ευχαριστήρια και συγχαρητήρια στους ξεναγούς μας Τάσο Παπαδόπουλο και Γεώργιο Παρασκευόπουλο. Επίσης ευχαριστήρια και στο πρακτορείο MENTOR που σε συνεργασία με τον πρόεδρο του Συλλόγου κ. Κοτσάνη οργάνωσαν και επιμελήθηκαν όλες τις λεπτομέρειες της εκδρομής.

Αναλυτική περιγραφή της εκδρομής στην σελίδα 43. (Φωτ. σελ. 28-29)

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΠΟΙΗΤΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΑΜΙΧΟΥ

Με εξαιρετική επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 2/12/2025 στην ΕΣΤΙΑ του Συλλόγου, η παρουσίαση της τελευταίας ποιητικής συλλογής του φιλόλογου κ. Γιάννη Καραμίχου "Δελτίο συνειδήσεων" από τον φιλόλογο πρώην Σχολικό Σύμβουλο κ. Δημήτριο Κοσμά.

Το πολυπληθές ακροατήριο, Μέλη και Φίλοι του Παγχαλκιδικού, γεύτηκαν καθηλωμένοι την δημιουργική συνύπαρξη δύο σπουδαίων πνευματικών ανδρών της Χαλκιδικής και προσωπικών φίλων, οι οποίοι έχουν δώσει τα διαπιστευτήρια της ποιητικής τους παρουσίας αρκετές φορές.

Ο Δημήτρης Κοσμάς από τον Πολύγυρο, με τη γνωστή οξυδερκή κριτική του προσέγγιση, παρουσίασε την τελευταία ποιητική συλλογή του Γιάννη Καραμίχου, από την Αρναία. Στη διάρκεια της παρουσίασης η αντιπρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοκό Ζαμπόκα απήγγειλε ποιήματα. Ο κ. Καραμίχος ευχαρίστησε τους παρευρισκομένους, τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο και τον κ. Κοσμά με το οποίο συνδέονται με στενή μακρόχρονη φιλία και ήταν ο παρουσιαστής των περισσότερων ποιητικών συλλογών του. Γνωστοποίησε επίσης στο ακροατήριο ότι η ποιητική αυτή συλλογή σηματοδοτεί την ολοκλήρωση μιας 30ετίας συνεχούς ενασχόλησης του με την ποίηση.

Μετά την παρουσίαση, η Χορωδία του Παγχαλκιδικού υπό την διεύθυνση του κ. Στεφανου Κωφίδη απέδωσε με ξεχωριστή επιτυχία 3 τραγούδια.

Την εκδήλωση έκλεισε ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοτσάνης με ειδική αναφορά στους αξιόλογους ομιλητές και επίλεκτα μέλη του Παγχαλκιδικού, ευχαριστίες σε όλους και την ευχή να πραγματοποιηθούν και άλλες αντίστοιχες εκδηλώσεις.

Τον συντονισμό της εξαιρετικής και ποιητικής αυτής βραδιάς, είχε ο Γ.Γ. του Παγχαλκιδικού κ. Αστέριος Λυρτζής.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου ευχαριστεί θερμά τους συντελεστές της σπουδαίας αυτής εκδήλωσης την χορωδία και όλους τους παρευρισκομένους. (Φωτ. σελ. 27)

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ 29/11/2025

Στα πλαίσια των ημερήσιων εκδρομών του Συλλόγου που σκοπό έχουν την γνωριμία με Ιστορικούς, αρχαιολογικούς χώρους, μοναστήρια και όμορφες περιοχές της πατρίδας μας, πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 29/11/2025 ημερήσια εκδρομή στο Εμπόριο Κοζάνης, στην Λίμνη Πολυφύτου και στην Νεραίδα Κοζάνης Στην εκδρομή μετείχαν 123 μέλη και φίλοι του συλλόγου σε τρία πολυτελέστατα λεωφορεία.

Ήταν μια πανέμορφη εκδρομή μικρών και μεγάλων εκπλήξεων.

Πρώτος προορισμός της ένα άγνωστο χωριό 600 ευγενικών και φιλόξενων κατοίκων με ένα ασυνήθιστο όνομα: "Εμπόριο" Διαθέτει την ιστορία του, παλαιότερα είχε διανύσει περιόδους οικονομικής ευημερίας, υπήρξε και έδρα Μητρόπολης. Διαθέτει όμως και την μεγάλη έκπληξη: Την εκκλησία της ... Αγίας Σοφίας, κυριολεκτικά. Είναι δυνατόν; Είναι δυνατόν. Έχει κατασκευαστεί σε μικρότερη, φυσικά, κλίμακα, όμως η ακρίβεια με το πρωτότυπο είναι απίστευτη. Πρόκειται για ένα θαύμα τέχνης. Εδώ έρχονται στιγμές που αναρωτιέται κανείς αν βρίσκεται στο Εμπόριο ή στην Πόλη. Περιπατήσαμε διαδρομές μέχρι και 8 μέτρα κάτω από το έδαφος, θαυμάσαμε αυτή την ανέλπιστη κατα-

σκευή, ανάψαμε κεράκια, προσκυνήσαμε, ψάλαμε το “Υπερμάχω” μπροστά στην ωραία πύλη της Αγ. Σοφίας.

Όμως η έκπληξη δεν ήταν μόνο αυτή. Ενημερωθήκαμε από τους διακεκριμένους εντόπιους ξεναγούς ότι αυτό το εντυπωσιακό έργο εκτελέστηκε από τους κατοίκους του χωριού κι’ από τον μπροστάρη κι’ εργατικότατο τοπικό ιερέα Ναθαναήλ. Και χωρίς καμμία επιχορήγηση. Έκπληξη και ο παρακείμενος Ι.Ν. του Αγίου Μηνά. Κατανυκτικότητα, αρχοντιά, τάξη, περισσία, λεπτομερειακή ταξινόμηση και χοροθέτηση, ατμόσφαιρα υποβλητική που καθηλώνει.

Η συνέχεια μας οδήγησε και σε άλλες εκπλήξεις. Στην επίσης εντυπωσιακή τεχνητή λίμνη Πολυφύτου και στην γοητευτική ημικύκλια γέφυρά της, με τον Βελβεντό και τα Σέρβια ξοπίσω της. Είναι η δεύτερη μεγαλύτερη γέφυρα της χώρας. Μας φάνηκε πως κάθε ώρα αλλάζει χρώμα και ...ύφος.

Οι ευχάριστες αυτές εκπλήξεις της εκδρομής συμπληρώθηκαν στο, με την εξαίσια θέα προς την λίμνη και την γέφυρα, υπερυψωμένο χωριό Νεράιδα, όπου και το κέντρο που γευματίσαμε και διασκεδάσαμε. Η έκπληξη εδώ, ήταν το για πρώτη φορά σμίξιμο των δύο επώνυμων και γνωστών σε όλους φίλων καλλιτεχνών, του Τάσου Ντούσκου και του Δημήτρη Γκίμα που, υπέροχοι όπως πάντα, έπαιξαν και τραγούδησαν μαζί (και μαζί μας φυσικά) Έκτακτη εμφάνιση μαζί τους και το μέλος της χορωδίας μας, ο Γιώργος Ζιούπος. Το γλέντι κράτησε μέχρι το απόγευμα. Τους ευχαριστούμε θερμά.

Από το Δ.Σ. στην εκδρομή μετείχαν οι Ιωάννης Κοτσάνης, Κοκόνη Ζαμπόκα, Αστέριος Λυρτζής, Αβραάμ Παπαδόπουλος, Απόστολος Στρατής και Αγγέλα Μητσιά η οποία ήταν και η υπεύθυνη της εκδρομής. (Φωτ. σελ. 27)

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΣΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Στην κατάμεστη αίθουσα της Εστίας μας, Βρασίδας Κυριαφίνης, πραγματοποιήθηκε και φέτος στις 17 Δεκεμβρίου η καθιερωμένη Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση, υπό τους ήχους χριστουγεννιάτικων μελωδιών.

Την εκδήλωση με θέμα “Χριστός γεννάται σήμερα” επιμελήθηκε και παρουσίασε η εκπαιδευτικός μέλος του Δ.Σ. κ. Θασίτου-Βενετσανάκη Πηνή.

* * *

ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

Συγκίνηση και μνήμες Ιστορίας στα αποκαλυπτήρια Μνημείου για την οικογένεια Μακεδονομάχων της Αρναίας
Σε κλίμα συγκίνησης και υπερηφάνειας πραγματοποιήθηκαν την Κυριακή 31/08/2025 τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου της οικογένειας Γερογιάννη στην ομώνυμη πλατεία της Αρναίας.

«Τιμούμε αυτούς τους ήρωες, τους μαθαίνουμε στον κόσμο, μαθαίνουμε κι εμείς από τις διδαχές της ζωής τους», τόνισε ο Δήμαρχος Αριστοτέλη Στέλιος Βαλιάνος κατά τη διάρκεια της τελετής των αποκαλυπτηρίων, αναφερόμενος στο μνη-

μείο και στο ιστορικό αποτύπωμα των αδερφών Γερογιάννη. «Μέσα από τη μνήμη, διατηρούμε την επαφή με την ταυτότητά μας. “Φουσκώνουμε» από υπερηφάνεια, για τους προγόνους που έχουμε και μαθαίνουμε να κρατάμε βαθιά μέσα μας το παράδειγμά τους και να το περνάμε στις επόμενες γενιές.»

Για την ιστορία, ο Θεοχάρης Γερογιάννης, γεννημένος στην Αρναία, ιατρός, υπήρξε ιδρυτής του Κεντρικού Μακεδονικού Συλλόγου της Αθήνας. Ο αδελφός του, Μαυρουδής Γερογιάννης, στρατιωτικός, συμμετείχε ενεργά στον Μακεδονικό Αγώνα, ενώ η αδελφή τους, Δέσπω Γερογιάννη, έμεινε στην ιστορία ως γυναίκα-σύμβολο, προσφέροντας καταφύγιο και

Την εκδήλωση πλαισίωσαν :

- Ο αρχιτέκτων-μηχανικός, μέλος του Δ.Σ. Βασίλειος Αλεξάνδρου που επιμελήθηκε και παρουσίασε μια πλούσια αντιπροσωπευτική προβολή αγιορείτικης αγιογραφικής τέχνης με θέμα την Γέννηση του Χριστού.

- Η χορωδία του Παγγαλκιδικού Συλλόγου που απέδωσε με ιδιαίτερη επιτυχία πλούσια καλαντίσματα απ’ όλη την Ελλάδα, υπό την διεύθυνση του κ. Στέφανου Κωφίδη.

- Ο βυζαντινός χορός του Ι.Μ.Ν. Αγίου Νικολάου Πολυγύρου, που έψαλε κατανυκτικά βυζαντινούς ύμνους της Γεννήσεως, με χοράρχη τον κ. Βασίλειο Χάδο.

- Τετραμελές σύνολο του μουσικού σχολείου Θεσσαλονίκης που κατέκλυσε τον χώρο με Χριστουγεννιάτικες και άλλες μελωδίες.

Ο Πρόεδρος του Παγγαλκιδικού συλλόγου σε κλίμα εγκάρδιότητας, ευχήθηκε σε όλους υγεία, αισιοδοξία, ευτυχία και ένα δημιουργικό και ειρηνικό νέο Έτος.

Ευχαρίστησε θερμά τους παρευρισκομένους και όλους όσους συνέτελεσαν στην οργάνωση της εκδήλωσης.

Σε ατμόσφαιρα εορταστική, γεμάτη από χριστουγεννιάτικες μελωδίες και παραδοσιακές μουσικές οι καλεσμένοι απόλαυσαν ζεστό, αρωματικό κρασί, παραδοσιακά, νοστιμότατα εδέσματα και αντάλλαξαν θερμές γιορτινές ευχές.

Την Εξαιρετική αυτή Χριστουγεννιάτικη εκδήλωση, η οποία ήταν άριστα οργανωμένη, τίμησαν με την παρουσία τους ο πρώην Αντιπρόεδρος της ΚΟΜΙΣΙΟΝ κ. Μαργαρίτης Σχοινάς, ο συντονιστής του γραφείου του Πρωθυπουργού στη Θεσσαλονίκη κ. Ιωάννης Παπαγεωργίου, εκπρόσωπος του Υφυπουργού κ. Καλαφάτη καθώς και πλήθος μελών και φίλων του Παγγαλκιδικού. (Φωτ. σελ. 33)

στήριξη στους Μακεδονομάχους μέσα στο ίδιο της το σπίτι.

Σημαντικά τα ιστορικά στοιχεία που ακούστηκαν στις τοποθετήσεις του κυρίου Δημητρίου Κύρου και της προέδρου της δημοτικής κοινότητας Αρναίας κυρίας Ειρήνης Γιαννούση η οποία μάλιστα επιφορτίστηκε με τον συντονισμό της διοργάνωσης εκ μέρους του Δήμου Αριστοτέλη.

Ιδιαίτερο «χρώμα» προσέθεσε στην τελετή η συμμετοχή της Φιλαρμονικής Ορχήστρας της Αρναίας, με μαέστρο τον κ. Βασίλη Κокκαλιάρη.

Το επόμενο χρονικό διάστημα ο δήμος Αριστοτέλη θα επιμεληθεί τη δημιουργία ιστοσελίδας που θα φιλοξενεί στοιχεία για το μνημείο και για την ιστορία των Μακεδονομάχων της Αρναίας, η οποία θα ενεργοποιείται με σύστημα QR CODE που θα βρίσκεται πάνω στο μνημείο

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο στα αποκαλυπτήρια του μνημείου εκπροσώπησαν ο Πρόεδρος κ.Ιωάννης Κοτσάνης, η Αντιπρόεδρος κ. Ζαμπόκα και το μέλος του Δ.Σ. κ. Μητσιά. (Φωτ. σελ. 32)

ΠΗΓΗ. ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ Ν. ΠΡΟΠΟΝΤΙΔΑΣ

Η Φλόγα της Αγάπης φώτισε τα Νέα Μουδανιά

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 12 Οκτωβρίου 2025 η 23η Πανελλήνια Λαμπαδηδρομία Εθελοντών Αιμοδοτών, που διοργανώνει η Πανελλήνια Ομοσπονδία Συλλόγων Εθελοντών Αιμοδοτών (Π.Ο.Σ.Ε.Α.), μεταφέροντας το μήνυμα της εθελοντικής αιμοδοσίας και της ανιδιοτελούς προσφοράς σε ολόκληρη τη χώρα.

Η φλόγα της Αιμοδοσίας πέρασε και από τα Ν. Μουδανιά, ξεκινώντας από το πάρκινγκ του ανοιχτού θεάτρου καταλήγοντας, μέσα σε συγκινητικό κλίμα, στο σιντριβάνι της πλατείας Βασματζίδη.

Την εκδήλωση πλαισίωσαν τα παιδικά χορευτικά των συλλόγων Π.Σ. «Ο ΦΑΡΟΣ» και Πολιτιστικής Εταιρείας Εκπαιδευτικών «Πλεύση», ενώ χαμόγελα και χρώμα πρόσθεσαν οι σπουδάστριες του ΔΙΕΚ Ν. Μουδανιών με δημιουργικό face painting.

Ιδιαίτερη τιμή και συγκίνηση προκάλεσε η παρουσία των Εθελοντών της Ελληνικής Ομάδας Διάσωσης, οι οποίοι με την ενεργή συμμετοχή και το παράδειγμά τους υπενθύμισαν σε όλους τι σημαίνει πραγματικός εθελοντισμός, ανθρωπιά και αλληλεγγύη.

Η φλόγα της αιμοδοσίας άναψε στις καρδιές όλων, θυμίζοντας πως η προσφορά ζωής είναι η πιο όμορφη πράξη αγάπης.

Θερμά συγχαρητήρια σε όλους όσοι συμμετείχαν, στήριξαν και τίμησαν με την παρουσία τους αυτή τη σπουδαία δράση, που προάγει τον εθελοντισμό και την αξία της ανιδιοτελούς προσφοράς προς τον συνάνθρωπο.

ΠΗΓΗ. ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ.

ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΑΡΝΑΙΑΣ

Μια βραδιά γεμάτη συγκίνηση, ιστορία και υπερηφάνεια έζησε το Σάββατο 15/11 η Αρναία, στην εκδήλωση για τα 50 χρό-

νια ζωής της Πολιτιστικής και Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας – ενός σωματείου που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της ταυτότητας, της μνήμης και της πολιτιστικής συνέχειας του τόπου.

Η τωρινή διοίκηση τίμησε όλους τους προέδρους και τις διοικήσεις από το 1975 μέχρι σήμερα, ανθρώπους που άφησαν ανεξίτηλο αποτύπωμα στο οικοδόμημα του πολιτισμού και της παράδοσης. Ένα συγκινητικό «ευχαριστώ» σε όλους εργάστηκαν αθόρυβα, με πάθος και αυταπάρνηση, για να υπάρχει σήμερα μια τόσο πλούσια πολιτιστική παρακαταθήκη.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

Την εκδήλωση άνοιξε με χαιρετισμό του ο Πρόεδρος της Πολιτιστικής και Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας (ΠΕΕΑ)κ. **Χρήστος Ζυγούρης**, ο οποίος αναφέρθηκε στη σημασία της Εταιρείας, στο έργο της μέσα στις δεκαετίες και στην ανάγκη συνέχισης της πολιτιστικής δράσης.

Ακολούθησαν χαιρετισμοί των:

Δημάρχου Αριστοτέλη κ. Στέλιου Βαλιάνου, Αντιπεριφερειάρχη Χαλκιδικής κ. Αικατερίνης Ζωγράφου και Προέδρου της Αρναίας κ. Ειρήνης Γιαννούση.

Μια από τις πιο συγκινητικές στιγμές της βραδιάς ήταν η αναδρομή στην ίδρυση της Πολιτιστικής –Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας, την οποία παρουσίασε ο κ. **Δημήτρης Κύρου**.

Ιδιαίτερα τιμητικό και συγκινητικό ήταν το μέρος της εκδήλωσης που αφιερώθηκε στους ανθρώπους που υπηρέτησαν την ΠΕΕΑ από τη θέση του Προέδρου. Χαιρετισμούς απηύθυναν:

- Ο διατελέσας Πρόεδρος και νυν Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού Συλλόγου, κ. **Ιωάννης Κοτσάνης**, αναδεικνύοντας την ανάγκη ενότητας των πολιτιστικών δυνάμεων του τόπου, αναφερόμενος και σε σημαντικές πρωτιές της Εταιρείας.

- Ο διατελέσας Πρόεδρος και πρώην Δήμαρχος Αρναίας, κ. **Αστέριος Καραστέργιος**, που μοιράστηκε εμπειρίες και στιγμές από τη δική του θητεία, ως πρόεδρος της Εταιρείας αλλά και ως Δήμαρχος.

- Ο διατελέσας Πρόεδρος, πρώην Δήμαρχος Αριστοτέλη και πρώην Υπουργός, κ. **Χρήστος Πάχτας**, που ανέπτυξε τον ιστορικό και κοινωνικό ρόλο της ΠΕΕΑ στο πέρασμα των δεκαετιών.

- Οι διατελέσαντες Πρόεδροι: κ. **Χαλέμης Ζαχαρίας**, κ. **Κατσάγγελος Ιωάννης**, κ. **Κουτλή Μαρίνα**, κ. **Στέλιος Βαλιάνος**, Δήμαρχος Αριστοτέλη, κ. **Καραγιάννη Κυριακή** και κ. **Κιάτος Αγαπητός**.

Η ΠΕΕΑ αναγνώρισε δημόσια τη συμβολή όλων όσοι υπηρέτησαν από τη θέση του Προέδρου, υπογραμμίζοντας ότι η μακρόχρονη πορεία της Εταιρείας στηρίζεται στη συλλογική προσπάθεια και στο έργο αυτών των ανθρώπων.

Ξεχωριστή θέση στην εκδήλωση είχε ο χαιρετισμός του εκπροσώπου της Ιεράς Μητροπόλεως Ιερισσού, Αγίου Όρους και Αρδαμερίου, π. Παΐσιου Σουλτανικά, ο οποίος έκλεισε την εκδήλωση και εξήρε την ΠΕΕΑ για τη συμβολή της στη διαιώνιση των παραδόσεων και των πνευματικών αξιών της Αρναίας. Παρότρυνε τους νέους να ενταχθούν και να συνεχίσουν το σπουδαίο έργο της Πολιτιστικής –Επιμορφωτικής Εταιρείας Αρναίας.

Υπέροχο και συγκινητικό ήταν το κλείσιμο της επετεία-

κής βραδιάς που προσέφερε η Μικτή Χορωδία Αρναίας, υπό την διεύθυνση του Βασιλείου Κοκκαλιάρη χαρίζοντας στο κοινό μια μοναδική καλλιτεχνική εμπειρία. Στο πρώτο μέρος, η χορωδία παρουσίασε ένα εξαιρετικό αφιέρωμα στον Μίκη Θεοδωράκη, ενώ ακολούθησε και ένα μοναδικό κομμάτι του Διονύση Σαββόπουλου, σε μία από τις πιο ώριμες και μεστές εμφανίσεις της.

Η Πολιτιστική Εταιρεία Αρναίας παραμένει ένας ζωντανός οργανισμός που μεταφέρει μνήμη, πλάθει πολιτισμό και εμπνέει τις επόμενες γενιές. Μια δύναμη που συνδέει τους ανθρώπους της Αρναίας όπου κι αν βρίσκονται και στηρίζει με συνέπεια τον πολιτιστικό ιστό της περιοχής. Η ευχή όλων ήταν μία:

Να συνεχίσει για άλλα 50 χρόνια – και ακόμη περισσότερα – να υπηρετεί με τον ίδιο ζήλο την ιστορία, την παράδοση και την ψυχή της Αρναίας.

Την εκδήλωση συντόνισε με εξαιρετική επιτυχία το Μέλος του Δ.Σ. της ΠΕΕΑ κ. Νατάσα Παπαγιάννη. (Φωτ. σελ. 33)

ΠΗΓΗ ΕΡΓΟΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ Η ΚΑΣΣΑΝΔΡΑ

Η επανάσταση της Χαλκιδικής και το ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας μέσα από ζωγραφιές των μαθητών του Γυμνασίου Κασσάνδρας

Με αφορμή τον εορτασμό του Ολοκαυτώματος της Κασσάνδρας στις 14 Νοεμβρίου του 1821 ο Πολιτιστικός Σύλλογος "Η Κασσάνδρα" σε συνεργασία με το Γυμνάσιο Κασσάνδρας τίμησαν την επέτειο με εκδήλωση, την Πέμπτη 13 Νοεμβρίου, στην αίθουσα του Γυμνασίου Κασσάνδρας.

Την εκδήλωση επιμελήθηκε ο δάσκαλος Χρήστος Καραβασίλης και την παρουσίασε σε συνεργασία με την καθηγήτρια Φωτεινή Διαμαντίδου καθώς και μαθητές και μαθήτριες του Γυμνασίου.

Η βραδιά ήταν αφιερωμένη σε ένα από τα πιο τραγικά και ηρωικά κεφάλαια της τοπικής μας ιστορίας, μια στιγμή που σημάδεψε ανεξίτηλα τον τόπο μας και τους ανθρώπους του. "Ο Χαλασμός της Κασσάνδρας" δεν είναι απλώς ένα ιστορικό γεγονός. Οι ψυχές των προγόνων μας που χάθηκαν εκείνες τις μαύρες μέρες του 1821 ζουν μέσα μας, υπενθυμίζοντας μας το βαρύ τίμημα της ελευθερίας.

Παράλληλα έγιναν τα εγκαίνια της έκθεσης πινάκων με θέμα τα ιστορικά γεγονότα της Επανάστασης στη Χαλκιδική το 1821. Η τέχνη συναντά την ιστορία και λειτουργεί ως ζωντανή γέφυρα που ενώνει το παρελθόν με το παρόν.

Μια τέτοια έκθεση η οποία εγκαθίσταται σε σχολικό χώρο δίνει τη διαρκή δυνατότητα στους νέους να γνωρίζουν την ιστορία του τόπου μας.

Είναι χρέος μας η διατήρηση της μνήμης!

Τα έργα φιλοτέχνησαν οι μαθητές με την βοήθεια της καθηγήτριας Φωτεινής Διαμαντίδου.

Η έκθεση είναι δωρεά του Πολιτιστικού Συλλόγου "Η Κασσάνδρα" στο Γυμνάσιο Κασσάνδρας αλλά και σε όλους τους μαθητές οι οποίοι θα μπορούν να την επισκέπτονται σε συνεννόηση με την διεύθυνση του σχολείου.

Η έκθεση υπάρχει και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του Πολιτιστικού Συλλόγου.

<https://politistikossylogoskassandras.gr/1821.html>

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο στην εκδήλωση εκπροσώπησε το μέλος του Δ.Σ. κ. Απόστολος Στρατής. (Φωτ. σελ. 34)

Η ΕΠΕΤΕΙΟΣ 204 ΧΡΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΑΛΑΣΜΟ ΤΗΣ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ

Με ιδιαίτερη συγκίνηση και εθνική υπερηφάνεια πραγματοποιήθηκαν την Παρασκευή 14 Νοεμβρίου 2025 στη Νέα Ποτίδαια οι εκδηλώσεις για τα 204 χρόνια από τον Χαλασμό της Κασσάνδρας, ο πρώτος χαλασμός της Επανάστασης του 1821 και ένα από τα σπουδαιότερα και τραγικότερα γεγονότα της Επανάστασης του 1821 στη Μακεδονία.

Η ημέρα τιμής και μνήμης ξεκίνησε με τη Δοξολογία στον Ιερό Ναό Αγίου Γεωργίου, όπου χοροστάτησε ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Κασσανδρείας κ.κ. Νικόδημος, παρουσία των τοπικών αρχών, μαθητών, συλλόγων και πλήθους κόσμου. Μετά τη Δοξολογία τελέστηκε Επιμνημόσυνη Δέηση και ακολούθησε κατάθεση στεφάνων στο Μνημείο των Πεσόντων. Τη σιγή ενός λεπτού διαδέχθηκε η ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου, σύμβολο ενότητας και ελευθερίας.

Οι εκδηλώσεις κορυφώθηκαν με τη μαθητική παρέλαση στον κεντρικό δρόμο της Νέας Ποτίδαιας, όπου η νεολαία της Χαλκιδικής απέδωσε φόρο τιμής στους προγόνους που θυσιάστηκαν για την ελευθερία.

Η 14Η Νοεμβρίου αποτελεί ημέρα μνήμης και εθνικής υπερηφάνειας. Ο Χαλασμός της Κασσάνδρας δεν είναι απλώς ένα κεφάλαιο της ιστορίας, συνιστά μια αιώνια υπενθύμιση του τι μπορεί να επιτύχει ο ελληνικός λαός όταν είναι ενωμένος και αποφασισμένος. Οι κάτοικοι της Κασσάνδρας κράτησαν για έξι μήνες τους Οθωμανούς στη Βόρεια Ελλάδα, δίνοντας το χρόνο, συνεπώς και την ελπίδα στην Επανάσταση της Νότιας Ελλάδας να στεριώσει.

Από τον τόπο της θυσίας και της γενναιότητας, οι Χαλκιδικιώτες τίμησαν τους ήρωες που έπεσαν στα τείχη της Ποτίδαιας, υπερασπιζόμενοι την ελευθερία, την πίστη και την πατρίδα. Το Ολοκαύτωμα της Κασσάνδρας υπενθυμίζει σε όλους μας την αξία της ενότητας, της αυτοθυσίας και της πίστης στα ιδανικά του Ελληνισμού.

Τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο στην εκδήλωση εκπροσώπησαν ο Ταμίας κ. Αβραάμ Παπαδόπουλος, ο οποίος κατέθεσε στεφάνι, και τα μέλη του Δ.Σ. κ.κ. Απόστολος Στρατής και Βασίλειος Αλεξάνδρου. (Φωτ. σελ. 32)

ΠΗΓΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Στις 5 Ιουλίου, στην Αίθουσα Πολιτιστικών Εκδηλώσεων του Δήμου της Ηρωικής Νήσου Ψαρών, παρουσιάστηκε το βιβλίο του Κωνσταντίνου Χιούτη με τίτλο «Αγωνιστές της Χαλκιδικής στην υπεράσπιση των Ψαρών το 1824», μία έκδοση του Πολιτιστικού Παγχαλκιδικιωτικού Συλλόγου Αθηνών «Ο Αριστοτέλης». Η παρουσίαση του βιβλίου στα Ψαρά πραγματοποιήθηκε

τοποιήθηκε έναν περίπου μήνα μετά την πρώτη παρουσίαση του βιβλίου στην Αθήνα και συνδιοργανώθηκε από τον Δήμο Ηρωικής Νήσου Ψαρών, την Αδελφότητα Ψαριανών και τον Παγχαλκιδικιώτικο Σύλλογο Αθηνών «Ο Αριστοτέλης».

Το βιβλίο αυτό αναδεικνύει με στοιχεία ότι στην ένδοξη υπεράσπιση των Ψαρών το 1824 υπήρξε μία μαζική συμμετοχή επαναστατών από τη Χαλκιδική και από άλλες περιοχές της Μακεδονίας, οι οποίοι μετά τα αποτυχημένα επαναστατικά κινήματα στη Χαλκιδική το 1821 και στον Όλυμπο και τη Νάουσα το 1822 συνέχισαν τον ένοπλο αγώνα στη νότια Ελλάδα.

Το βιβλίο παρουσίασαν ο κ. Γιώργος Μαργαρίτης, αφυπηρετήσας Καθηγητής Νεότερης Ιστορίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ), η κα Μαρία Σπηλιωτοπούλου, Διευθύντρια Ερευνών του Κέντρου Έρευνας της Ιστορίας του Νεότερου Ελληνισμού της Ακαδημίας Αθηνών και ο κ. Βασίλης Κάρσιος, συγγραφέας και Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου «Εμμανουήλ Παπάς» Θεσσαλονίκης. Την εκδήλωση συντόνισε ο κ. Γιάννης Αικατερινάρης, αρχιτέκτονας και πρώην Πρόεδρος του Τεχνικού Επιμελητηρίου Ελλάδας / Τμήμα Κεντρικής Μακεδονίας.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους και με τους χαιρετισμούς τους θεσμικοί παράγοντες των Ψαρών και της Χαλκιδικής καθώς και εκπρόσωποι πολιτιστικών φορέων και Συλλόγων.

Στην οργάνωση της εκδήλωσης σημαντικό ρόλο είχαν εκ μέρους του Δήμου Ηρωικής Νήσου Ψαρών η Αντιδήμαρχος και Πρόεδρος του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου Ψαρών «Ο Κωνσταντίνος Κανάρης» κ. Μαργαρίτα Κούτικα και η Αντιδήμαρχος κα Νταϊάνα Κατακουζηνού.

Την επόμενη μέρα της βιβλιοπαρουσίασης, στις 6 Ιουλίου, πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου Ψαρών «Ο Κωνσταντίνος Κανάρης» τρισάγιο στη μνήμη του εθνικού ευεργέτη Ιωάννη Βαρβάκη μπροστά από την προτομή του. Ακολούθησε την ίδια μέρα τρισάγιο στο Μνημείο Πεσόντων στη μνήμη των Ψαριανών και των Μακεδόνων αγωνιστών που υπερασπίστηκαν το νησί των Ψαρών το 1824 με πρωτοβουλία του Πολιτιστικού Παγχαλκιδικιώτικου Συλλόγου Αθηνών «Ο Αριστοτέλης» μετά από σχετική πρόταση του Συλλόγου Σιατιστέων Αθηνών και Πειραιά και κατάθεση στεφάνων. (Φωτ. σελ. 33)

ΠΗΓΗ. Δελτίο τύπου ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΟΛΥΓΥΡΟΥ ΜΝΗΜΗΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΣΤΟΝ ΑΘ. ΧΡΙΣΤΙΑΝΟ

Το Δημοτικό Θέατρο Πολυγύρου, πλημμυρισμένο από κόσμο και φως, έμοιαζε το βράδυ της 7ης Δεκεμβρίου 2025 να ανασαίνει αλλιώς. Σα να είχε σταματήσει για λίγο ο χρόνος, αφήνοντας χώρο στη μνήμη να απλωθεί πάνω από τις σειρές των καθισμάτων, στις σκιές των προσώπων, στην απαλή βοή ενός πλήθους που είχε συγκεντρωθεί όχι απλώς να παρακολουθήσει, αλλά να θυμηθεί. Μια εκδήλωση μνήμης, διοργανωμένη από τον Δήμο Πολυγύρου, μετατράπηκε σε ένα λιτό αλλά βαθιά φορτισμένο πνευματικό γεγονός, στο οποίο ο αγαπημένος φιλόλογος, Σύμβουλος Εκπαίδευσης και συγγραφέας

Αθανάσιος Χριστιανός «επέστρεψε» μέσα από λόγια, αφηγήσεις και συγκίνηση.

Η εκδήλωση άρχισε με χαιρετισμούς από την πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Πολυγύρου κας Ασβεστά, και του εκπροσώπου του Μητροπολίτη Κασσανδρείας αρχιμανδρίτη π. Χαράλαμπο. Στη συνέχεια ο φιλόλογος και επιστήθιος φίλος του τιμωμένου κ. Δημ. Κοσμάς βαθειά συγκινημένος μίλησε για τον Αθανάσιο Χριστιανό ως άνθρωπο και ως εκπαιδευτικό. Ο Πρόεδρος του Παγχαλκιδικού κ. Κοτσάνης αναφέρθηκε στην συνεργασία του με τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο, που για 7 ολόκληρα χρόνια προσέφερε ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες του στην φιλολογική επιμέλεια του περιοδικού Παγχαλκιδικός Λόγος.

Την ατμόσφαιρα της βραδιάς έντυσαν μουσικά η Βυζαντινή και Παραδοσιακή Χορωδία του Δημοτικού Ωδείου Πολυγύρου με χοράρχη τον κ. Βασίλειο Χάδο, η Χορωδία του Παγχαλκιδικού Συλλόγου με χοράρχη τον κ. Στέφανο Κωφίδη και μουσικό συγκρότημα. Οι φωνές τους δημιούργησαν μια μυσταγωγική σύμπραξη λόγου και μελωδίας. Ήταν σαν οι νότες να κρατούσαν τρυφερά από το χέρι τη μνήμη του Χριστιανού και να την οδηγούσαν ευλαβικά στη σκηνή.

Η παρουσιάστρια της εκδήλωσης, κα Μαρία Καραμπάκη, συνέθεσε ένα ψηφιδωτό της προσωπικότητας και του έργου του Θανάση Χριστιανού. Αναφέρθηκε στον άνθρωπο που υπηρέτησε τη γλώσσα και την παιδεία με ευθύνη και ήθος, έναν πνευματικό συνοδοιπόρο γενεών φιλολόγων. Ο Θανάσης Χριστιανός παρουσιάστηκε όπως τον γνώρισαν όσοι συνεργάστηκαν μαζί του: ένας σύμβουλος Εκπαίδευσης που δεν περιόριζε τον ρόλο του σε γραφείο και εγκυκλίους, αλλά στεκόταν δίπλα στους εκπαιδευτικούς σε στήριγμα κι εμπνευστής. Με λόγο μεστό, ανθρώπινο και ουσιαστικό, υπενθύμιζε πάντα ότι η διδασκαλία δεν είναι απλώς επάγγελμα αλλά λειτουργημα.

Σημαντικό μέρος της παρουσίασης αφιερώθηκε και στην άλλη πλευρά του -εκείνη του συγγραφέα.. Η γραφή του, απλή αλλά βαθιά, συνδύαζε την καθαρότητα της σκέψης με μια γλυκιά, σχεδόν μελαγχολική τρυφερότητα προς τον άνθρωπο. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε και στη συνέντευξη που είχε παραχωρήσει στον κ. Χάδο -μια συνέντευξη που χαρακτηρίστηκε «εξομολόγηση», η οποία προβλήθηκε τμηματικά ολόκληρη κατά την διάρκεια της εκδήλωσης.

Καθώς τα λόγια της παρουσιάστριας υφαίνονταν με τις αναμνήσεις όσων τον γνώρισαν, η μορφή του Θανάση Χριστιανού έμοιαζε να γεμίζει το θέατρο: ήρεμος, πράος, με εκείνο το χαμόγελο που, όπως ειπώθηκε χαρακτηριστικά, «δεν έκανε θόρυβο, αλλά άφηνε φως». Η βραδιά δεν εξελίχθηκε σε μνημόσυνο, αλλά σαν αναγνώριση. Σα μια συλλογική υπόκλιση σε έναν άνθρωπο που δίδαξε με τη στάση του ότι η πραγματική παιδεία είναι πράξη προσφοράς.

Η συγκινητική αυτή βραδιά έκλεισε με ευχαριστίες από την κόρη του Θανάση Χριστιανού Αγγελίνα, στην οποία απονεμήθηκε τιμητική πλακέτα για τον πατέρα της από τον Δήμο Πολυγύρου και αγαλματίδιο του Αριστοτέλη από τον Παγχαλκιδικό Σύλλογο.

ΟΙ ΧΟΡΗΓΟΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΜΑΣ

Από την αρχή (2009) μέχρι σήμερα, χορηγοί του Περιοδικού είναι:

ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ ή ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑ
1-4, 40	ΒΑΓΙΩΝΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
5-6	ΖΩΓΡΑΦΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
7	ΜΑΣΑΛΑ-ΜΟΥΣΤΟΥ	ΕΥΡΥΔΙΚΗ
8	ΜΟΣΧΟΣ	ΜΟΣΧΟΣ
9	ΓΡΑΜΜΕΝΑ	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΚΑΙ ΟΛΥΜΠΙΑ
10	ΔΗΜΟΣ ΠΟΛΥΤΥΡΟΥ	
11	ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑΣ	ΧΡΗΣΤΟΣ
12, 45, 52, 56, 60, 65	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
13	ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
14	ΔΗΜΟΣ ΣΙΘΩΝΙΑΣ	
15	ΚΕΚΕΡΗ-ΣΛΙΝΗ	ΜΑΓΔΑ
16	ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ	ΗΛΕΚΤΡΑ
17	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΕΛΛΗ, ΜΑΡΙΑ, ΚΑΙΤΗ ΚΑΙ ΓΙΩΡΓΟΣ
18	ΔΗΜΟΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ	
19	ΜΙΧΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
20	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΤΥΡΙΝΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ ΘΩΜΑΣ	
21	ΔΙΑΜΑΝΤΟΓΛΟΥ	ΧΡΗΣΤΟΣ
22,28	ΤΖΙΤΖΙΟΣ	ΙΩΑΝΝΗΣ
23	ΕΚΜΕ Α.Ε. Ι. & Β. ΚΑΡΥΩΤΗΣ	
24	ΔΕΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ
25	ΚΑΡΑΒΑΤΟΥ	ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
26, 32, 46, 47	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ	
27,33	ΣΙΜΩΝΗΣ	ΟΡΕΣΤΗΣ
29	ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΟΛΥΤΥΡΙΝΩΝ	
30	ΖΩΓΡΑΦΟΣ	ΑΣΤΕΡΙΟΣ
31	ΚΙΣΚΙΝΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
34	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΕΛΛΗ
	ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΤΕΥΧΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ ή ΦΟΡΕΑΣ	ΟΝΟΜΑ
35	ΣΧΟΙΝΑΣ	ΜΑΡΤΑΡΙΤΗΣ
36	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ
37	ΚΟΥΚΟΥΜΠΗΣ	ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ
38	ΤΣΑΚΝΗΣ	ΑΡΓΥΡΙΟΣ
39, 53	ΒΑΛΙΑΝΟΣ	ΣΤΕΛΙΟΣ
41	ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΥΡΟΚΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ "ΒΑΛΜΑΣ" Ο.Ε.	
42	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΩΡΑΪΤΗΣ-CONDITO Α.Ε.Β.Ε.	
43	ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ & ΜΑΡΙΑ ΤΣΟΧΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ	
44	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ-ΘΡΑΚΗΣ)	
48	ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ-ΤΖΙΚΑ	ΑΦΡΟΔΙΤΗ
49	ΚΑΤΣΙΑΜΟΥΡΗ-ΠΑΠΑΟΙΚΟΝΟΜΟΥ	ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ
50	ΙΕΡΑ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΛΟΥΤΡΙΑΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	
51	ΤΑΣΙΟΣ	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ
54	Γ.Γ. ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	
55	ΣΤΡΑΤΗΣ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ
57	ΠΑΧΤΑΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ
	ΠΑΧΤΑ	ΔΕΣΠΟΙΝΑ
58	ΜΠΟΥΛΑΚΗ - ΛΥΠΗΡΙΔΗ	ΜΑΡΙΑ
59	ΜΑΛΑΝΔΡΗ	ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
	ΧΩΡΙΝΟΣ	ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΣ
61	ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥΔΗ	ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΙΤΗ
62	ΧΑΛΚΙΑΣ	ΓΕΩΡΓΙΟΣ
63	ΜΟΣΧΟΥ ΜΟΣΧΟΣ ΜΟΣΧΟΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
64	ΜΑΥΡΟΥΔΗΣ ΜΑΥΡΟΥΔΗ	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΡΙΑ

Η Χ Ο Ρ Η Γ Ι Α

Η χορηγία του παρόντος 65ου τεύχους πραγματοποιήθηκε από την

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

με εισήγηση της Αντιπεριφερειάρχη

κ. Αικατερίνης Ζωγράφου

επιλέκτου μέλους του Συλλόγου μας.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Περιφερειακή Ενότητα ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΥ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΕΙ

Εκ βαθέων την χορηγό και την εγγράφει στον οικείο κατάλογο,
ώστε να αναφέρεται εσαεί η χορηγία.

Αξιότιμη Κυρία Αντιπεριφερειάρχη, Αγαπητή φίλη μας
και συμπατριώτισσα κυρία Κατερίνα Ζωγράφου
σας ευχαριστούμε πολύ.

Το Δ.Σ. του Παγχαλκιδικού Συλλόγου σας εύχεται
ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ με υγεία κι αισιοδοξία!

Με ευγνωμοσύνη για τη στήριξη του Συλλόγου
από τα μέλη και τους φίλους
αποχαιρετούμε μια γεμάτη χρονιά
κι ευχόμαστε το 2026
να ενώσει ολόκληρο τον κόσμο
σε ένα κύκλο αγάπης
και αλληλεγγύης.

ΠΑΓΧΑΛΚΙΔΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ»

Έτος ιδρύσεως 1903

Θεσσαλονίκη, Δεκέμβριος 2025

Π Ρ Ο Σ Κ Λ Η Σ Η

προς όλα τα μέλη του Συλλόγου

Θέμα: ΣΥΓΚΛΙΣΗ ΕΤΗΣΙΑΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

Σύμφωνα με το άρθρο 19 του καταστατικού, καλούμε όλα τα τακτικά μέλη του Συλλόγου στην Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση που θα πραγματοποιηθεί στην αίθουσα της Εταιρίας Μακεδονικών Σπουδών (Εθνικής Αμύνης 4, απέναντι από την Στρατιωτική Λέσχη), την Κυριακή 18 Ιανουαρίου 2026 και ώρα 11:00' με τα παρακάτω θέματα ημερήσιας διάταξης:

- Εκλογή προεδρείου Γενικής Συνέλευσης
- Έκθεση πεπραγμένων του Δ.Σ. (Γεν. Γραμματέας Δ.Σ.)
- Οικονομικός Απολογισμός για το 2024 και το 2025 (Ταμίας Δ.Σ.)
- Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής (Πρόεδρος Ε.Ε.)
- Κρητική επί των διοικητικών και οικονομικών πεπραγμένων –Προτάσεις
- Δευτερολογία (Πρόεδρος Δ.Σ.)
- Έγκριση ή μη των πεπραγμένων
- Αρχαιρεσίες για την Ανάδειξη νέου Προέδρου και των μελών Διοικητικού Συμβουλίου (8 μέλη) και των μελών Εξελεγκτικής Επιτροπής (3 μέλη) για τη διετία 2026-2027

ΠΡΟΣΟΧΗ: Η κάληπη θα κλείσει ώρα 14:00

Σε περίπτωση μη απαρτίας, όπως συμβαίνει, η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί την Κυριακή 25 Ιανουαρίου 2026, την ίδια ώρα (11:00) στον ίδιο χώρο με τα ίδια θέματα, με όσα μέλη βρεθούν παρόντα και χωρίς άλλη πρόσκληση.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ –ΠΡΟΘΕΣΜΙΕΣ: Σύμφωνα με τις διατάξεις του Καταστατικού: Οι υποψηφιότητες για το αξίωμα του προέδρου, των μελών του Δ.Σ. και της Ε.Ε. υποβάλλονται με γραπτή αίτηση από τους έχοντες σχετικό δικαίωμα, στα Γραφεία του Συλλόγου (όπου υπάρχουν σχετικά έντυπα) μέχρι την Πέμπτη **15 Ιανουαρίου 2026** και ώρα 8 μ.μ. (δηλ. 3 μέρες πριν τις εκλογές) αυτοπροσώπως ή με αντιπρόσωπο. Όχι ταχυδρομικώς. **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Δικαίωμα συμμετοχής στη Γ.Σ. έχουν τα μέλη που θα βρεθούν γραμμένα στο Μητρώο μελών μέχρι την 18η Δεκεμβρίου 2025 (δηλαδή ένα μήνα πριν τις εκλογές) και θα έχουν εξοφλήσει και τη συνδρομή του έτους 2026. Για διευκόλυνση ο Ταμίας και ο Γεν. Γραμματέας θα βρίσκονται στο χώρο της Γεν. Συνέλευσης από ώρα 10.00 για την οικονομική τακτοποίηση των μελών. Επίσης για την αποφυγή του συνωστισμού και της ταλαιπωρίας που παρατηρείται την ώρα έναρξης της Γενικής Συνέλευσης για την οικονομική τακτοποίηση μπορεί να γίνει η καταβολή και νωρίτερα στα μέλη του Δ.Σ. και ηλεκτρονικά στην Τράπεζα Πειραιώς IBAN: GR 80 0171 2330 0062 3304 0032 572.

Η παρουσία όλων στη Γενική Συνέλευση κρίνεται απαραίτητη.

Ο Πρόεδρος
Ιωάννης Κοτσάνης

Ο Γεν. Γραμματέας
Αστέριος Λυριτζής

